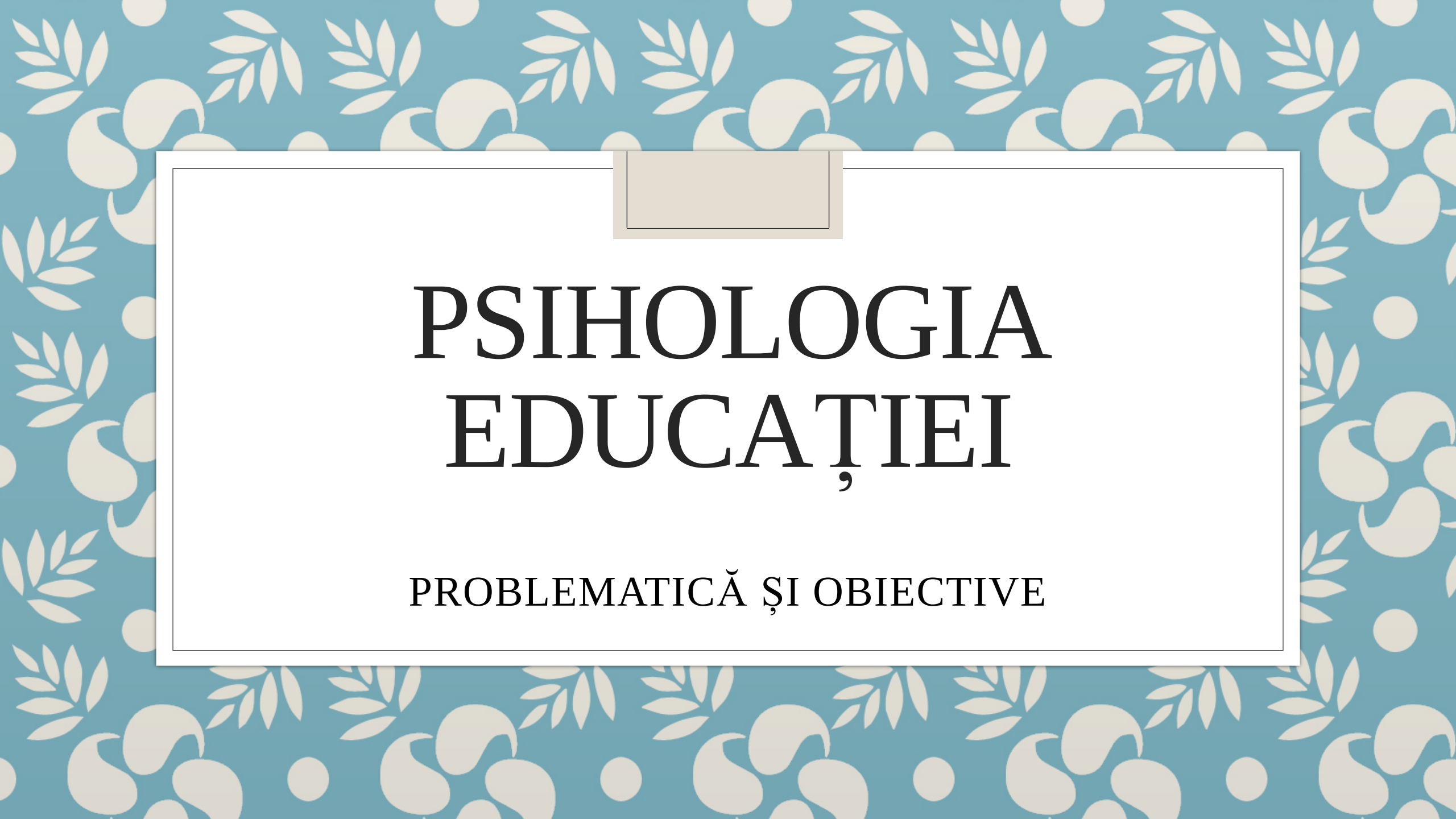

PSIHOLOGIA EDUCAȚIEI

PROBLEMATICĂ ȘI OBIECTIVE

Obiective:

La finalul acestui curs, studenții vor putea:

- Să definească psihologia educației.
- Să enumere domeniile de interes ale psihologiei educației.
- Să identifice partenerii educaționali din perspectiva status-rolurilor acestora.
- Să descrie obiectivele psihologiei educației.

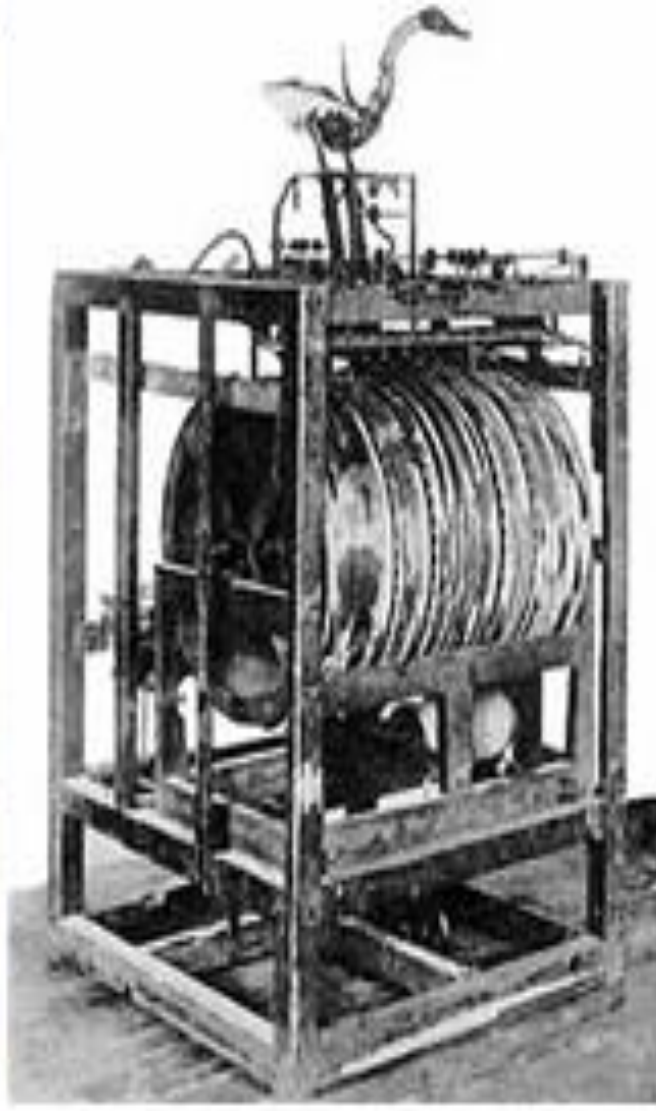
ROLUL FILOZOFIEI

- Filozofia elaborează cele mai generale idei și concepții care orientează calea societății și a organizațiilor ei, inclusiv școala și educația.

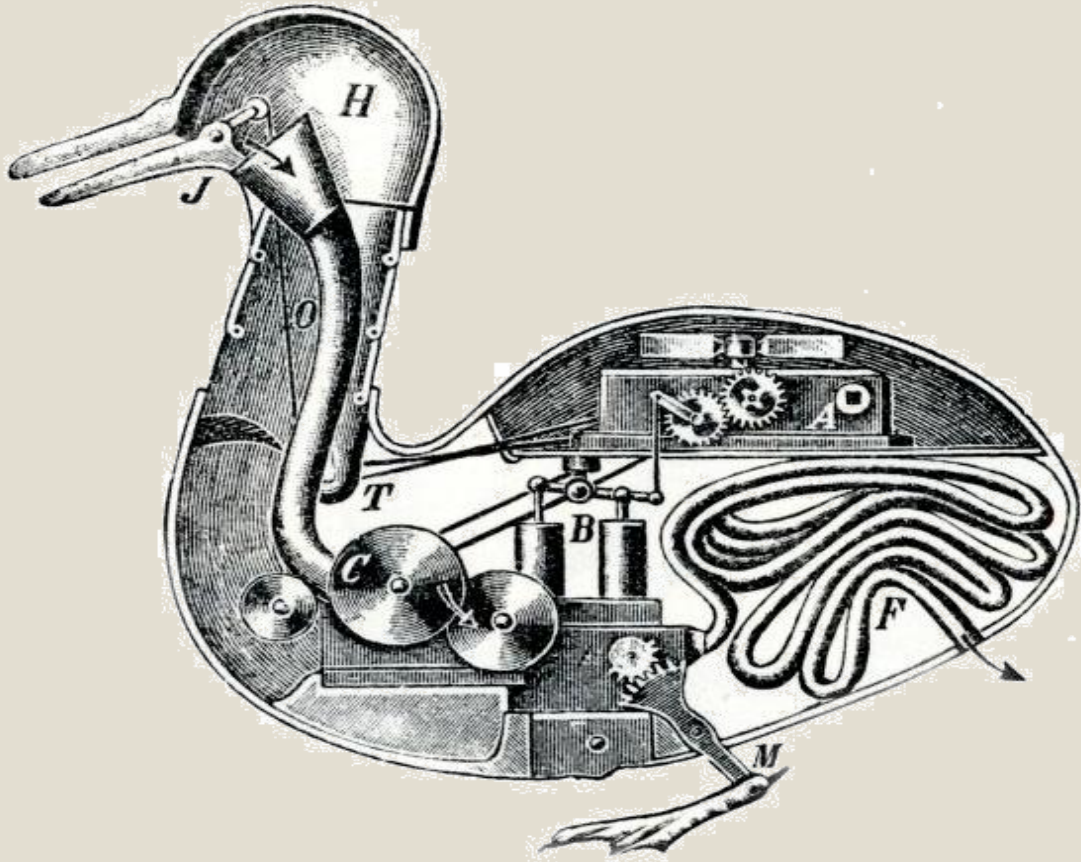
Influențele filosofiei asupra psihologiei:
MECANICISMUL - ceasul

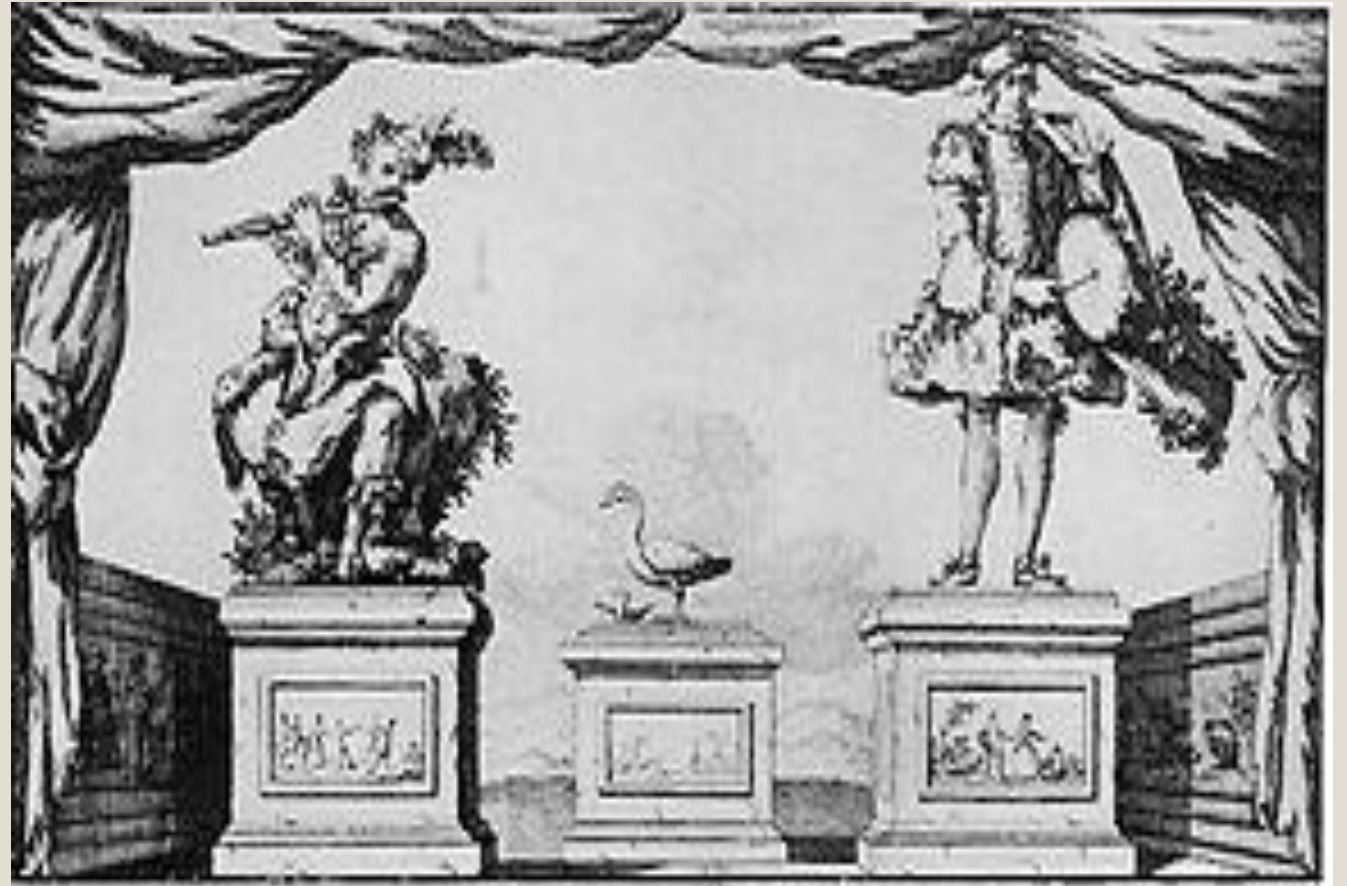
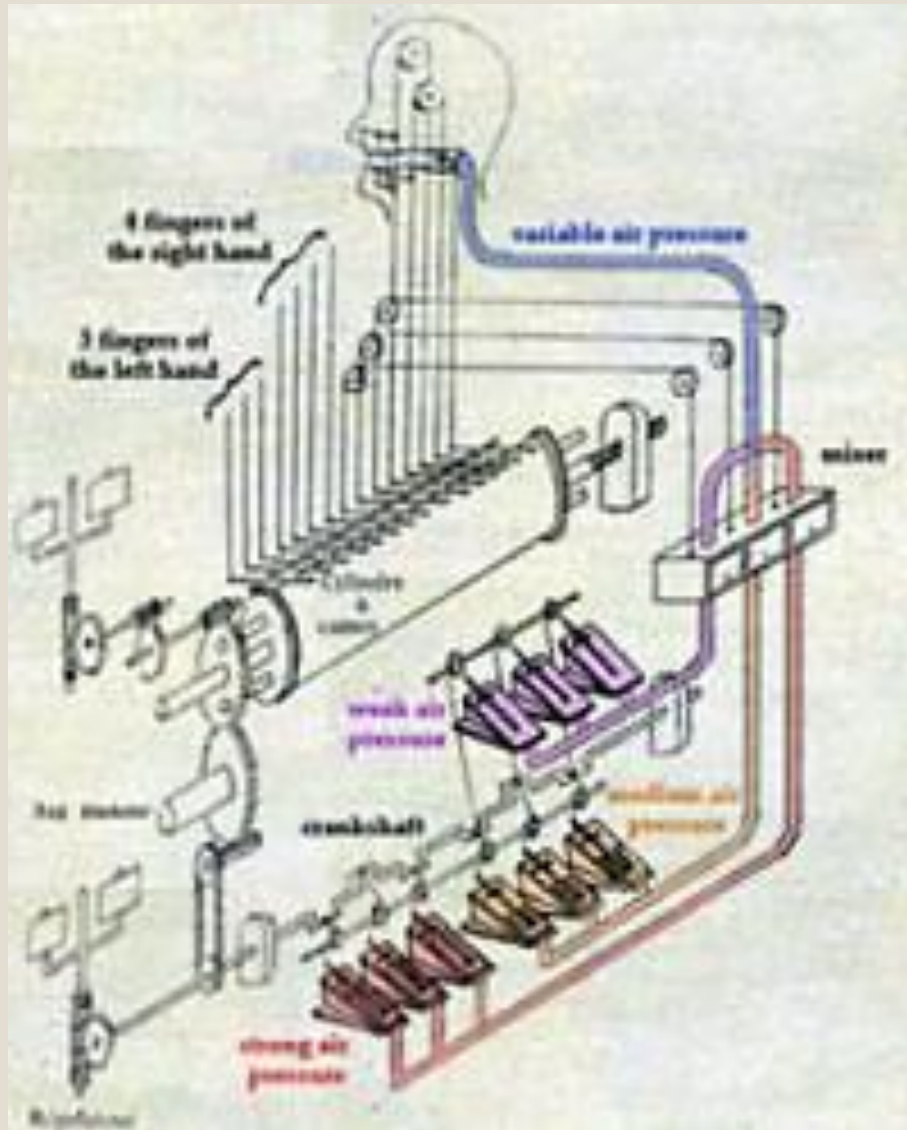
Rața care defechează

Rața care defechează

Flautistul

Flautistul

Vaucanson, nă en 1709, crea les Automates en 1738, meurt en 1782.

APARIȚIA PSIHOLOGIEI CA ȘTIINȚĂ

- Psihologia, ca știință, a apărut mai târziu decât celelalte științe deoarece a avut nevoie de dezvoltarea fizicii, chimiei, biologiei, sociologiei pentru fundamentarea demersurilor sale.

CARACTERUL ȘTIINȚIFIC AL PSIHOLOGIEI

- Caracterul științific al psihologiei este dat de faptul că ea se ocupă de descrierea și explicarea fenomenelor psihice repetabile și verificabile, conducând la legi și norme generale.

**”Psihologia este știința despre
psihic și comportament.”**

(P.P. Neveanu)

PSIHICUL

este un ansamblu de

stări

însușiri

fenomene

processe

— ce depind cu necesitate —

de mecanismele cerebrale

și

de interacțiunea cu lumea obiectivă

îndeplinește funcții de raportare la lume și la sine

S.P.U.

Procese psihice

-cognitive

-senzoriale: -senzații
-percepții

-de trecere: reprezentări

-superioare: -gândire
-memorie
-imaginație
-limbaj

-afective: -emoții
-sentimente
-pasiuni

-reglatorii: -voința
-motivația

-condiționale: -atenția
-deprinderi

Activități psihice

-jocul
-învățarea
-munca
-creația
-comunicarea

**Înșușiri psihice
(formează personalitatea)**

- temperament
- aptitudini
- caracter

Comportamentul este ansamblul reacțiilor adaptative, obiectiv-observabile, pe care un organism prevăzut cu sistem nervos le execută ca răspuns la stimulii din ambianță, care de asemenea sunt obiectiv-observabili.

CLASIFICAREA NORMELOR/LEGIILOR PSIHOLOGICE

◦ Allport clasifică legile psihologice în trei mari categorii:

1. norme generale
2. norme de grup (sociale)
3. norme individuale.

RELATIA DINTRE NORME ȘI ȘTIINȚELE PSIHOLOGICE

- Norme generale → psihologia generală
- Norme de grup sociale → psihosociologia
- Norme individuale → psihologia diferențială (psihologia personalității)

DEFINIȚIE

➤ ”Psihologia educațională este știința care studiază geneza, structura și procesualitatea funcțiilor psihice umane în condițiile specifice ale activității de **instruire și educație**, în scopul sporirii eficienței acesteia”

(I. Radu)

CE STUDIAZĂ PSIHOLOGIA EDUCAȚIEI?

- Legile activității psihice și psihosociale ale elevilor
- Personalitatea profesorilor și elevilor în context educațional
- Aspectele psihologice ale învățării
- Aspectele psihologice ale predării
- Relația profesor-elev-grup
- Motivația profesorilor și elevilor
- Creativitatea elevilor și profesorilor

Sunt 11 domenii care fac obiectul de studiu al psihologiei educației:

1. învățarea
2. dezvoltarea
3. motivația
4. diversitatea și diferențele interindividuale
5. predarea/instruirea
6. managementul clasei
7. dinamica relațiilor sociale în grupul clasă
8. fundamentele psihologice ale curriculumului
9. tehnologia informației
10. metodele de cercetare educațională
11. evaluarea

DISCIPLINE ȘTIINȚIFICE CARE INTERACȚIONEAZĂ CU PSIHOLOGIA EDUCAȚIEI

- **Psihofizica:** stimulări fizice de lumină, sunet, culoare, prezente în spațiul educațional și efectele lor în procesul educației
- **Psihologia genetică:** relația dintre studiul adultului și studiul copilului
- **Pedagogia:** studiază legile educației, idealul, obiectivele, conținuturile, metodele, mijloacele și formele educației

PSIHOLOGIA EDUCAȚIEI ESTE O DISCIPLINĂ TEORETICĂ SAU APLICATIVĂ?

Ramuri ale psihologiei:

- **PSIHOLOGIE TEORETICĂ**: generală, istoria psihologiei, filosofică.
- **PSIHOLOGIE APLICATIVĂ**: medicală, a muncii, juridică, socială, pedagogică, **a educației**, a sportului, a culturii, a turismului, etc.

PARTENERII EDUCAȚIONALI: STATUS ȘI ROL

- Profesorul si elevul, sunt într-o relație de parteneriat educațional, care se formează și se dezvoltă.

STATUTUL DE ELEV

- Se referă la acele comportamente pe care elevul le așteaptă în mod legitim de la profesor.

ROLUL PROFESORULUI

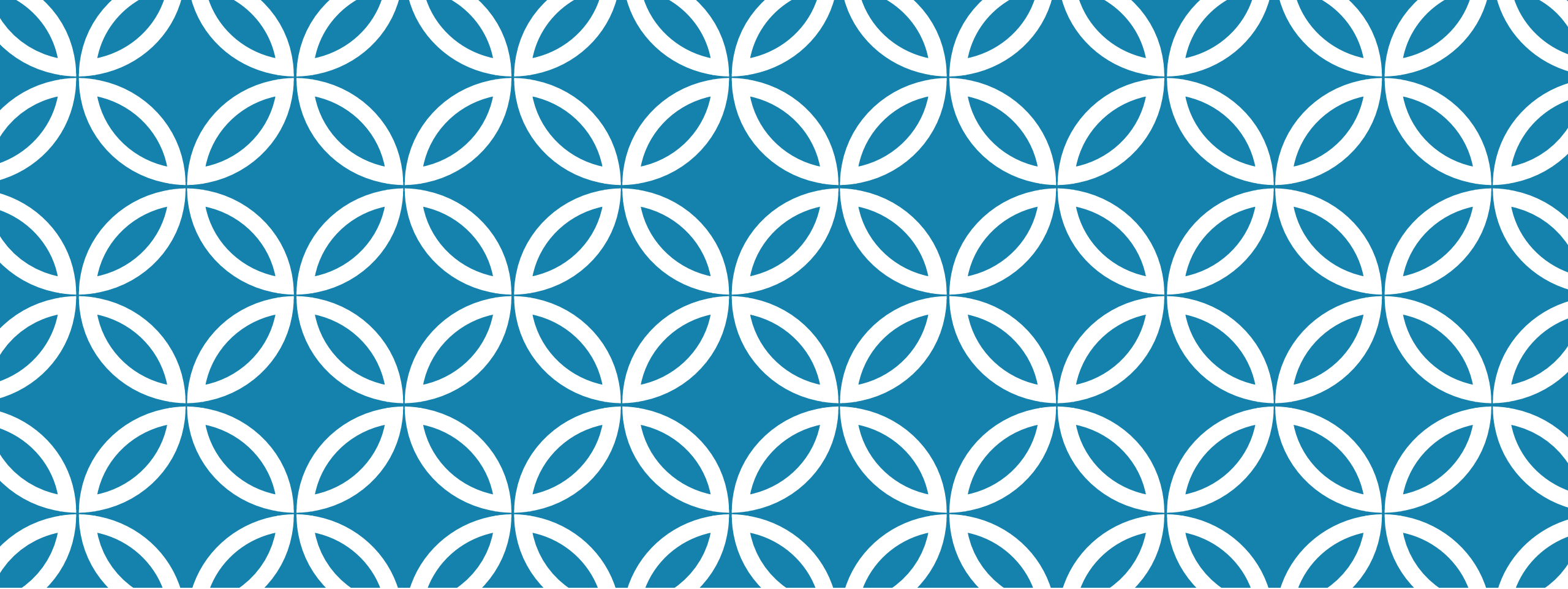
- Statutul elevului conduce la conturarea rolului de profesor.

ROLUL ELEVULUI

- Se referă la comportamentele pe care ceilalți le așteaptă în mod legitim de la el.

OBIECTIVELE PSIHOLOGIEI EDUCAȚIEI

- **CONSTRUCTIV-EXPERIMENTAL** → optimizarea procesului educațional prin metode formativ-creative
- **CORECTIV** → se adresează fenomenelor de neregularitate care depășesc într-un fel sau altul normalul
- **SOCIO-PSIHOTERAPEUTIC** → reducerea traumatismului instituțional, a stresului legat de educație

MODELAREA PERSONALITĂȚII

CONCEPTUL DE
PERSONALITATE

Objective:

La finalul cursului studenții vor putea:

- Să definească personalitatea.
- Să clasifice trăsăturile de personalitate.
- Să clasifice trăsăturile individuale de personalitate.
- Să descrie principalele teorii ale personalității

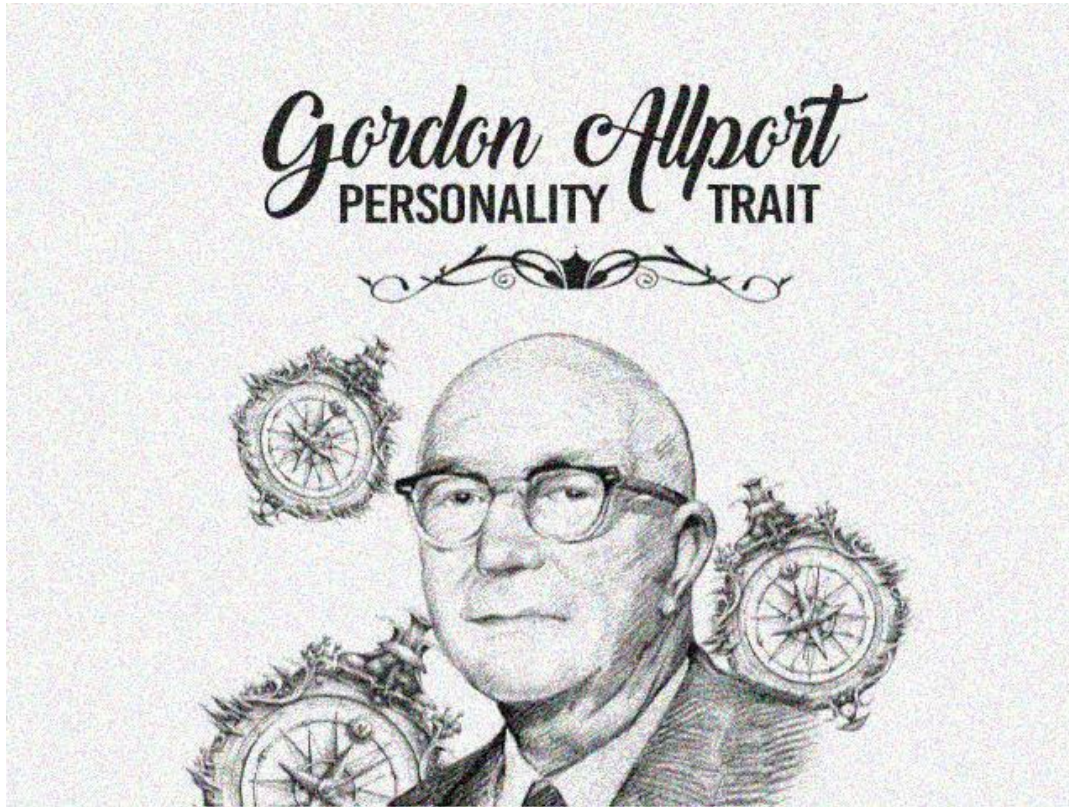
DELIMITĂRI CONCEPTUALE:

1. Individ
2. Individualitate
3. Persoană
4. Personaj
5. Personalitate

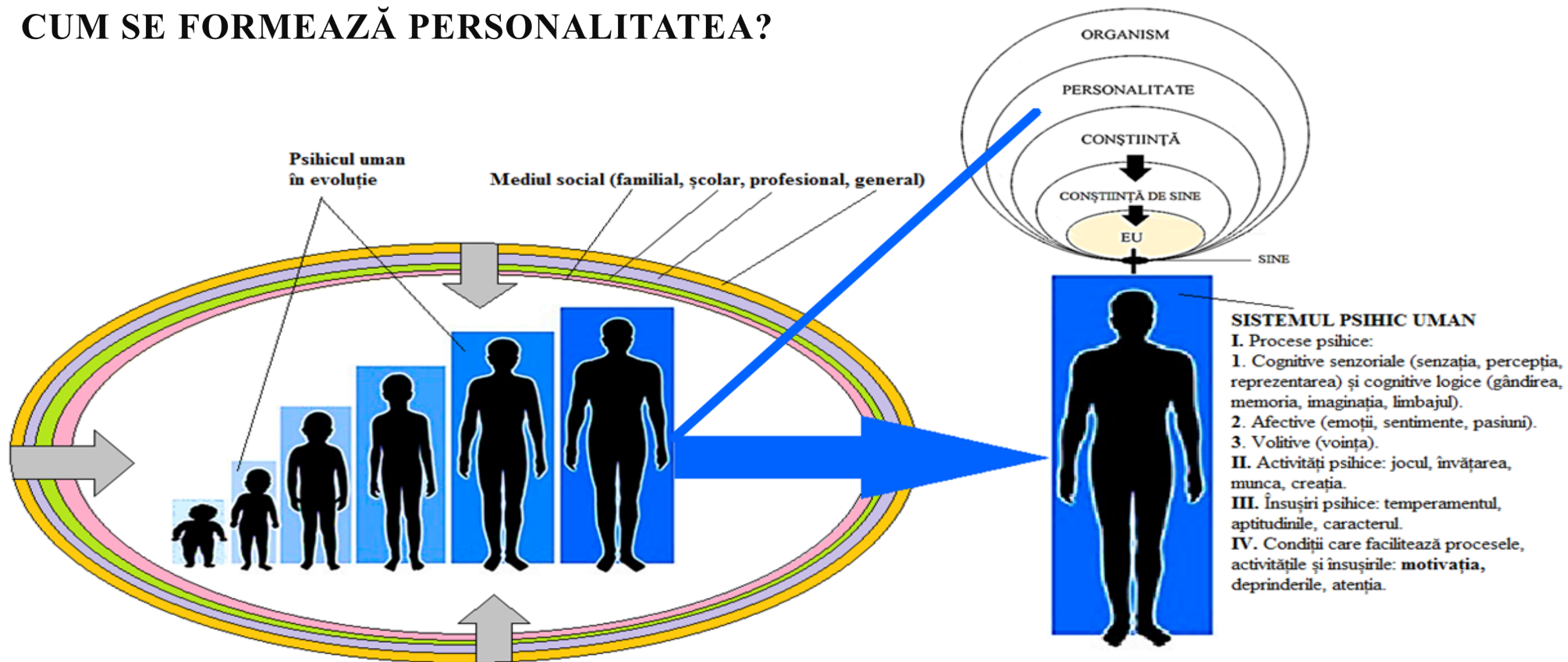
În sens larg, când spunem personalitate ne referim la ansamblul caracteristicilor înnăscute sau dobândite ce definesc o persoană, ce-i conferă individualitate acesteia.

DEFINIȚIA LUI G. ALLPORT

”Personalitatea reprezintă organizarea dinamică, în cadrul individului, a sistemelor psiho-fizice care determină comportamentul său caracteristic și gândirea sa.”

CUM SE FORMEAZĂ PERSONALITATEA?

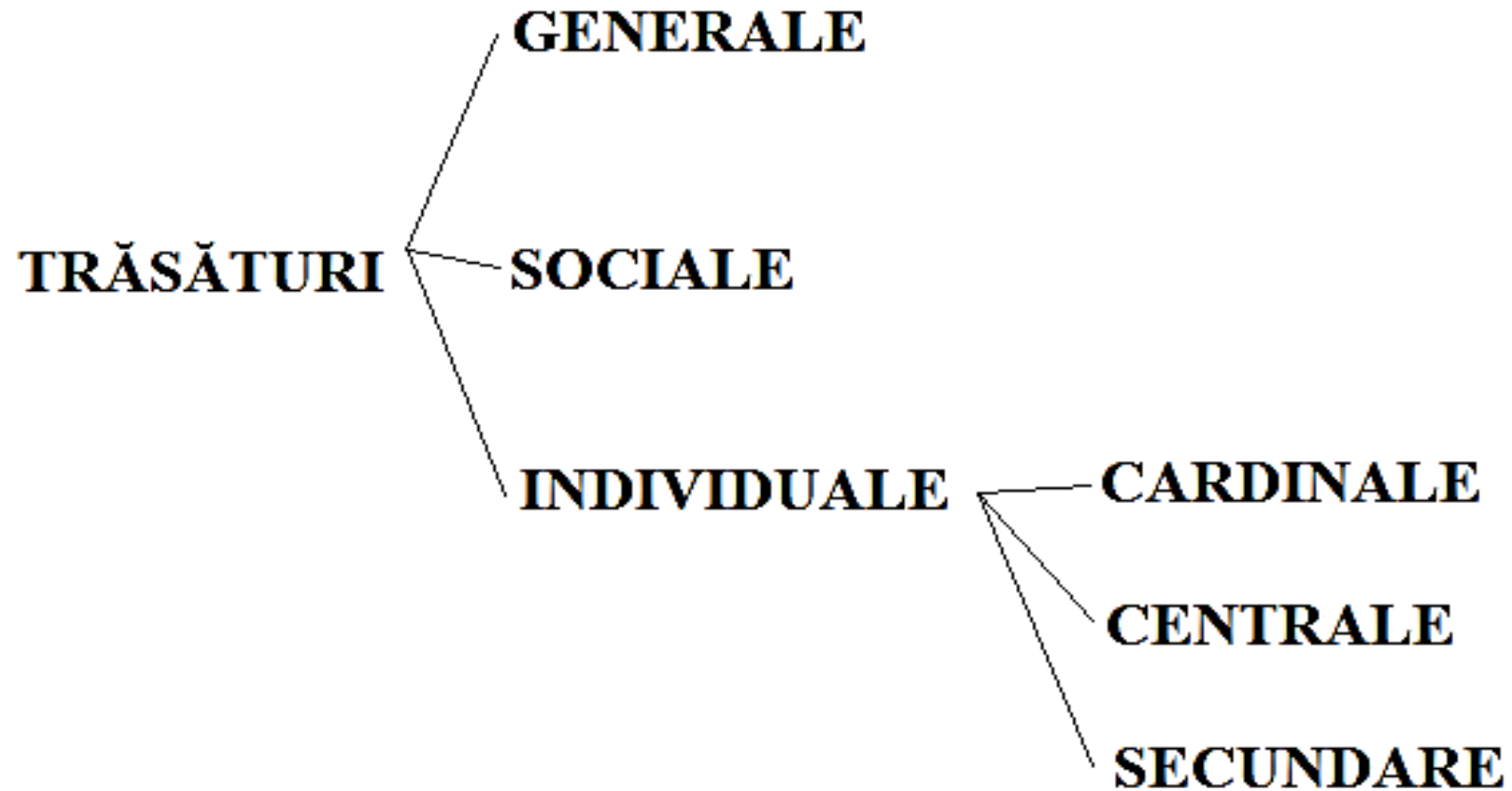
- În ontogeneză, psihicul uman se dezvoltă până la stadiul de sistem datorită interacțiunii cu mediul socio-cultural.
- Dezvoltarea se supune unor legi generale dar este condiționată de influență care o particularizează: fiecare individ dispune de un bagaj ereditar propriu, traversează medii diferite și suportă evenimente particulare de viață.
- Dezvoltarea psihică nu are loc liniar, ci se desfășoară în etape ce se succed cronologic, numite **stadii de dezvoltare**.

Putem spune că:

*Personalitatea reprezintă organizarea dinamică
a trăsăturilor bio-psiho-socio-culturale.*

CLASIFICAREA TRĂSĂTURILOR DE PERSONALITATE (G. ALLPORT)

CLASIFICAREA TRĂSĂTURILOR DE PERSONALITATE (G. ALLPORT)

➤ **TRĂSĂTURI GENERALE** (de specie)

-limbaj articulat, gândire, voință, afectivitate superioară

➤ **TRĂSĂTURI SOCIALE** (de grup)

-în funcție de mediul sociocultural (moldoveni, munteni, olteni, nordici, sudici, profesori, elevi, etc.)

➤ **TRĂSĂTURI INDIVIDUALE** (personale)

CLASIFICAREA TRĂSĂTURILOR INDIVIDUALE

- **CARDINALE** (una sau doua, de exemplu: dominant/supus, activ/pasiv, extrovertit/introvertit)
- **CENTRALE** (zeci, de exemplu: vesel/trist, comunicativ/necomunicativ, generos/zgarcit)
- **SECUNDARE** (sute)
- **LATENTE** (mii)

CARACTERISTICILE PERSONALITĂȚII CONCEPUTĂ CA UN SISTEM

- **UNITATE** (trăsăturile alcătuiesc un întreg)
- **INTEGRALITATE** (trăsăturile interacționează sinergic)
- **STRUCTURALITATE** (trăsăturile sunt organizate într-un sistem/structură)
- **DINAMISM** (trăsăturile au libertate de manifestare, sunt flexibile)

TEORII ASUPRA PERSONALITĂȚII

După numărul trăsăturilor individualizate au fost clasificate următoarele tipuri de teorii:

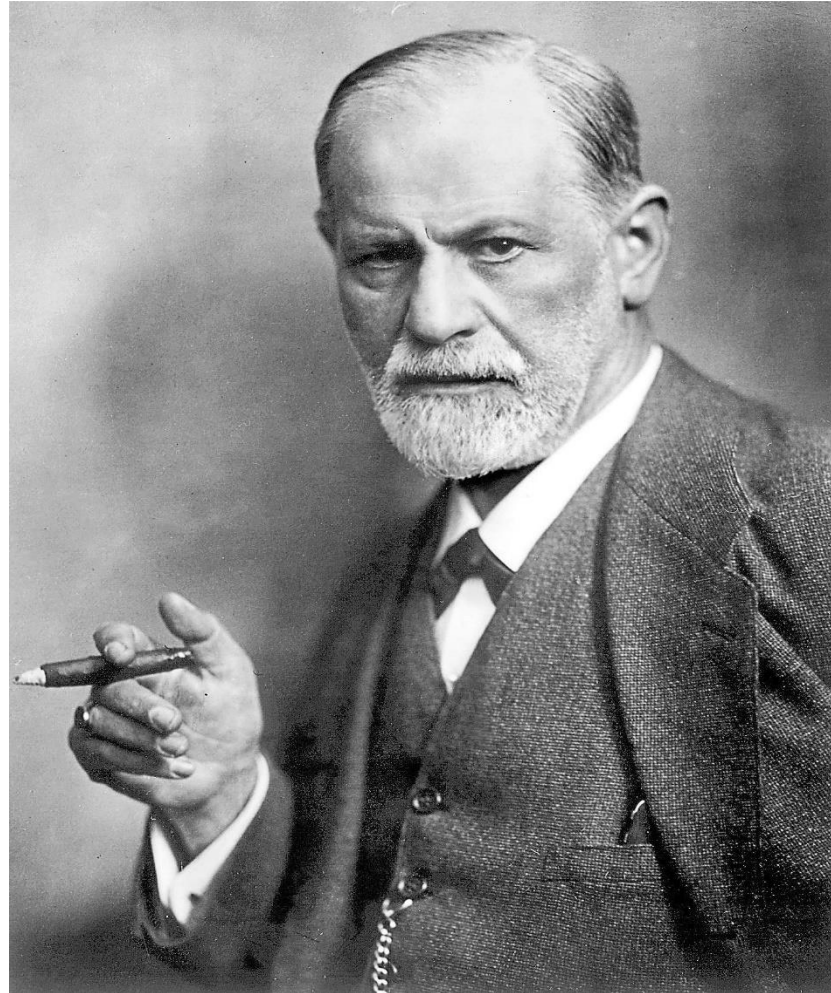
- I. **TEORII MONISTE** - care identifică un singur factor de personalitate (de exemplu teoria lui Freud, care se centrează pe factorul afectivitate)
- II. **TEORII PLURALISTE** - care identifică mai mulți factori ai personalității (de exemplu: flexibilitate, divergentă, extraversiune)

DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII S. FREUD

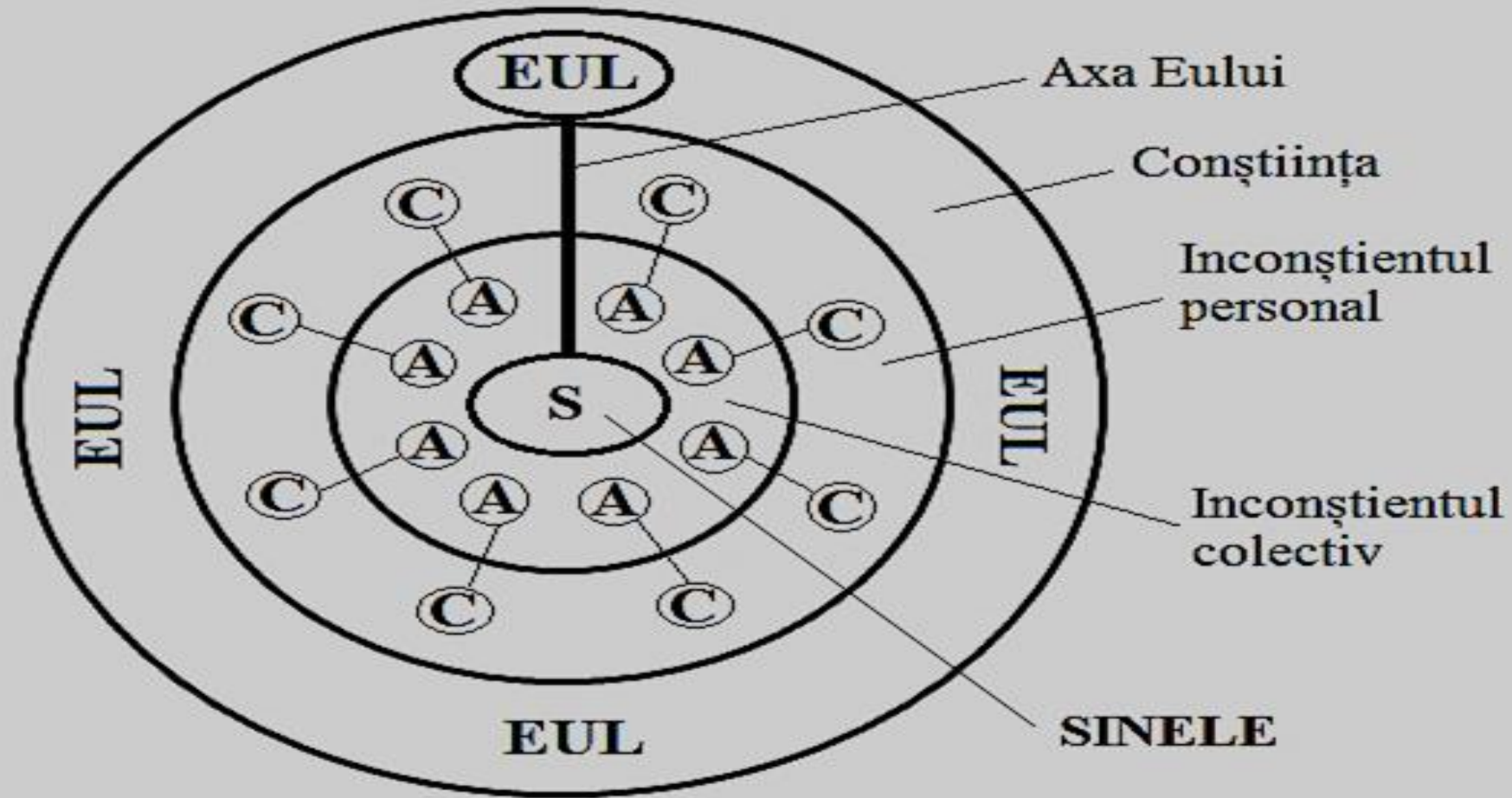
SINELE

EUL

SUPRAEUL

Mandala lui Jung

C = complex

A = arhetip

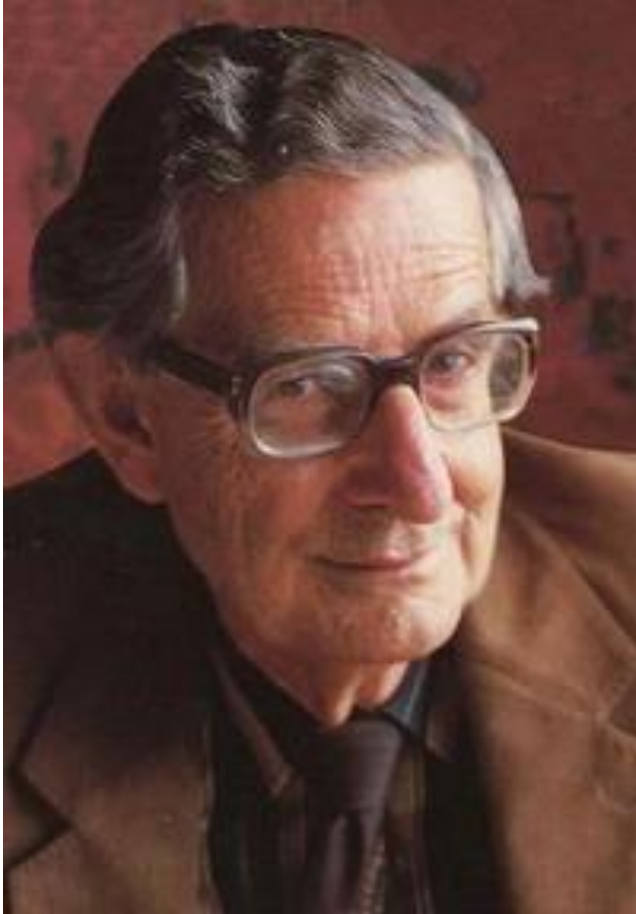

TEORII PLURALISTE, FACTORIALE ASUPRA PERSONALITATII

CATTELL identifică factori ca: fluiditatea, flexibilitatea, originalitatea

GUILFORD identifică factori cognitivi de divergență și convergență ai personalității.

EYSENCK identifică factorii de introversiune și extraversiune asupra personalității

INTROVERSIUNEA/EXTRAVERSIUNEA

EMOTIVITATEA/STABILITATEA

H. J. EYSENCK

EXTRAVERSIUNE

AGREABILITATE

directivitate

impulsivitate

sociabilitate

dinamism

grijă față de alții

disponibilitate de
asumare a riscurilor

cooperare

diplomație

TEORIA BIG FIVE

(COSTA ȘI MC. CRAE, 1997)

Cele 5 dimensiuni sunt:

- **Extraversia:** tendința personalității de a se orienta spre exterior, de a fi sociabil, de a se implica în acțiune;
- **Agreabilitatea:** tendința de a fi amabil, prietenos în societate;
- **Conștiinciozitatea:** se referă la modul în care își îndeplinește cineva sarcinile;
- **Stabilitatea emoțională:** se referă la tendința de a fi calm sau neliniștit, labil emoțional;
- **Cultura sau intelectul:** reprezintă nivelul de inteligență și creativitate.

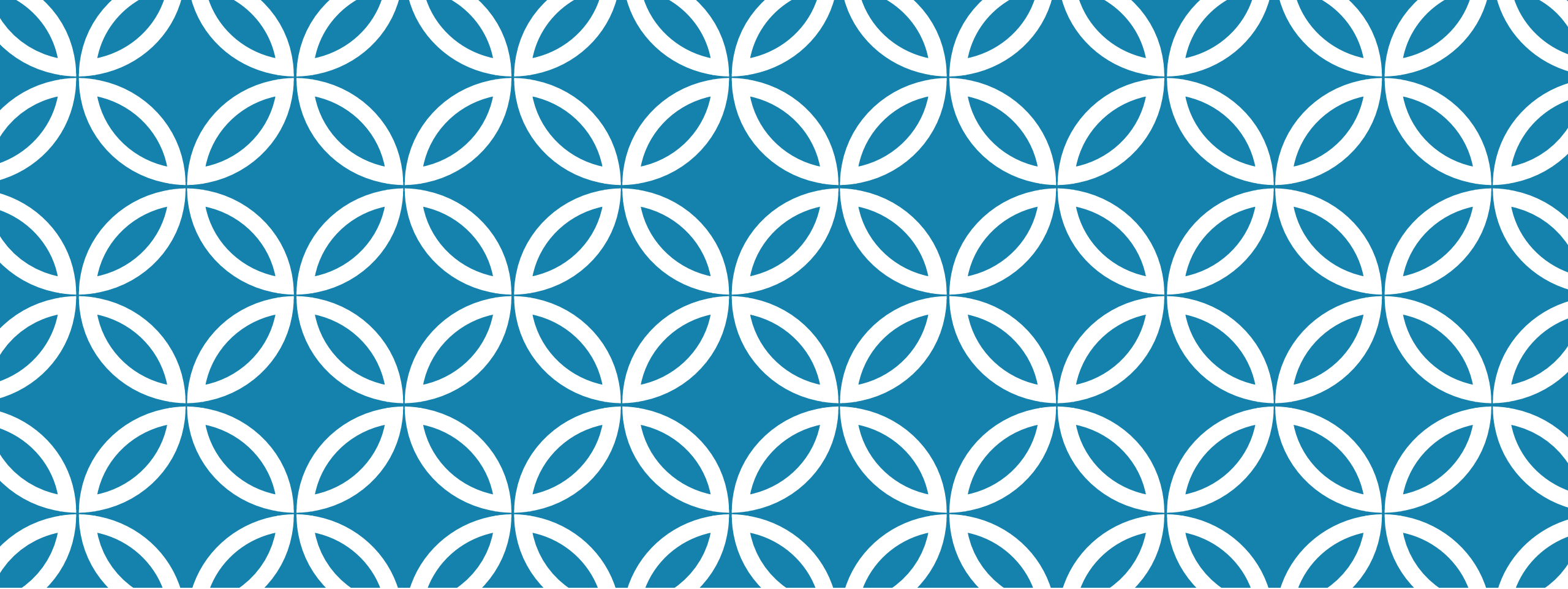
UN POSIBIL PROFIL DE PERSONALITATE AL POPORULUI ROMÂN (PRELUAT DIN LUCRAREA LUI D. DAVID)

Dimensiunile Big Five	Românii	Americanii
Nevrotismul	☐ Flexibilitate afectivă ☐ Trec ușor dintr-o stare emoțională în alta	☐ Au o stabilitate emoțională mai mare ☐ Flexibilitate afectivă mai scăzută
Extraversiunea	☐ Calzi în relații interpersonale/Au spirit gregar ☐ Autonomie redusă	☐ Independenți/Autonomi ☐ Rezervați
Deschiderea	☐ Acceptă autoritatea și tradițiile ☐ Schimbarea este percepută ca dificilă	☐ Gândire critică/Hobby-uri ☐ Flexibilitatea în opțiuni poate amenința stabilitatea
Agreabilitate	☐ Ambițioși ☐ Suspicioși	☐ Încredere în oameni ☐ Compliantă
Conștiinciozitate	☐ Creativi/Boemi ☐ Indisciplină	☐ Ordine și autodisciplină ☐ Flexibilitate față de reguli mai redusă

TEORIA UMANISTĂ

- În centrul teoriei despre personalitate a lui **C. Rogers**, se află ideea că fiecare om are o nevoie (trebuință) înnăscută de a-și valorifica potențialitățile și de a se dezvolta (de autorealizare, de autoactualizare).

MODELAREA PERSONALITĂȚII II

CONCEPTUL DE
PERSONALITATE

Obiective:

La finalul acestui curs, studenții vor putea:

- Să definească subsistemele personalității.
- Să descrie principalele tipuri de temperamente.
- Să descrie tipurile de inteligențe din teoria lui Gardner.

Personalitatea reprezintă organizarea dinamică, în cadrul individului, a **sistemelor psiho-fizice** care determină comportamentul său caracteristic și gândirea sa.

STRUCTURA ȘI DINAMICA PERSONALITĂȚII

SUBSISTEMUL BIO-ENERGETIC

(temperamentul)

SUBSISTEMUL INSTRUMENTAL-OPERATIONAL (sau efectoriu)

(aptitudini – capacități, deprinderi, potențial creativ)

SUBSISTEMUL RELAȚIONAL-VALORIC

(caracterul)

SUBSISTEMUL DE ORIENTARE

(trebuințe, motive, aspirații,)

SUBSISTEMUL BIO-ENERGETIC

TEMPERAMENTUL

Temperamentul reprezintă **ansamblul însușirilor dinamico-energetice ale personalității:**

- **nivelul dinamic** – dă informații cu privire la cât de rapidă/lentă, mobilă/rigidă etc. este conduita unui individ.
- **nivelul energetic** – ne indică modul de acumulare și descărcare a energiei unui individ (atributele: energic, exploziv, rezistent, expansiv etc.)

SUBSISTEMUL BIO-ENERGETIC

TEMPERAMENTUL

Ansamblul caracteristicilor de energie, reactivitate, forță, echilibru și rezistență la efort ale persoanei.

Patru tipuri clasice (Hypocrate, Galenus):

1. Sanguinicul
2. Colericul
3. Flegmaticul
4. Melancolicul

COLERICUL

Energie ieșită din comun, dar necanalizată, putere de muncă, rezistență la efort, deschis, sociabil, generos, poate deveni irascibil și chiar furios, este instabil pe plan afectiv.

SANGUINICUL

Putere de muncă, rezistență la efort, vioi, dinamic, activ, sociabil, comunicativ, bun conducător, stabil pe plan afectiv.

FLEGMATICUL

Putere de muncă, răbdare, calm uneori imperturbabil, are bune deprinderi, stabil pe plan afectiv, mai lent, mai puțin sociabil și comunicativ

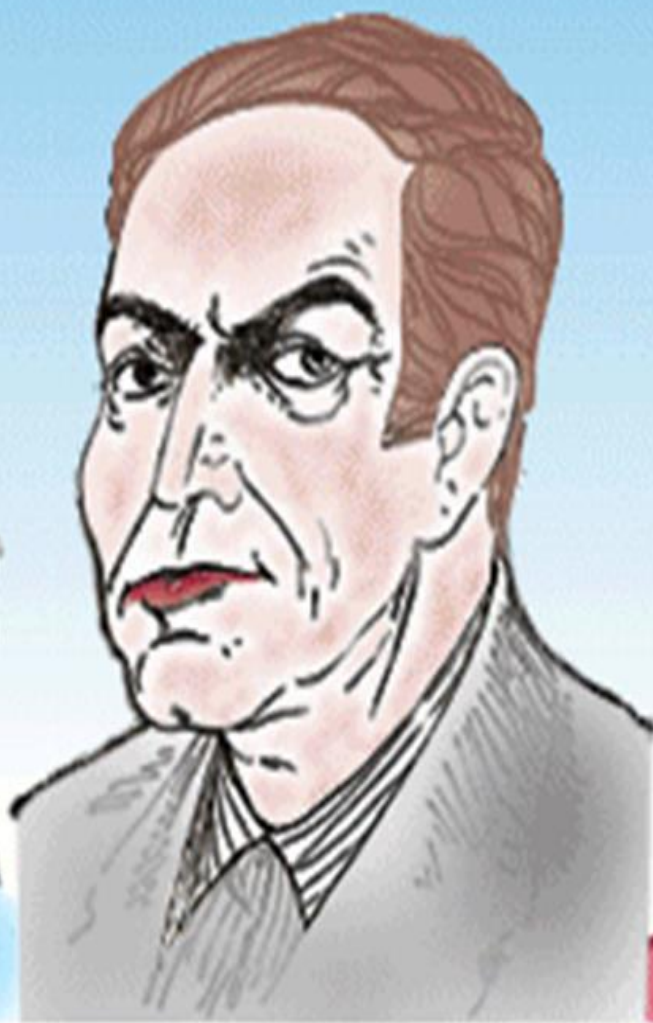

MELANCOLICUL

Putere de muncă redusă, rezistență la efort scăzută, sensibil, uneori hipersensibil, nesociabil, retras, izolat, instabil pe plan afectiv

MELANCOLICUL

FLEGMATICUL

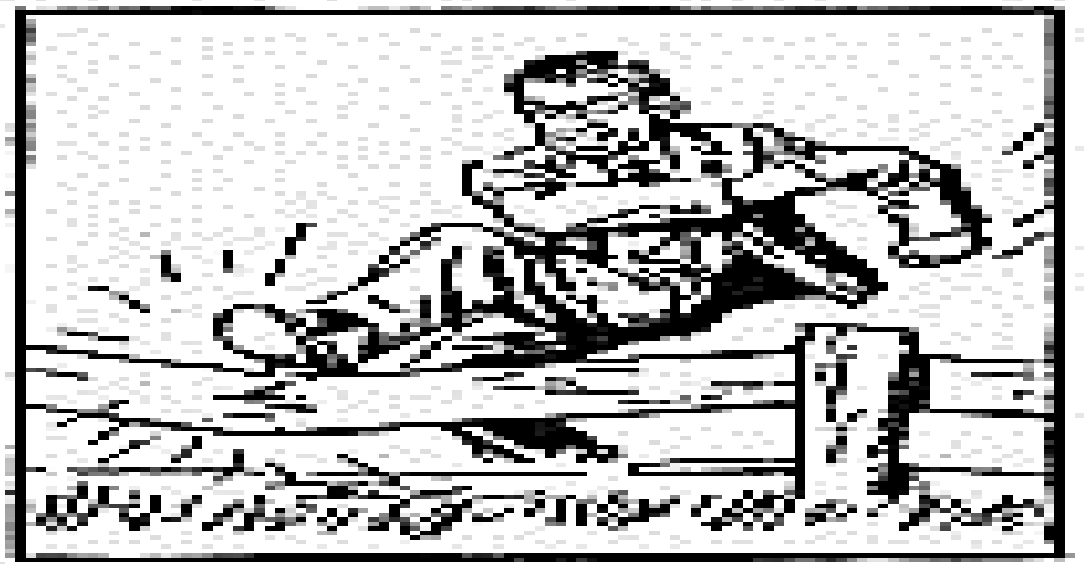
SANGVINUL

COLERICUL

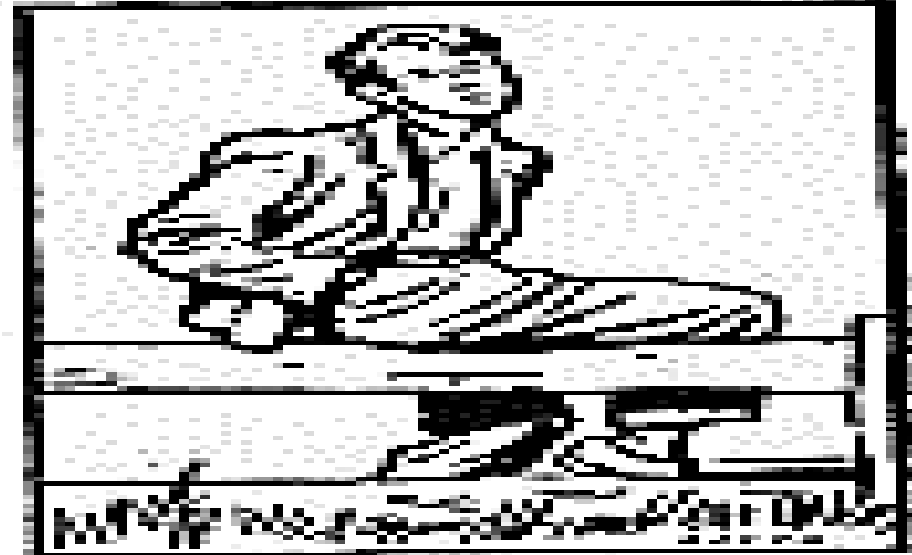
Saugstiller

Choleriker

Melancholiker

Pelagianiker

CRITERIILE LUI PAVLOV

- PUTERNIC ECHILIBRAT MOBIL (sanguinicul)
- PUTERNIC NEECHILIBRAT MOBIL (colericul)
- PUTERNIC ECHILIBRAT INERT (flegmatic)
- SLAB (melancolicul)

CLASIFICAREA ȘCOLII FRANCO-OLANDEZE

- Criterii: emotivitatea, activitatea și rezonanța
- 8 tipuri temperamentale: 4 emotivi, 4 nonemotivi

TABELUL CELOR 8 TIPURI

			Formule	Nume	Exemple
EMOTIVI	Activi	<i>Secund.</i>	E-A-S	Pasionați	Napoleon, Pascal, Racine, Corneille, Flaubert, Michelangelo, Pasteur.
		<i>Prim.</i>	E-A-P	Colerici	V. Hugo, Mirabeau, G. Sand, Gambetta, Péguy.
	Non activi	<i>Secund.</i>	E-nA-S	Sentimentali	Vigny, Amiel, Biran, Rousseau, Kierkegaard, Robespierre.
		<i>Prim.</i>	E-nA-P	Nervoși	Baudelaire, Musset, Poe, Verlaine, Heine, Chopin, Stendhal.
NON EMOTIVI	Activi	<i>Secund.</i>	nE-A-S	Flegmatici	Kant, Washington, Joffre, Franklin, Turgot, Bergson.
		<i>Prim.</i>	nE-A-P	Sanguini	Montesquieu, Talleyrand, Mazarin, Anatole France.
	Non activi	<i>Secund.</i>	nE-nA-S	Apatici	Louis XVI.
		<i>Prim.</i>	nE-nA-P	Amorfi	La Fontaine.

SUBSISTEMUL OPERAȚIONAL-INSTRUMENTAL

APTITUDINILE

Definiție: „Aptitudinile reprezintă un complex de procese și însușiri psihice individuale, structurate într-un mod original, care permite efectuarea cu succes a anumitor activități” (M. Zlate, 2000).

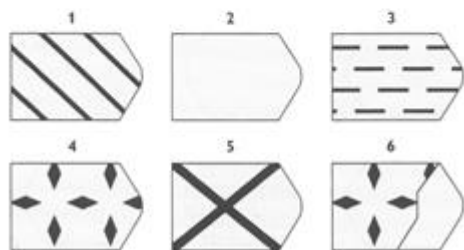
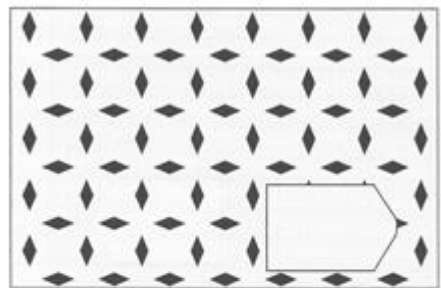
TEORII DESPRE INTELIGENȚĂ

Teorii unifactoriale: inteligența unică aptitudine

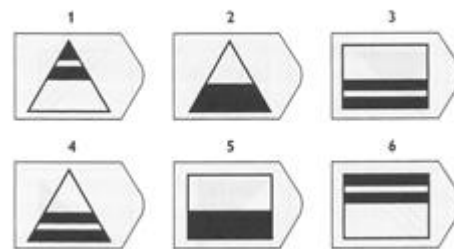
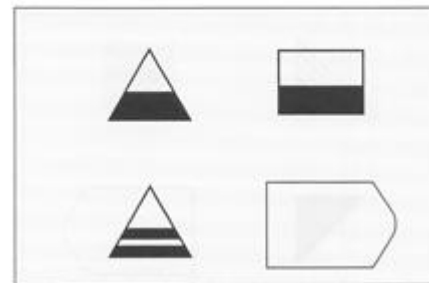
Teorii bifactoriale: două categorii de factori – inteligența ca aptitudine generală/aptitudini specifice, valabile în diferite domenii știință, tehnică, artă.

Teorii multifactoriale (8 factori): raționament inductiv, raționament deductiv, factorul numeric, factorul spațial, factorul verbal cu 2 factori subordonați: comprehensiunea și fluența, factorul memorie și rapiditatea percepției.

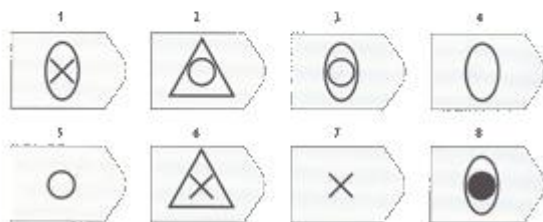
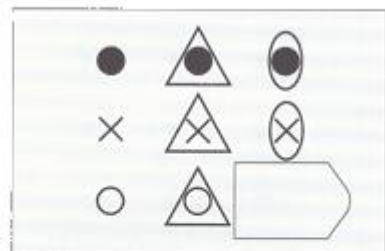
A1

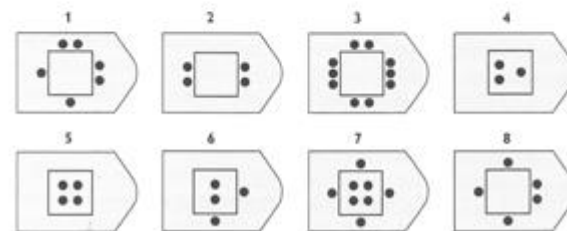
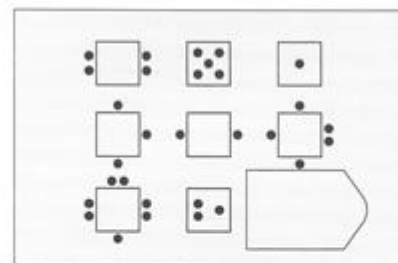
B8

D4

E12

WPT

Test WONDERLIC® pentru evaluarea aptitudinii cognitive generale

1 Despre test

Acesta este un test de evaluare a abilității de rezolvare de probleme. Testul conține diverse tipuri de probleme la care va trebui să răspunzi fără ajutorul calculatorului sau al altor instrumente de rezolvare a problemelor. Între paginile 2 și 3 ale testului - la mijlocul foii - există o coloană special rezervată calculelor sau încercărilor (ciornă). Te rugăm să completezi secțiunea **Informații personale** de mai jos, apoi să citești cu atenție instrucțiunile și să răspunzi la exemplele de întrebări din **Secțiunea 4** a acestei pagini.

2 Informații personale (te rugăm să completezi):

Numele și prenumele _____ Vârsta _____

3 Instrucțiuni de completare (te rugăm să le citești cu atenție!)

Acest test cuprinde 50 de probleme al căror grad de dificultate crește progresiv. Este puțin probabil că vei reuși să rezolvi toate problemele, dar străduiește-te să răspunzi cât mai bine la cât mai multe dintre ele. Din momentul în care îți voi spune că poți începe, vei avea la dispoziție exact 12 minute pentru a da cât mai multe răspunsuri corecte. Lucrează cu atenție, nu pierde prea mult timp la o problemă și nu sări peste nicio problemă. Asigură-te că răspunsul este scris între parantezele corespunzătoare problemei respective. Înainte să începi să completezi testul, te rugăm să rezolvi problemele din exemplele următoare:

4 Exemple de probleme

Iată mai jos un exemplu de problemă cu răspunsul corespunzător completat

**Scrie
răspunsuri
le tale aici**

A RECOLTA este opusul lui

1. a obține 2. a se bucura 3. a continua 4. a exista 5. a semăna [5]

Răspunsul corect este “**a semăna**”. Pentru a răspunde la această problemă, trebuie să scrii cifra “**5**” între paranteze, după cum este indicat.

Răspunde singur la următoarea problemă:

Agrafele se vând cu 2300 de lei cutia. Cât costă 4 cutii ? [____]

Răspunsul corect este “**9200 lei**”. Pentru a răspunde la această problemă, scrie “**9200**” între paranteze.

Iată un alt exemplu:

MINER MINOR - Aceste cuvinte

1. au același înțeles 2. au înțelesuri opuse
3. nu au nici același înțeles, nici înțelesuri opuse

[____]

Răspunsul corect este “**nu au nici același înțeles, nici înțelesuri opuse**”. Pentru a răspunde la problemă, scrie cifra “**3**” între paranteze.

NU ÎNTOARCE PAGINA PÂNĂ NU ȚI SE SPUNE !

ÎNCEPE DE AICI ...

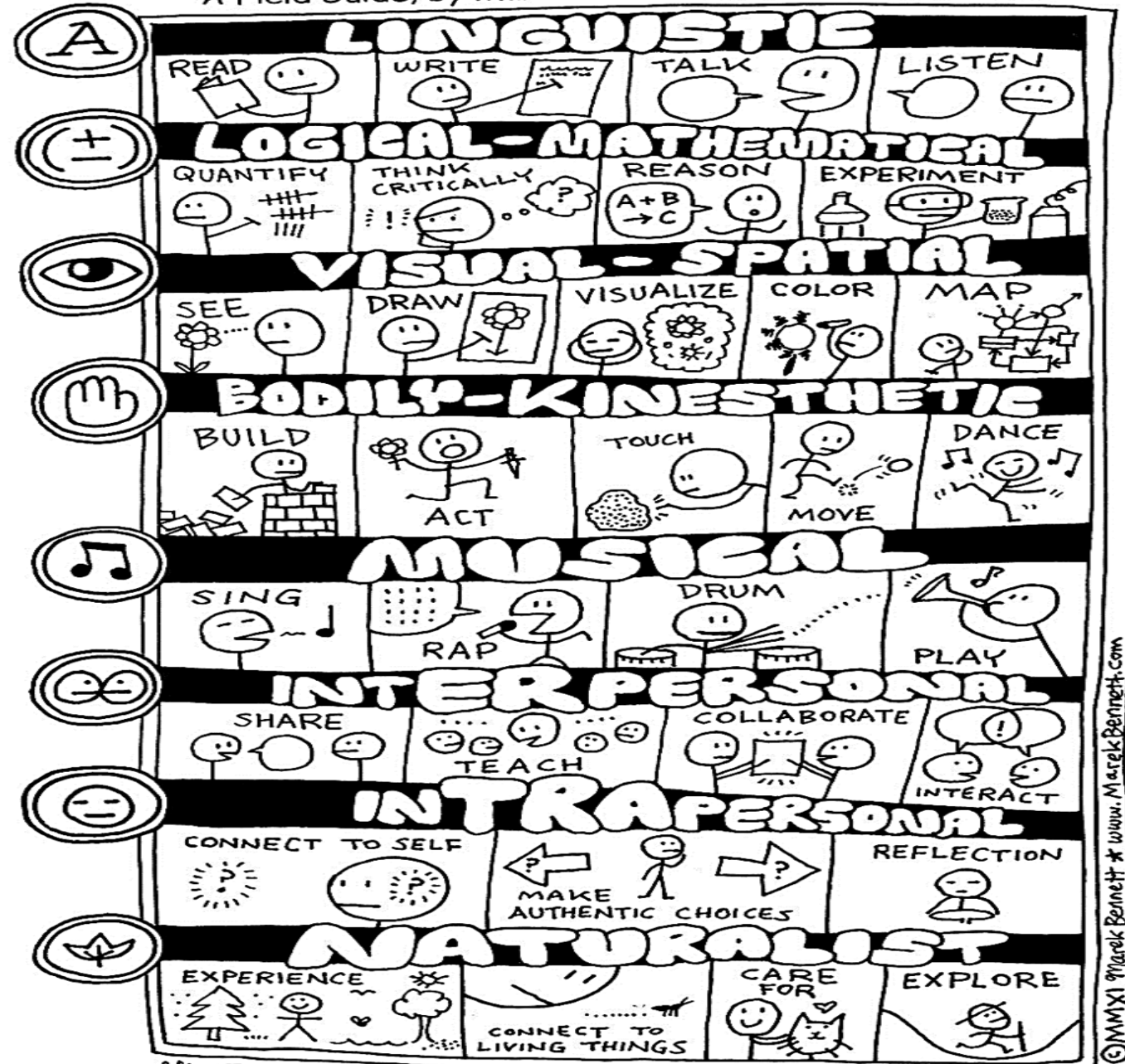
1. Ultima luna din an este: 1. Ianuarie, 2. Martie, 3. Iulie, 4. Decembrie, 5. Octombrie [____]
2. A CAPTURA este opusul lui: 1. a așeza, 2. a elibera, 3. a risca, 4. a se aventura, 5. a se degrada [____]
3. Majoritatea cuvintelor de mai jos sunt asemănătoare. Care este cuvântul cel mai puțin asemănător cu celelalte? [____]
1. Ianuarie, 2. August, 3. Miercuri, 4. Octombrie, 5. Decembrie
5. Care dintre cuvintele setului de mai jos este diferit de celelalte? [____]
1. trupă, 2. ligă, 3. participare, 4. grămadă, 5. grup
7. Ce figură poate fi realizată cu cele două figuri din parantezele accolade? [____]
8. Privești șirul de numere. Ce număr ar trebui să urmeze? 8 4 2 1 1/2 1/4 ? [____]
10. Ce cuvânt este legat de “a mirosi”, în același mod în care "a mesteca" este legat de "dinti"? [____]
1. dulce, 2. duhoare, 3. aroma, 4. nas, 5. curat
16. Câte dintre cele cinci numere de mai jos au pereche identică în dreapta? [____]
84721 84721
9210651 9210561
14201201 14210210
96101101 96101161
88884444 88884444
20. Să presupunem că primele două afirmații sunt adevărate. Cum este a treia afirmație? [____]
1. Adevărată. 2. Falsă. 3. Nu se poate spune cu certitudine
Ion și Maria au aceeași vârstă.
Maria este mai mică decât Vasile.
Ion este mai mic decât Vasile.
22. Aranjați cuvintele următoare astfel încât să formezi o propoziție. Înscrieți între paranteze litera **(A)** dacă este o propoziție adevărată sau litera **(F)** dacă este una falsă. [____]
fac Toate ouă găinile
25. ORAR ORAL - Aceste cuvinte [____]
1. au același înțeles, 2. au înțelesuri opuse, 3. nu au nici același înțeles, nici înțelesuri opuse?
31. Unul dintre numerele de mai jos nu se potrivește în seria alcătuită de celelalte. Ce număr ar trebui să fie? [____]
1/2 1/4 1/6 1/8 1/9 1/12
35. Un ceas arată ora exactă în ziua de Luni, la ora 12. Miercuri, la orele 14, ceasul rămăsese în urmă cu 25 de secunde. În acest ritm, cu cât rămâne în urmă la fiecare jumătate de oră? [____]
38. Figura geometrică următoare poate fi împărțită printr-o linie dreaptă, astfel încât, prin alăturare, cele două părți rezultate să formeze un pătrat. Trasați această linie unind două numere, apoi scrieți aceste numere ca răspuns [____]
41. Două dintre proverbele următoare au înțelesuri asemănătoare. Care sunt acestea? [____]
1. Sită de mătase din coadă de câine nu se poate.
2. Cine fură azi un ou, mâine va fura un bou.
3. Piatra care se rostogolește nu prinde mușchi.
4. Nu poți strica o epavă.
5. Și imposibilul se mai întâmplă.
46. Care cuvânt din următorul grup este diferit de celalalte? [____]
1 a egaliza 2 a combina 3 a nivela 4 a compensa 5 a echilibra
50. Ca să tipărească un articol de 30.000 de cuvinte, un tipograf se hotărăște să folosească două tipuri de caractere. Cu tipul de caractere mai mari, o pagină tipărită va avea 1.200 de cuvinte. Cu tipul de caractere mai mici, o pagină tipărită va avea 1.500 de cuvinte. Articolului i se alocă 22 de pagini din revistă. Câte pagini ar trebui tipărite cu caracterele mai mici? [____]

TEORIA INTELIGENȚELOR MULTIPLE

Howard Gardner redefinește inteligența, considerând-o
„capacitatea de a rezolva probleme ori de a produce bunuri cu o anumită valoare într-un context cultural sau colectiv determinat”
(Gardner, 1996).

MULTIPLE INTELLIGENCES

A Field Guide, by Marek Bennett

After Thomas Armstrong, MULTIPLE INTELLIGENCES IN THE CLASSROOM

©MMXI Marek Bennett * www.MarekBennett.com

CARACTERUL

Caracterul este un ansamblu de însușiri psihice care privesc relațiile unei persoane cu semenii săi și valorile după care se conduce.

STADIILE DEZVOLTĂRII PERSONALITĂȚII I

PARTICULARITĂȚI DE VÂRSTĂ ȘI INDIVIDUALE

OBIECTIV

La finalul cursului studenții vor putea:

- Să descrie specificul dezvoltării cognitive așa cum este descris în teoria lui J.Piaget.

DELIMITĂRI CONCEPTUALE

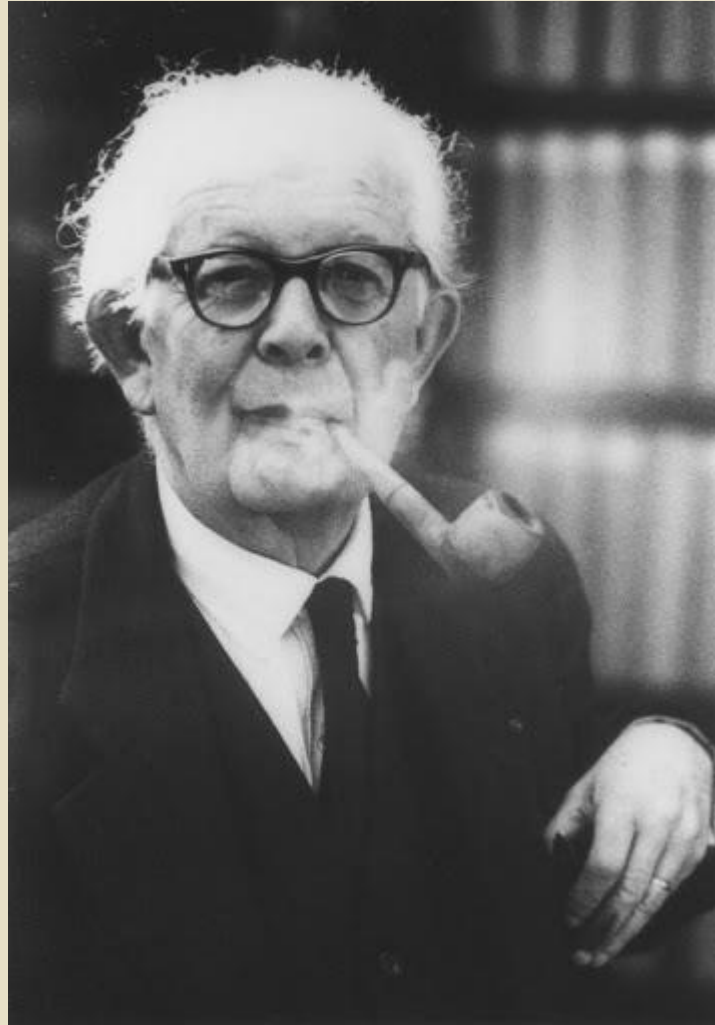
- **CREȘTEREA** – se referă în mod deosebit la aspectul fizic/anatomic, al individului, constând în apariția și stabilirea anumitor indici cantitativi ai masei somatice și nervoase a organismului infantil.
- **MATURIZAREA** – este un proces dinamic, predominant calitativ ce presupune o evoluție individuală încheiată cu starea de maturitate. Ea se extinde asupra tuturor dimensiunilor bio-psiho-sociale ale individului, indicând o îmbunătățire a indicelui de adaptabilitate și integrare socială a acestuia.
- **DEZVOLTAREA** – îmbină elementele cantitative cu cele calitative, fiind un proces care modelează individul de la naștere și până la bătrânețe în domeniile biologic, cognitiv, afectiv și social*.

*

1. Din perspectivă **filogenetică**, dezvoltarea ființei umane este influențată de evoluția generațiilor anterioare prin intermediul eredității personale.
2. Din perspectivă **ontogenetică**, dezvoltarea omului ca personalitate este influențată de evoluția sa în plan organic, neuro-psihic și psiho-social în timpul vieții sale de la naștere și până la moarte.

Jean Piaget

1896-1980

Teoria lui J. Piaget

- este o teorie care descrie modul de dezvoltare a gândirii, din momentul nașterii până în pragul maturității.
- Piaget a fost preocupat de procesul de educație astfel că multe dintre lucrările sale au relaționat teoria pe care a elaborat-o cu practica educațională.

Teoria lui J. Piaget

- Este o teorie stadială caracterizată prin:
 - ✓ conține o succesiune fixă de etape;
 - ✓ fiecare etapă a dezvoltării încorporează abilități cognitive, dobândite ierarhic în etapele precedente;
 - ✓ fiecare copil urmează aceeași traiectorie a dezvoltării sale cognitive;

Teoria lui J. Piaget

- Piaget a afirmat că dezvoltarea cognitivă se realizează ca formă de adaptare a individului la mediul înconjurător.
- **Adaptarea** se face prin intermediul proceselor de **asimilare** și **acomodare**
 - ✓ **asimilare** = procesul prin care o idee/obiect nou este înțeles în termenii conceptelor sau acțiunilor pe care copilul deja le are.
 - ✓ **acomodare** = procesul complementar de modificare a conceptelor și acțiunilor pentru a corespunde noilor situații/obiecte/informații.

DEZVOLTAREA COGNITIVĂ A COPILULUI (Teoria lui J.Piaget)

I. INTELIGENȚA SENZORIO – MOTORIE (0 – 2 ani)

II. INTELIGENȚA PREOPERAȚIONALĂ (2 – 7/8 ani)

III. INTELIGENȚA OPERAȚIONAL – CONCRETĂ (7/8 – 11/12 ani)

IV. INTELIGENȚA OPERAȚIONAL – ABSTRACTĂ (11/12 – 14/15 ani)

I. INTELIGENTA SENZORIO – MOTORIE (0-2 ani)

Cuprinde șase substadii:

1. **REFLEXE** (suptul și extinderea lui)
2. **DEPRINDERI SIMPLE** (ținerea biberonului)
3. **REAȚII CIRCULARE** (conduita șnurului)
4. – 5. **CONDUITA SUPORTULUI** (tragerea covorului, a feței de masă)
6. **COMBINĂRI INTERIORIZATE** (schema de deschidere a gurii se aplică unor noi obiecte, cum ar fi cutia de chibrituri)

I. INTELIGENTA SENZORIO – MOTORIE (0-2 ani)

- Copilul reacționează reflex în acțiuni precum suptul, lovitul, apucatul. Învată să-și organizeze mișcările, combină mișcările diferitelor segmente ale corpului, descoperă experiențe pe care vrea să le repete și de aceea își coordonează mișcările. De la 18 luni învață să anticipeze acțiunile.
- Copilul nu separă lumea proprie de lumea exterioară (adualism)
- Gândirea sa este globală, nediferențiată.
- Spre sfârșitul anului al doilea, dobândește limbajul și cu ajutorul lui permanența obiectului (ascunderea și identificarea obiectului)

II. INTELIGENȚA PREOPERAȚIONALĂ (2 – 7/8 ani)

- egocentrism sau centrarea copilului pe lumea sa, diferențiată de lumea exterioară;
- gândirea copilului este magico-animistă, obiectele fiind considerate de el însuflețite (mama bate scaunul);
- apare jocul simbolic, prin care copilul asimilează realul la lumea sa (un băț fluturat în aer poate simboliza un avion);
- apare jocul imitativ prin care copilul se acomodează la realitate prin jocurile cu roluri;

II. INTELIGENȚA PREOPERAȚIONALĂ (2 – 7/8 ani)

- copilul ia lumea în stăpânire cu ajutorul imaginii, obținută prin percepție, reprezentare dar și prin imaginație;
- poveștile au un rol fundamental în dezvoltarea imaginației copilului;
- gândirea este predominant intuitivă, bazată pe imagine și credință afectivă;

III. INTELIGENȚA OPERAȚIONAL – CONCRETĂ (7/8 – 11/12 ani)

- Se definește prin apariția **operației intelectuale** predominant concretă, caracterizată prin constanță, reversibilitate ($4+4=8$ deci $8-4=4$) și coordonare.
- Copilul ia lumea în stăpânire cu ajutorul judecății (Toți corbii sunt negri) și a raționamentului inductiv – de la particular la general (Socrate este un om. Socrate e un muritor. Toți oamenii sunt muritori).
- Apar invarianții de volum (la 9 ani), pe baza cărora copilul înțelege noțiunea de volum.
- Copilul înțelege noțiunea de număr ($1=1=1$) și poate face serii (așezarea obiectelor după mărime) și clasificări.

IV. INTELIGENȚA OPERAȚIONAL – ABSTRACTĂ (11/12 – 14/15 ani)

- Se definește prin apariția raționamentului deductiv, de la general la particular, format pe baza modelelelor ideo-verbale (Toți oamenii sunt muritori. Socrate este om, deci Socrate este muritor)
- Gândirea se eliberează de conținutul ei concret, devine formală și combinatorică.
- Se caracterizează prin achiziționarea abilității de a gândi abstract și de a trasa concluzii din informațiile disponibile. Apare gândirea ipotetică. Copilul/adolescentul - este în măsură să raționeze asupra posibilului.
- Tânărul funcționează „normal” din punct de vedere cognitiv și este capabil să înțeleagă sentimentul dragostei, „nuanțele de gri” și valorile. Piaget afirma că unii oameni nu reușesc să atingă acest stadiu și se fixează în stadiul operațiilor concrete. Chiar și cei care ating acest stadiu nu gândesc mereu la nivelul acestuia. Chiar anumite culturi nu-l dezvoltă sau nu-l valorizează. **Gândirea abstractă nu este universală.**

GÂNDIREA CATEGORIALĂ ȘI CREATIVĂ

- Între 15 și 19 ani se dezvoltă gândirea categorială, prin integrarea cunoștințelor priceperilor și deprinderilor în sisteme cognitive și aplicative. Specificul gândirii între 15 și 19 ani este interacțiunea sa cu creativitatea.

CRITICI ALE TEORIEI PIAGETIENE

- Piaget însuși a recunoscut că dezvoltarea nu are loc întotdeauna atât de simplu (neted) așa cum arata teoria lui.
- Decalajele, discontinuitățile sau salturile bruște care au loc în dezvoltare sugerează că împărțirea în stadii este cel mult o aproximare folositoare.
- Piaget afirma că dezvoltarea cognitivă are loc concomitent în toate domeniile cunoașterii (ex. matematică, fizică, logică, limbaj etc.). Studiile recente cu privire la dezvoltarea cognitivă se orientează însă spre **specificitate, spre modularitatea minții**, afirmând că diferitele facultăți cognitive sunt independente și astfel se dezvoltă după orare diferite (în perioade de timp diferite).

DEZVOLTAREA AFECTIVĂ A COPILULUI (H. Wallon)

- La **1 an** – afectivitatea copilului este caracterizată de impulsivitate și instabilitate prin emoții puternice și negative;
- La **2 ani** – se conturează independența sinelui, apar sentimente de ură, dragoste, rușine, etapa numindu-se personalism sau centrarea pe sine;
- **3 – 4/5 ani** – pe baza imaginii de sine (vezi testul oglinzii) se formează conștiința de sine;
- **6 – 10 ani** – se diferențiază sentimentele sociale, de relaționare cu ceilalți: simpatie, antipatie, încredere, neîncredere, prietenie;
- **11 – 14 ani** – **pubertatea**; viață afectivă bogată dar contradictorie;
- **15 – 19/21** – **adolescența**; decalaj între planul intelectual, mai avansat și cel socio-afectiv care se dezvoltă într-un ritm mai lent; fenomene de reverie și autoanaliză;

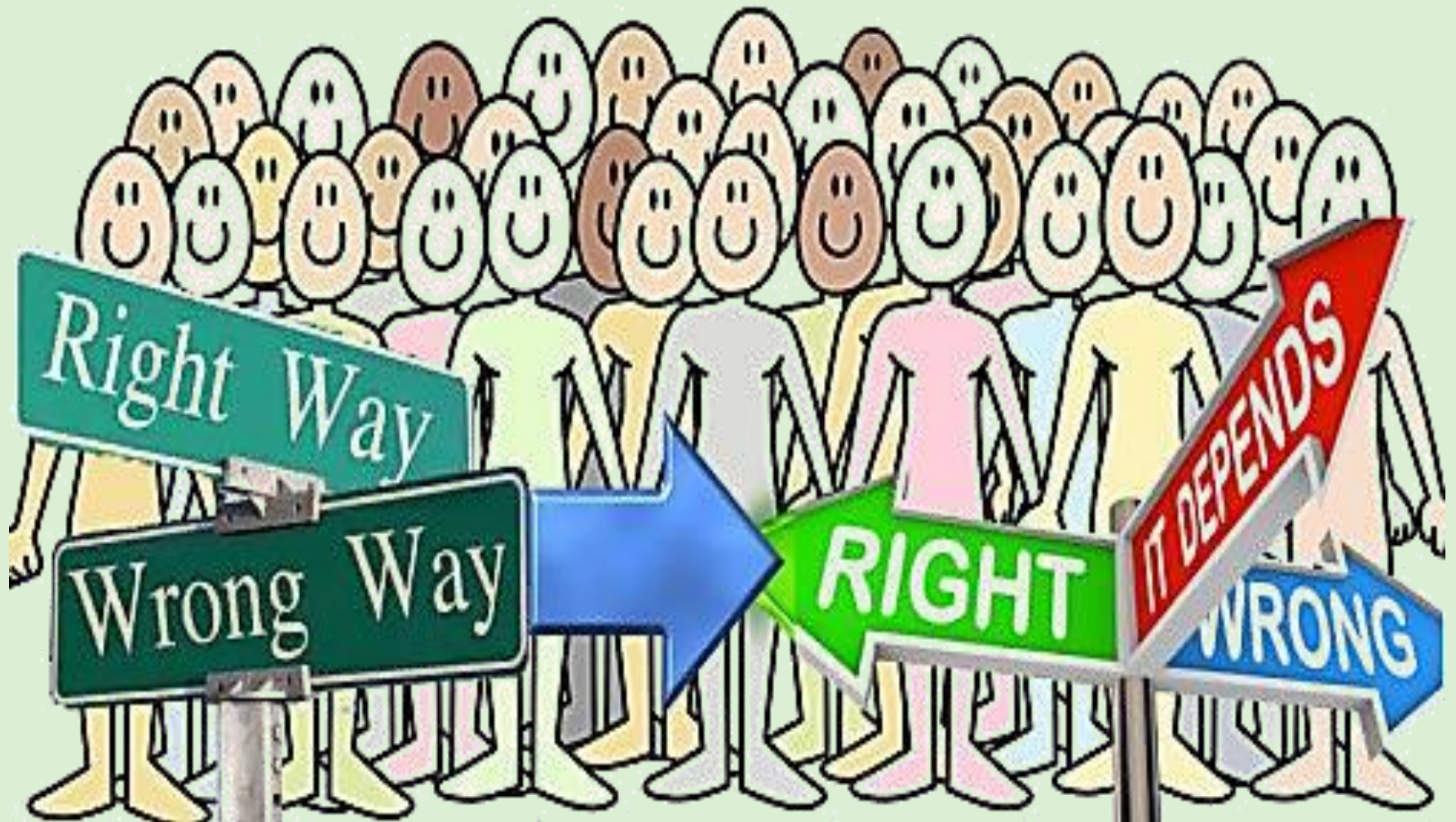
STADIILE DEZVOLTĂRII PERSONALITĂȚII II

Obiective:

La final studenții vor fi putea:

- **Să identifice substadiile dezvoltării morale din teoria lui Kohlberg, pe o serie de exemple.**
- **Să prezinte caracteristicile teoriei lui Erikson.**

STUDII ASUPRA DEZVOLTĂRII MORALITĂȚII

**DEZVOLTAREA
MORALITĂȚII
TEORIA LUI
L. KOHLBERG**

”O femeie se află pe patul de moarte din cauza unei forme rare de cancer. Există doar un singur medicament prin care doctorii ar putea să o salveze, o formă de radium, descoperită recent de un farmacist din același oraș. Farmacistul cere însă 2000 de dolari pe miraculosul medicament, de zece ori mai mult decât costă fabricarea lui. Heinz, soțul femeii bolnave i-a rugat pe toți cei pe care îi cunoaște să-i împrumute banii, dar nu a reușit să strângă mai mult de jumătate din suma necesară. Se duce la farmacist, îi spune că soția sa se află pe moarte și îl roagă să-i dea medicamentul mai ieftin, sau cel puțin să-i permită să plătească diferența mai târziu. Farmacistul refuză însă categoric. Heinz, disperat, sparge în noaptea următoare magazia farmacistului și fură medicamentul pentru soția sa”.

NIVELUL PREMORAL SAU PRECONVENȚIONAL (4 -10 ANI)

- Copilul se orientează după standardele anturajului: bun/rău, cuminte/obraznic iar faptele sunt judecate de el după consecințele lor.
- Sunt două substadii:
 - ✓ **moralitatea ascultării (pedeapsa și recompensa:** dacă este bătut înseamnă că a făcut ceva rău, dacă este recompensat înseamnă că a făcut ceva bun)
 - ✓ **moralitatea hedonismului** instrumental (recompensa este plăcută - copilul face fapte bune pentru a fi recompensat)

NIVELUL MORALITĂȚII CONVENȚIONALE (10 -13 ANI)

- Conformarea la norme are la bază plăcerea de a i se recunoaște purtarea, de a avea un statut bun.
- Sunt două substadii:
 - ✓ **moralitatea bunelor relații** (cu mama, tata, frații, vecinii; copilul este bun pentru a avea relații bune cu cei apropiați)
 - ✓ **moralitatea legii și ordinii** care reglementează conduita tuturor (legea este pentru toți)

NIVELUL AUTONOMIEI MORALE DUPĂ 13 ANI

- Acceptarea normelor morale este o formă de identificare cu grupul de referință.
- Sunt două substadii:
 - ✓ **moralitatea contractuală**, a acceptării democratice a legii (legea poate fi interpretată individual).
 - ✓ **moralitatea principiilor individuale** de conduită (propriul sistem de valori)

NIVEL	STADIU	CARACTERISTICI	VÂRSTĂ
I. Moralitatea preconvențională (faptele sunt judecate după consecințele lor, standardele de judecare sunt etichetele culturale ale anturajului)	1. Stadiul moralității ascultării și supunerii	Evitarea pedepsei și supunerea la normă sunt criterii foarte puternice, ce apar ca avantaje personale imediate. Ce se pedepsește este rău, ce se recompensează este bine.	4 - 10 ani
	2. Stadiul moralității hedonismului instrumental naiv	Conformarea la normă este sursă de beneficii, poate fi plăcută prin consecințele ei. Este util să te porți în așa fel încât să eviți pedeapsa.	
II. Moralitatea convențională (deplasarea criteriilor de judecare către sistemul de norme - ale familiei, grupului de prieteni, școală)	3. Stadiul moralității bunelor relații	Nevoia concordanței cu normele grupului de apartenență imediată. Este bun comportamentul care place celorlalți și-l face acceptat/bine văzut. Începe judecarea faptelor după intenția lor, nu după consecințe.	10 - 13 ani
	4. Stadiul moralității legii și ordinii	Respectarea autorității, a normelor și legilor reglementează conduita tuturor, fapt ce servește și beneficiului personal. Raportarea necondiționată la litera legii.	
III. Moralitatea postconvențională (criteriile de judecare se bazează pe analiză și raportarea critică la normă – eforturi de definire a valorilor morale în termeni proprii)	5. Stadiul moralității contractuale	Legile nu sunt intangibile, pot fi schimbate pe considerente raționale. Norma este înțeleasă ca un contract social, care nu se opune valorilor fundamentale (viața, libertatea) și prin acord comun poate fi schimbată/îndreptată.	După 13 ani, la tinerețe sau niciodată
	6. Stadiul moralității principiilor individuale de conduită	Se cristalizează propriul sistem de valori morale prin semnificațiile personale date conceptelor de: justiție, reciprocitate, egalitate. Când legile intră în conflict cu aceste principiiile sale, individul acționează conform principiului. Judecata de sine este percepută ca fiind mai puternică de cât cea care vine din exterior.	

CONCLUZII PENTRU ACEASTĂ TEORIE

1. Respectăm regulile ca să evităm **pedeapsa**.
2. Ne conformăm pentru ca în schimb să obținem **recompense**.
3. Ne conformăm ca să evităm **dezaprobarea, nemulțumirea** altora.
4. Ne conformăm ca să evităm **dezaprobarea/blamul autorităților** și sentimentul de culpabilitate care rezultă de aici.
5. Ne conformăm ca să păstrăm **respectul** spectatorului imparțial care judecă din punctul de vedere al bunăstării comunității.
6. Ne conformăm ca să evităm **autoblamarea**.

**TEORIA
DEZVOLTĂRII
PSIHOSOCIALE
A LUI
E. ERIKSON**

- **Erik Erikson** este unul dintre psihologii care a dezvoltat teoriile lui Freud.
- Erikson, analizând biografia sutelor de pacienți tratați de el, a ajuns la concluzia că premisa dezvoltării unei personalități sănătoase este **rezolvarea conflictelor dintre individ și societate**.

I. Conflictul **încredere/neîncredere**

- Primul stadiu se conturează în primul an de viață, având la bază **conflictul încredere/neîncredere**, determinat de calitatea îngrijirii materne (sau a persoanei de atașament).
- Îngrijirea caldă, echilibrată, calmă determină încredere, îngrijirea dezordonată, capricioasă duce la neîncredere, suspiciune, teamă.
- Aceste însușiri (încrederea sau neîncrederea) se integrează în inconștient și devin trăsături de bază în relațiile interpersonale.

II. Conflictul **autonomie/îndoială**

- Al doilea stadiu durează până la 3 ani. În această perioadă copilul învață să meargă, să acționeze singur și să își controleze sfincterele. Conflictul caracteristic perioadei este cel dintre **autonomie/îndoială**, sentimentul de rușine cauzat de incapacitatea de a dobândi autonomia.
- Dacă copilul este încurajat să efectueze singur diferite acțiuni mărunte, se dezvoltă autonomia. Dacă este criticat frecvent pentru că se lovește, se murdărește, strică unele obiecte, se scapă pe el atunci se va îndoii de capacitatea sa de a face singur ceva și devine excesiv de rușinos.
- Aceste însușiri (autonomia, încrederea în sine/îndoiala, rușinea) devin însușiri fundamentale ale personalității.

III. Conflictul **inițiativă/vinovăție**

- În al treilea stadiu, care durează până la 5 ani, **conflictul** de bază este cel dintre **inițiativă și vinovăție**.
- Copilul are tendința de a fi activ, de a se mișca tot timpul, de a se juca, de a comunica cu cei din jur. Dacă inițiativa nu este îngrădită, devine o caracteristică psihică. Dacă copilul este mereu certat, pus la punct, el se va simți vinovat. Sentimentul vinovăției, autosubevaluarea vor deveni însușiri de personalitate.

IV. Conflictul **sârguință/inferioritate**

- Stadiul al patrulea durează până la aproximativ 12 ani și este caracterizat prin **conflictul sârguință/inferioritate**.
- În această perioadă copilul începe școala. Copilului i se impun numeroase cerințe cărora el reușește să le facă față prin dezvoltarea sârguinței. Dacă nu reușește să facă față cerințelor, atunci va avea sentimente de inferioritate, se va simți incapabil să facă față solicitărilor

V. Conflictul **identitatea eului/confuzia rolurilor**

- Stadiul al cincilea are loc între 12-18 ani. Caracteristica acestui stadiu este **conflictul dintre conștientizarea identității eului, respectiv confuzia rolurilor**.
- În această perioadă tânărul se integrează în diferite grupuri sociale care solicită interpretarea unei mari varietăți de roluri. În relațiile cu părinții și profesorii, el trebuie să accepte regulile impuse de aceștia. Trebuie să colaboreze sau să intre în competiție cu colegii de școală sau din cluburile, cercurile pe care le frecventează. Uneori el trebuie să organizeze activitatea sau să își impună punctul de vedere. Adolescentul trebuie să învețe să interpreteze numeroase roluri contradictorii.

- Paralel cu întărirea identității eului se intensifică **încrederea în sine, inițiativa, autonomia**, crește capacitatea de a lua decizii și scade frecvența comportamentelor opoziționiste, demonstrativ-nonconformiste.
- Eșecul formării identității duce la confuzia de roluri care este însoțită de **nesiguranță, neîncredere în sine, sentimente de inferioritate, instabilitate în relații**, tendința de a renunța ușor, după ce au fost fixate unele scopuri.

VI. Conflictul **intimitate/izolare**

- Cel de al șaselea stadiu are loc între aproximativ 18-35 ani și este perioada tinereții și începutul vârstei adulte. **Conflictul** caracteristic acestei perioade este cel dintre **intimitate și izolare**.
- În acest stadiu se stabilesc relații intime bazate pe iubire sau prietenie. Eșecul realizării unor astfel de relații duce la izolare socială.

VII. Conflictul **generativitate/stagnare**

- Al șaptelea stadiu, între 35-65 ani, este perioada adultă propriu-zisă. **Conflictul** fundamental este cel dintre **generativitate și stagnare**.
- Termenul “generativity” este un termen creat de Erikson din noțiunile generozitate, generare, și exprimă **dorința de a ajuta membrii familiei și pe alții**, exprimă preocuparea pentru generațiile viitoare, progresul țării sau chiar al umanității (la unii politicieni, oameni de știință, artiști). Cei caracterizați prin generativitate sunt mai activi, mai creativi. Eșecul generativității duce la egocentrism, pasivitate, rutină, stagnare în dezvoltarea personalității.

VIII. Conflictul **realizare/disperare**

- Ultimul stadiu are loc de regulă după 65 ani, în perioada bătrâneții. **Conflictul** de bază este cel dintre **sentimentul realizării, respectiv al disperării**.
- Unii, atunci când privesc înapoi, sunt satisfăcuți de realizările lor. Alții sunt nemulțumiți, chiar disperați, deoarece nu văd decât eșecurile și posibilitățile pierdute.

Dezvoltarea Eului

- Marele merit al teoriei lui Erikson este acela că pune în evidență dezvoltarea Eului de-a lungul întregii vieți.

An/Periodă	Sarcina/Criza/Dilema	Factori sociali determinanți	Condiții sociale	Efect psihosocial
0 - 1 an	Pot avea încredere în lume?	Mama sau substitutul matern	Suport, satisfacerea trebuințelor de bază	Încredere
			Lipsa suportului, deprivarea, inconsistența	Neîncredere
2 - 3 ani	Pot controla propriul meu comportament?	Părinții	Suport, sprijin, permisivitate	Autonomie
			Superprotecție, lipsa suportului	Îndoială/Dependență
4 - 5 ani	Pot deveni independent de părinți și pot explora fără limite?	Mediul familial	Încurajare, crearea oportunităților	Inițiativă
			Lipsa oportunităților, sentimente negative	Retragere/Vină
6 - 11 ani	Pot fi stăpân pe deprinderile necesare supraviețuirii și adaptării?	Școala și grupul de joacă	Exercițiu adecvat, educație bună, modele bune	Hărnicie
			Exerciții sărace, lipsa educației și a sprijinului	Inferioritate
12 - 18 ani	Cine sunt eu? Care sunt gândurile, sentimentele și atitudinile mele?	Modelele și convârșnicii	Stabilitate și continuitate interne bine definite, modelele sexuale	Identitate
			Confuzie, expectanțe slab definite	Confuzia rolurilor
Adultul tânăr 20 - 30/35 ani	Pot eu să mă dăruiesc complet altuia?	Prietenii și relația de cuplu	Înțelegere, încredere, căldură	Intimitate
			Singurătate, ostracizare	Izolare
Adultul 35 - 50/60 ani	Ce pot eu oferi generațiilor următoare?	Familia și profesia	Productivitate, tenacitate	Generativitate
			Sărăcie, regresie	Stagnare
Maturitatea Bătrânețea - peste 60 de ani	Am găsit satisfacția gândurilor și muncii mele?	Pensionarea	Sensul sfârșitului, unitate, bună direcționare	Integrarea Eului
			Lipsa desăvârșirii, insatisfacții	Disperare

INTRODUCERE ÎN DOMENIUL ÎNVĂȚĂRII

Teorii ale învățării

Obiective:

La finalul cursului studenții vor putea:

- Să definească învățarea.
- Să descrie caracteristicile definitorii ale teoriilor prezentate.
- Să identifice aplicații ale teoriilor învățate, în educație.

PERSPECTIVE ASUPRA ÎNVĂȚĂRII

- **Învățarea** este o schimbare în comportamentul unui organism, ca urmare a unei interacțiuni cu mediul, care se traduce printr-o creștere a repertoriului său. (Doron și Parot, 1999)
- **Învățarea** reprezintă acea modificare a dispoziției sau a capacității umane care poate fi menținută și care nu poate fi atribuită procesului de creștere. (R. Gagné, 1975)
- **Învățarea școlară** reprezintă o activitate sistematică, dirijată, desfășurată într-un cadru organizat (instituții specializate de **instruire** și **educație**), orientată în direcția asimilării de cunoștințe și a formării structurilor psihice și de personalitate. (D. Sălăvăstru, 2004)

TREI SEMNIFICAȚII ALE ÎNVĂȚĂRII

1. **Învățarea ca fenomen al evoluției lumii vii** - adaptarea la mediu.
2. **Învățarea umană** - modificări structurale și funcționale, selective, profunde, cognitive, afective, acționale ca răspunsuri și anticipări ale ființei umane la solicitările mediului socio-cultural.
3. **Învățarea școlară** - modificări produse sub efectul educației școlare.

Hans cel isteț

TEORII ALE ÎNVĂȚĂRII

Ce sunt teoriile învățării?

Teoriile învățării sunt un sistem de afirmații științifice ce explică:

- în ce constă învățarea
- cum se produce
- de ce depinde
- în urma căror procese ia naștere

Modele ale învățării

Abordarea tradițională:
omul ca ființă reactivă
(reacția la stimuli și dirijarea externă)

Modelele asociaționiste
și behavioriste
(asocierea stimul-răspuns)

condiționarea clasică

condiționarea operantă

Modelul gestaltist
(focalizat pe structurile cognitive implicate în învățare)

Abordarea modernă și contemporană:
omul ca ființă proactivă
(activism și autodeterminare)

Modelele cognitiviste
(structurile cognitive sunt interpuase între stimul și
răspuns - ființa activă)

Modelele constructiviste
(accent pe activismul subiectiv al ființei umane)

ABORDAREA TRADIȚIONALĂ A ÎNVĂȚĂRII

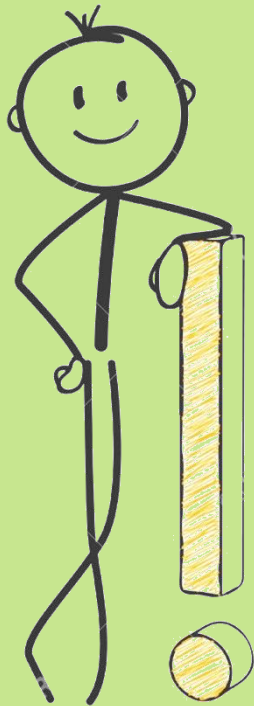
***REAȚIE LA STIMULI ȘI DIRIJARE EXTERNĂ
SAU OMUL CA FIINȚĂ REACTIVĂ***

MODELUL BEHAVIORIST AL ÎNVĂȚĂRII

- **CONDIȚIONAREA CLASICĂ**
- **CONEXIONISMUL**
- **CONDIȚIONAREA OPERANTĂ**

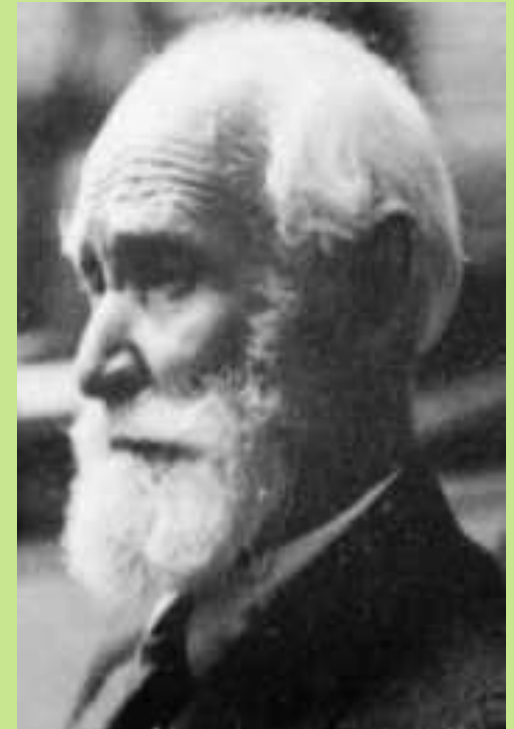
CONDIȚIONAREA CLASICĂ $S \rightarrow R$

A fost studiată de Ivan Petrovici Pavlov
(1849-1936)

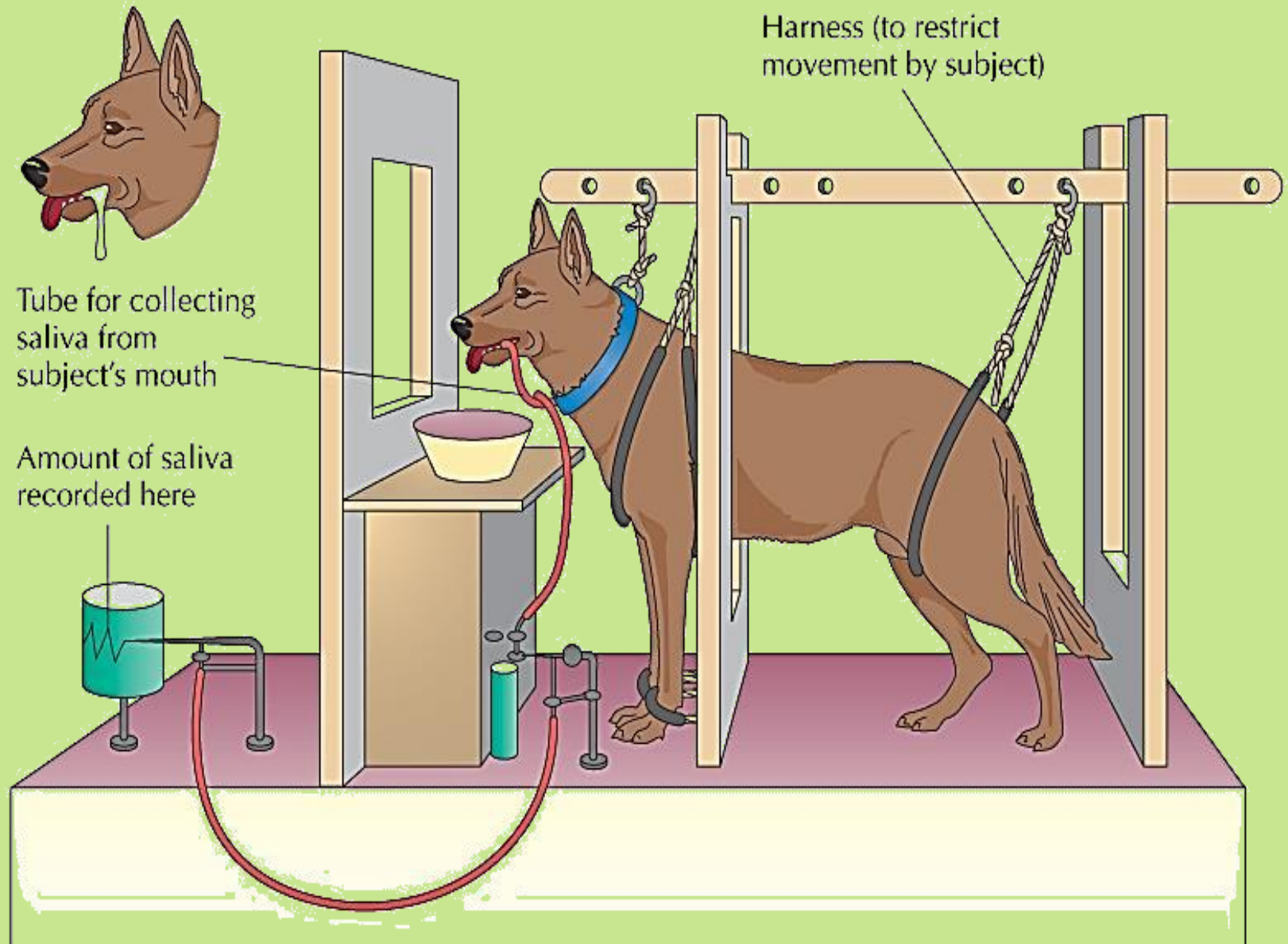

Pavlov s-a ocupat de trei mari probleme:

- **funcția nervilor cardiaci,**
- **glandele digestive** (premiul Nobel în 1904) și
- **reflexele condiționate** (pentru care ocupă un loc de prim rang în istoria psihologiei).

Unul dintre experimentele lui Pavlov

CONDIȚIONAREA CLASICĂ S→R

1) SN (hrană) —————→ RN

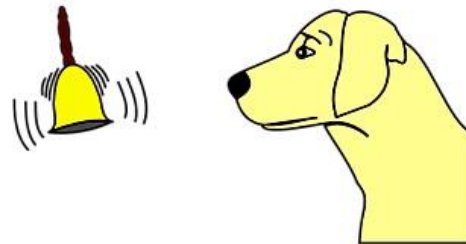
2) SC (sunet) —————→ RN
SN (hrană)

3) SC (sunet) —————→ RC

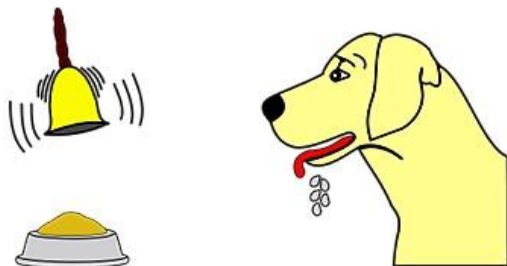
1

2

3

4

Little Albert

By Louise Crash
L652 :)

Exposure Therapy

Conditioned stimulus (CS)

Fear of rabbits

Unconditioned stimulus (US)

Unconditioned response (UR)

Unconditioned stimulus (US)

Conditioned stimulus (CS)

Unconditioned response (UR)

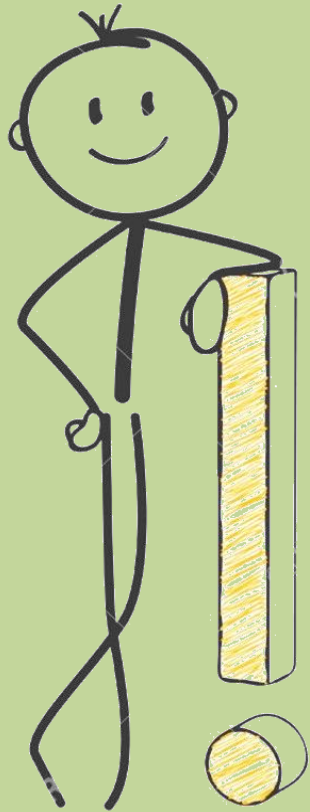
Conditioned stimulus (CS)

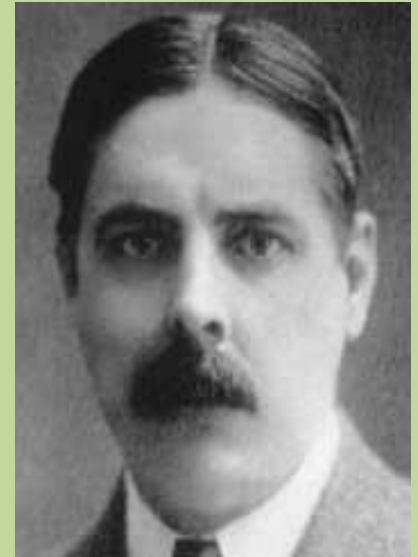
Conditioned response (CR)

TEORIA CONEXIONISTĂ

modelul învățării prin încercare și eroare

A fost dezvoltată de Edward Lee Thorndike (1874-1949)

- Thorndike și-a numit abordarea **conexionism** – abordare a învățării bazată pe legăturile dintre situații și răspunsuri.
- A studiat mecanismele de realizare a răspunsului comportamental la influența unui stimul.

Experimentul lui Thorndike

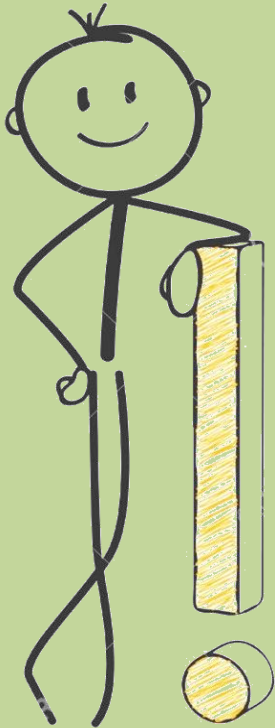

Thorndike a formulat legile acestei forme de învățare:

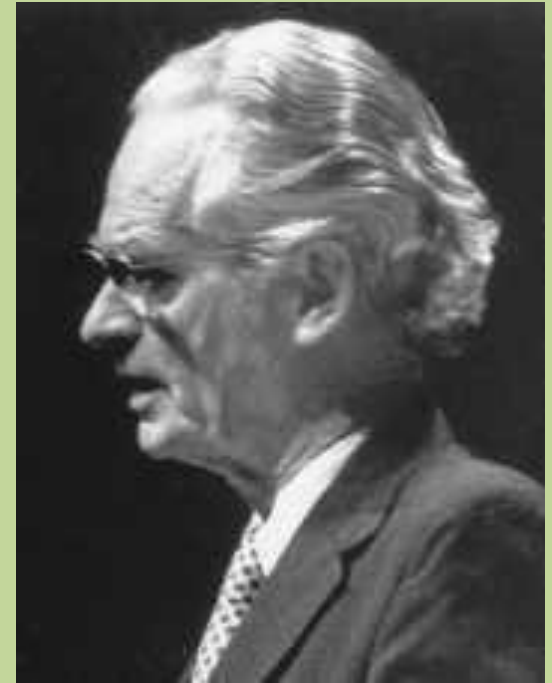
- **legea efectului** - se referă la întărirea sau slăbirea unei legături stimul-răspuns, ca rezultat a consecințelor pe care aceasta le are
- **legea exercițiului** - soliditatea unei legături stimul –răspuns este dependentă de numărul repetițiilor

CONDIȚIONAREA OPERANTĂ $S \rightarrow R \rightarrow S$

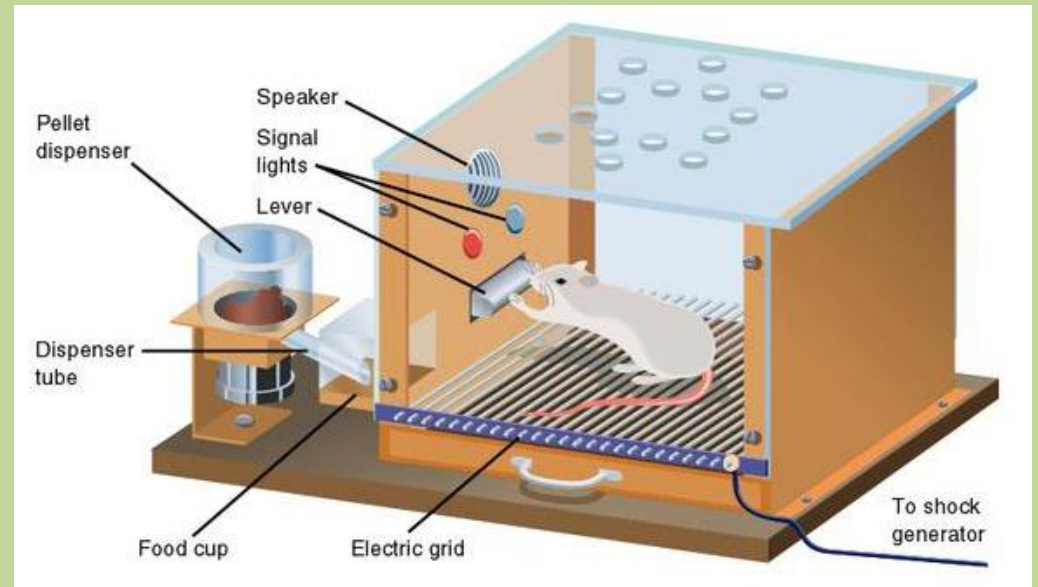
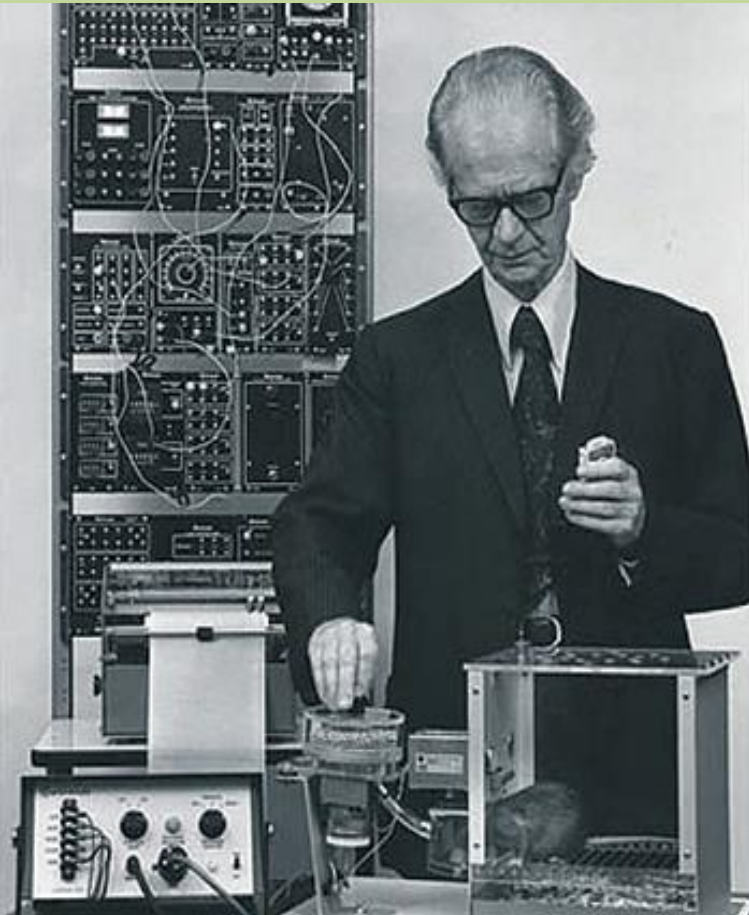
Teorie elaborată de B. F. Skinner

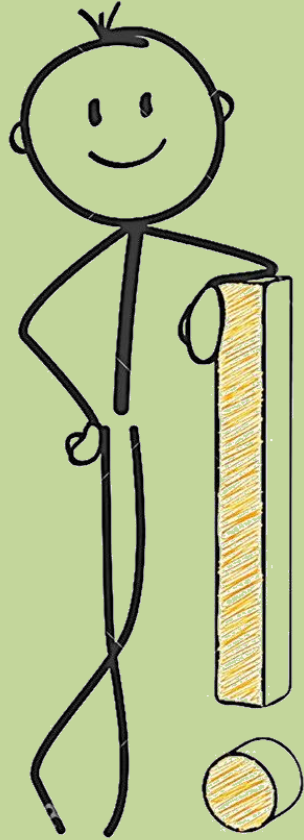
Reprezintă acea formă de învățare în care consecințele comportamentului influențează posibilitatea apariției acestuia.

Experimentul lui Skinner

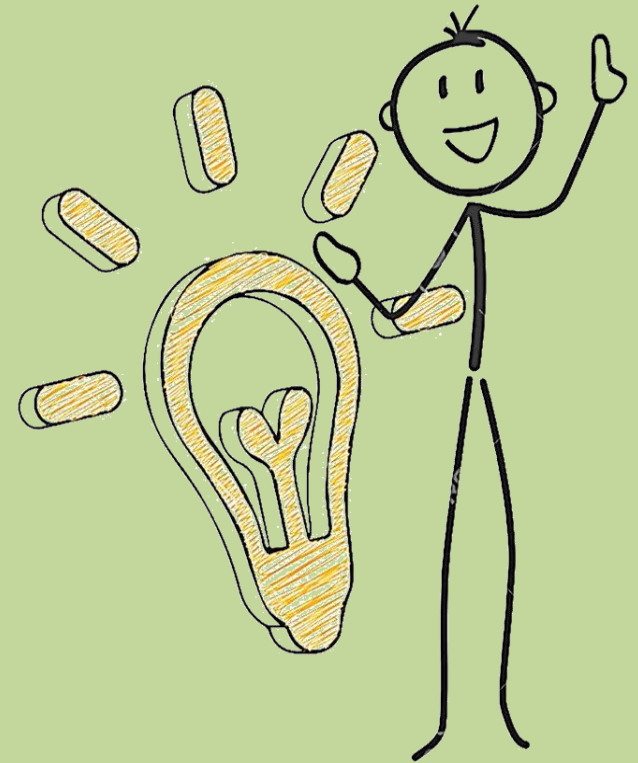
Pe baza acestui experiment fundamental, Skinner a elaborat **Legea dobândirii: vigoarea unui comportament sporește dacă este urmat de un stimul întăritor.**

În concluzie:

- Abordarea behavioristă **studiază:**
 - ✓ **rezultatele observabile ale procesului de învățare** (de exemplu, corectitudinea răspunsurilor oferite de către elevi la întrebările profesorului);
 - ✓ **condițiile pe care trebuie să le îndeplinească mediul de învățare astfel încât să faciliteze producerea de răspunsuri dezirabile;**

APLICAȚII PEDAGOGICE ALE CONDIȚIONĂRII

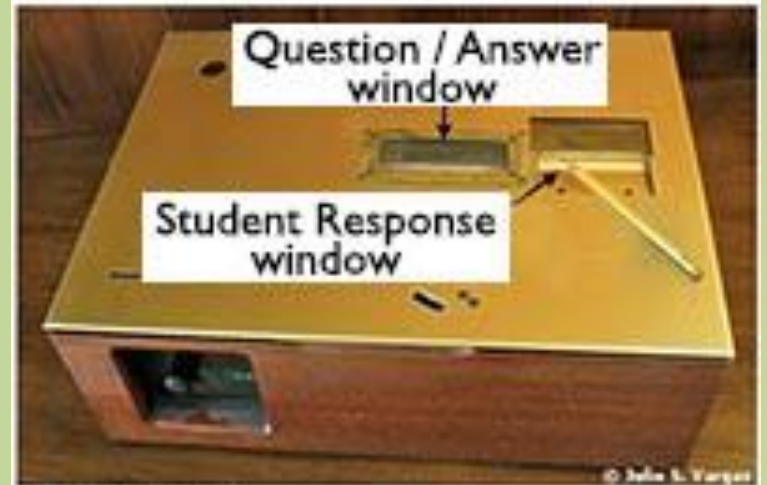
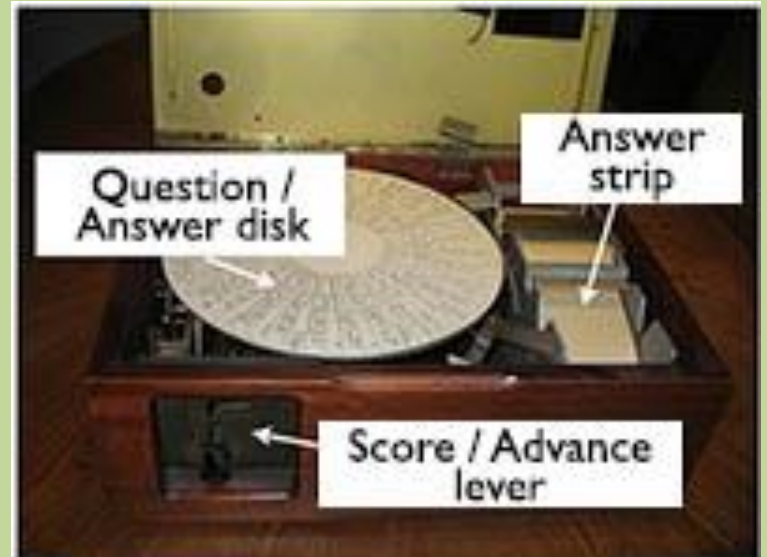
1. ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROGRAMAT
2. TEHNICI DE MODIFICARE A COMPORTAMENTULUI
3. PEDEAPSA ÎN MEDIUL ȘCOLAR
4. RECOMPENSA ÎN MEDIUL ȘCOLAR
5. CONDIȚIONAREA UNOR RĂSPUNSURI EMOȚIONALE NEGATIVE

1. ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROGRAMAT:

- **programarea liniară** – promovată de B. F. Skinner
- **programarea ramificată** – elaborată de N. Crowder

Mașina de învățat a lui B. F. Skinner:

(c) Julie S. Vargas

2. TEHNICI DE MODIFICARE A COMPORTAMENTULUI

- Tehnicile utilizate pentru modificarea comportamentelor deviante ale elevilor operează pe baza ignorării comportamentului indezirabil, determinând stingerea lui și **întărirea** comportamentului dezirabil.

3. PEDEAPSA ÎN MEDIUL ȘCOLAR

- Trebuie dată astfel încât un comportament neadecvat să fie înlocuit cu unul dezirabil.

4. RECOMPENSA ÎN MEDIUL ȘCOLAR

- Este mult mai eficientă decât pedeapsa, în modelarea comportamentelor elevilor.
- Un profesor care dojenește sau ironizează mai mult decât laudă sau care nu spune nimic atunci când ar trebui să laude, nu contribuie la formarea unui comportament adecvat la elevi.

5. CONDIȚIONAREA UNOR RĂSPUNSURI EMOȚIONALE NEGATIVE:

- Anxietatea față de evaluare cuprinde manifestări la diferite niveluri:
 - **fiziologic:** transpirație excesivă, dureri de cap, diaree, creșterea temperaturii corpului, tahicardie, senzația de gură uscată;
 - **cognitiv:** ”Nu pot să mă concentrez”, ”Sigur nu o să-mi amintesc nimic”, ”Nu sunt în stare să îmi adun gândurile”;
 - **comportamental:** comportamente de evitare, agitație motrică, abuz de substanțe;
 - **emoțional:** frică, furie, dezamăgire, neajutorare;

MODELUL GESTALTIST AL ÎNVĂȚĂRII

- Ideea de bază a acestui model se bazează pe principiul grupării caracteristicilor stimulilor.
- Factorii primari care determină gruparea sunt:
 - ✓ apropierea;
 - ✓ similitudinea (itemii similari tind să fie grupați împreună);
 - ✓ completitudinea (itemii sunt grupați dacă împreună tind să completeze o entitate);
 - ✓ simplitatea (itemii sunt organizați în figuri simple, respectând simetria, regularitatea)

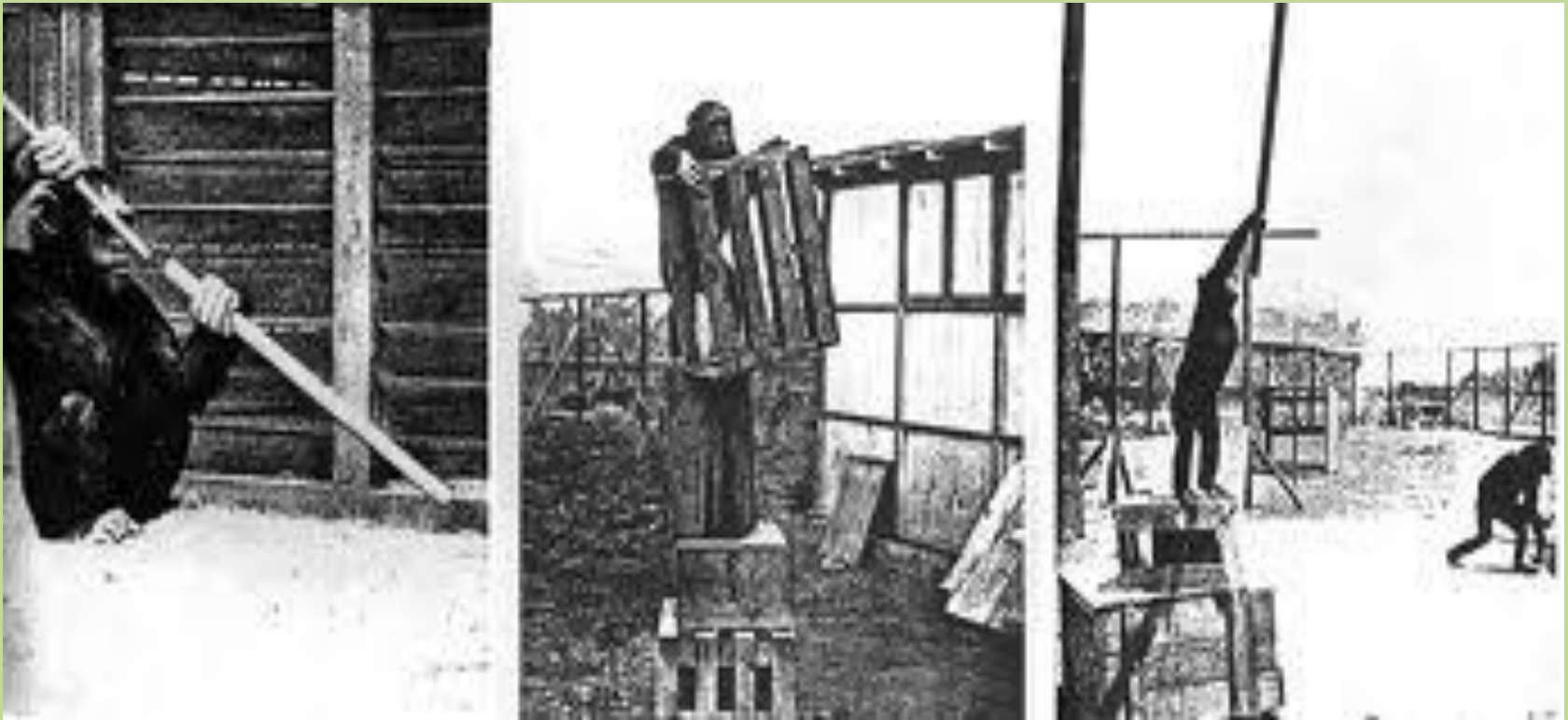
MODELUL GESTALTIST AL ÎNVĂȚĂRII

Wolfgang Köhler
(1887 – 1967)

A realizat experimente cu cimpanzei și a demonstrat că învățarea, în special cea a rezolvării de probleme este însoțită de o cunoaștere adâncă a fenomenului și nu doar de repetiția mecanică.

MODELUL GESTALTIST AL ÎNVĂȚĂRII

LEGILE ORGANIZĂRII PERCEPTIVE:

Legile intrinseci (se referă la modul în care este organizat stimulul și la faptul că acționează independent de experiența subiectului) :

- legea pregnanței
- legea unificării
- legea inclusivității
- legea continuității
- legea proximității
- legea similitudinii

Legea pregnanței

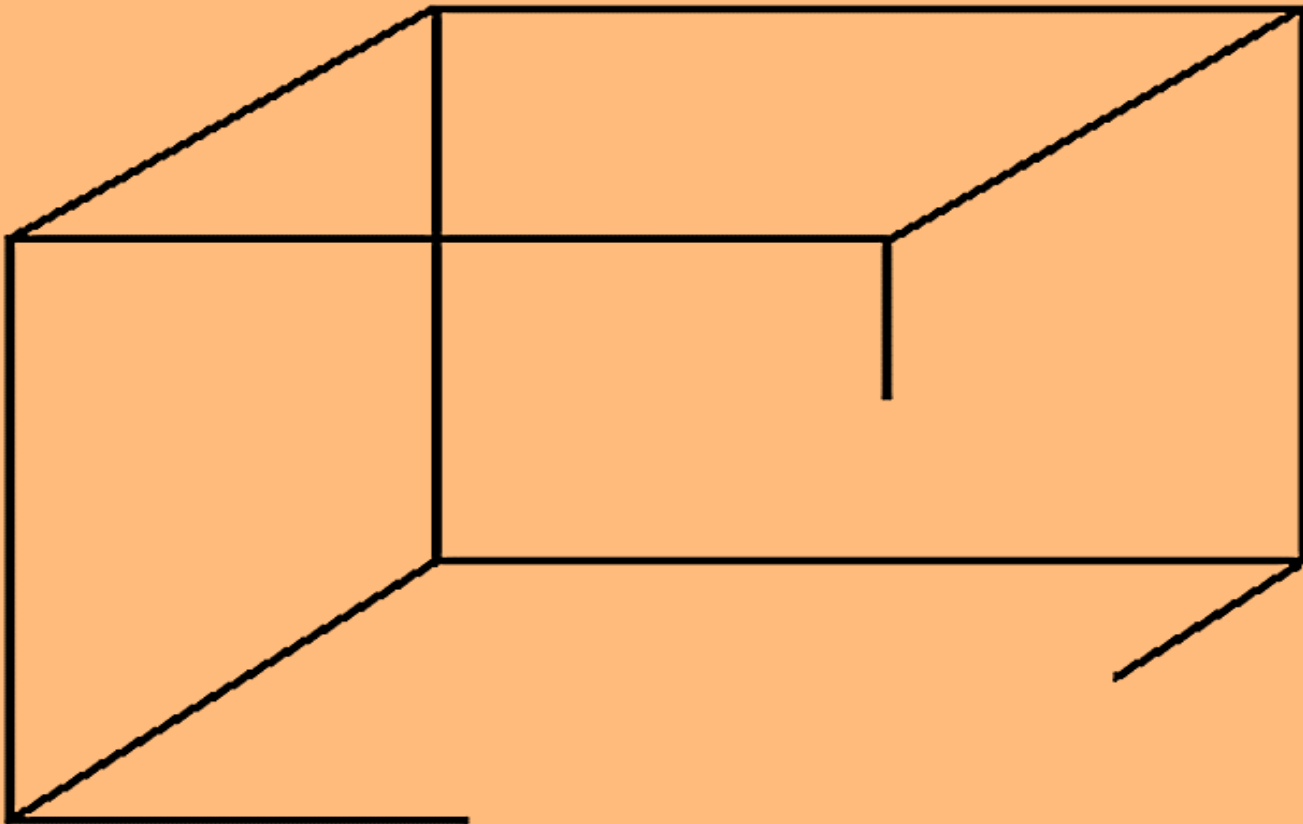
În virtutea pregnanței, gestalturile tind să se detașeze de fond, relația dintre ele și fond fiind reversibilă

Legea unificării

Tendința subiectului de a construi
forme/configurații care nu au lacune

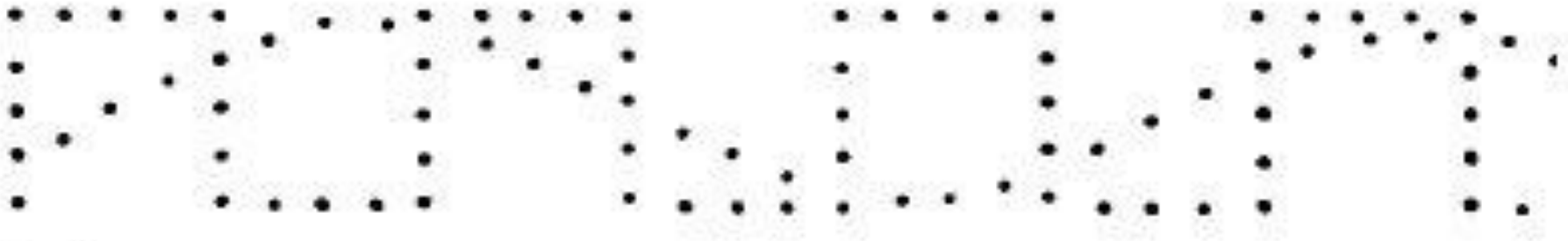
Legea inclusivității

Când din componente rezultă un tot unitar,
elementele componente nu pot fi dissociate

Legea continuității

Formele cu contur continuu sunt mai bune (mai perceptibile) decât cele cu contur discontinuu

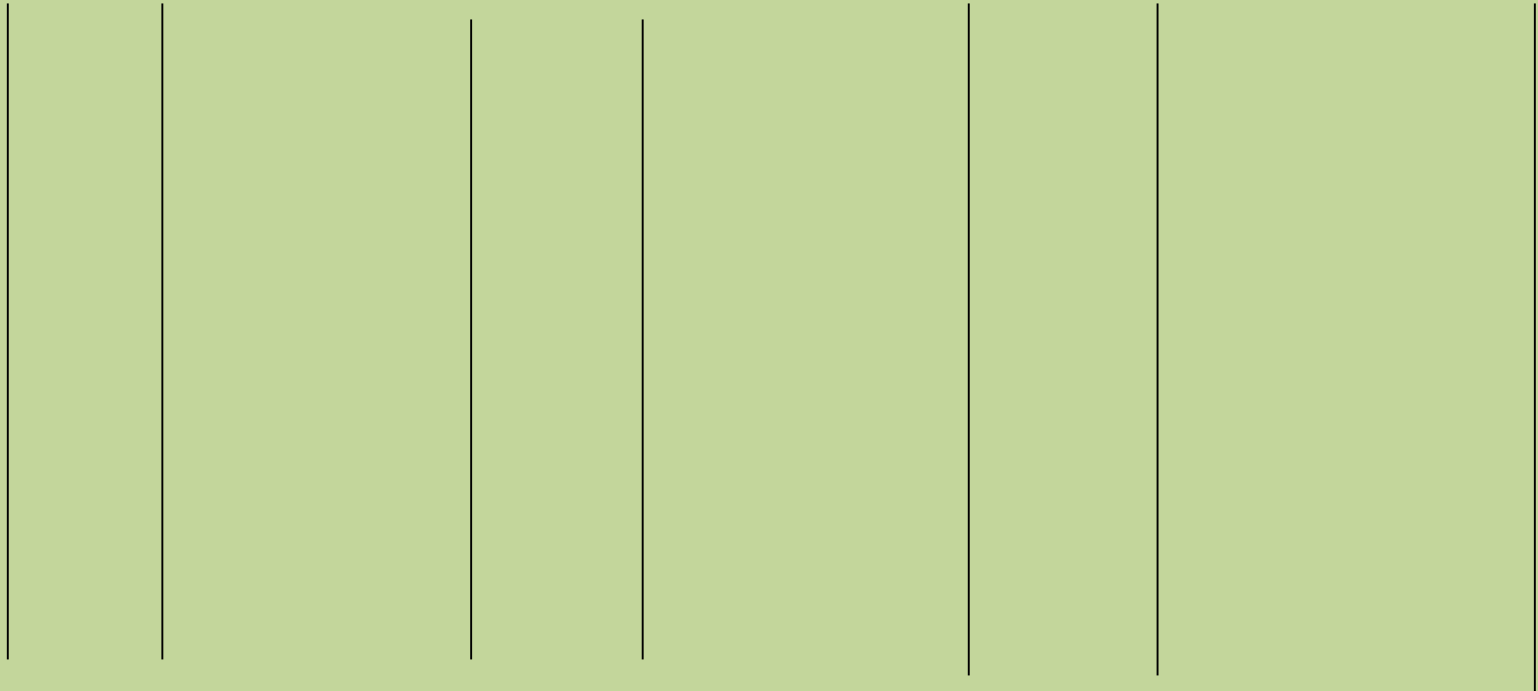
(a)

(b)

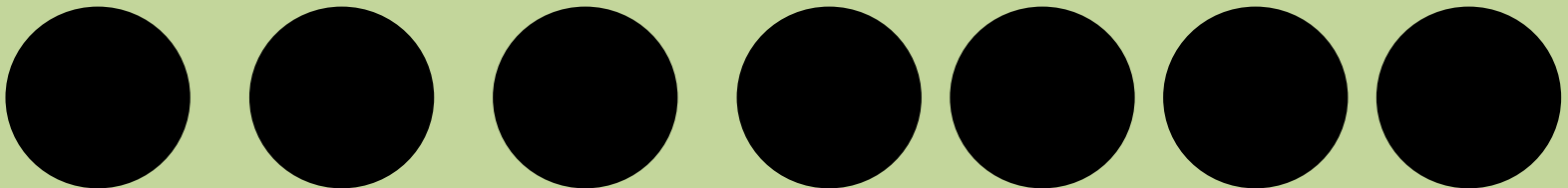
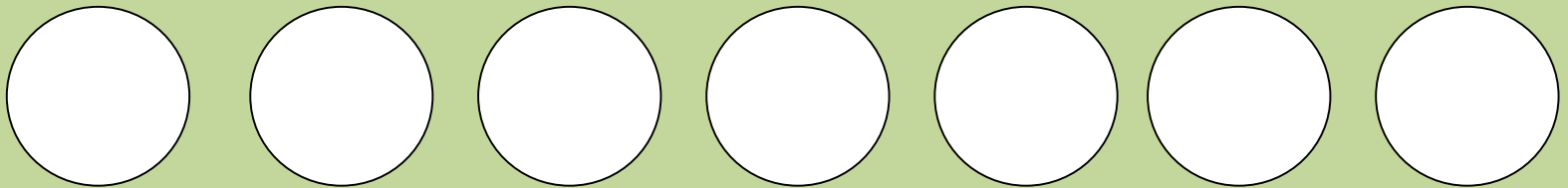
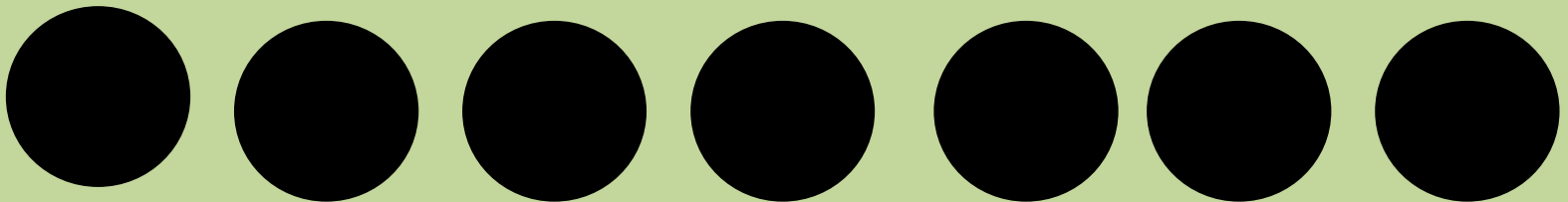
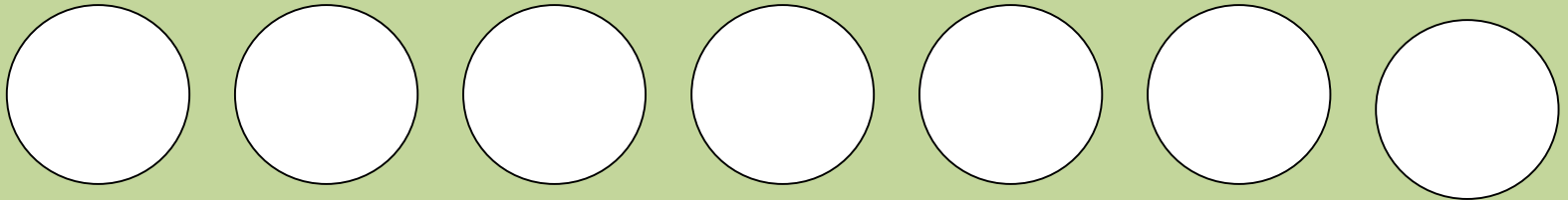
Legea proximității

În cazul unui șir de figuri sau corpuri, dacă apropiem elementele două câte două, creăm condiții pentru gruparea respectivelor unități

Legea similitudinii

Elementele asemănătoare sunt percepute ca aparținând aceleiași forme

LEGILE ORGANIZĂRII PERCEPTIVE:

Legile extrinseci (se referă la contribuția specifică adusă de subiect):

- legea montajului
- legea influenței atitudinii asupra percepției

Legea montajului

În cazul formelor slab structurate, pregătirea subiectului îi ghidează fenomenul de închidere

Legea influenței atitudinii asupra percepției (G. Murphy)

Percepția este condiționată de experiența trecută
și de stările emoționale

PRINCIPII:

- cel care învață trebuie să fie încurajat să descopere natura de bază a unui subiect sau a unei probleme (relația dintre elemente);
- golurile, dezacordurile, stimulează învățarea;
- instruirea trebuie să aibă la bază legile organizării: proximitate, închidere, similitudine și simplitate

ABORDAREA MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ A ÎNVĂȚĂRII

*ACTIVISM ȘI AUTODETERMINARE SAU
OMUL CA FIINȚĂ ACTIVĂ ȘI PROACTIVĂ*

MODELELE COGNITIVISTE ALE ÎNVĂȚĂRII

- Explică învățarea prin procese de interrelaționare și transformare a informațiilor receptate din mediu.
- Minteă umană este un sistem de procesare a informației (hardware), cogniția este programul (software) iar învățarea sau achiziția de cunoștințe (datele).

- D. Ausubel (1968) a fost printre primii psihologi care a elaborat un model cognitiv al achiziției cunoștințelor aplicat la educație și a subliniat faptul că **cel mai important factor ce influențează învățarea este ceea ce elevul știe deja.**

Sugestii pentru ușurarea integrării informațiilor noi în cele vechi:

- recurgerea la scheme;
- recurgerea la analogii;
- utilizarea sistematică a **organizatorilor prealabili**;

MODELE CONSTRUCTIVISTE ALE ÎNVĂȚĂRII: ACCENT PE ACTIVISMUL PERSONAL

- **Constructivismul piagetian:** a arătat că nivelul dezvoltării inteligenței determină gradul și calitatea învățării;

- **Constructivismul social** (L.S. Vîgotski): dacă Piaget descrie dezvoltarea ca pe o construcție internă a subiectului, Vîgotski insistă asupra rolului interacțiunii sociale în această dezvoltare;
- Pentru Vîgotski, construcția cognitivă a persoanei se realizează în contexte interactive, în cadrul cărora copilul și adultul se angajează într-o activitate comună.

Paradigma constructivistă concepe realizarea învățării ca un proces în trei etape:

1. Deconstrucția
2. Construcția
3. Reconstrucția

INTRODUCERE ÎN DOMENIUL ÎNVĂȚĂRII - II

STRUCTURA ȘI DINAMICA ÎNVĂȚĂRII

Objective:

La finalul cursului studenții vor putea:

- Să definească învățarea școlară.
- Să descrie modelul procesualității învățării propus de R. Gagné.
- Să descrie caracteristici ale stilurilor de învățare.

Învățarea școlară

Învățarea școlară reprezintă o activitate sistematică, dirijată, desfășurată într-un cadru organizat (instituții specializate de instruire și educație), orientată în direcția asimilării de cunoștințe și a formării structurilor psihice și de personalitate. (D. Sălăvăstru, 2004)

Caracteristici ale învățării școlare

- a) Se desfășoară într-un cadru și cu mijloace instituționalizate.
- b) Este un proces dirijat.
- c) Este un demers conștient, ce urmărește anumite finalități.
- d) Are caracter secvențial.
- e) Are caracter gradual.
- f) Este un proces relațional mijlocit.
- g) Are caracter informativ-formativ.
- h) Implică un efort personal din partea celui care învață.
- i) Este un proces motivațional.
- j) Antrenează și stimulează toate procesele psihice, personalitatea celui care învață.

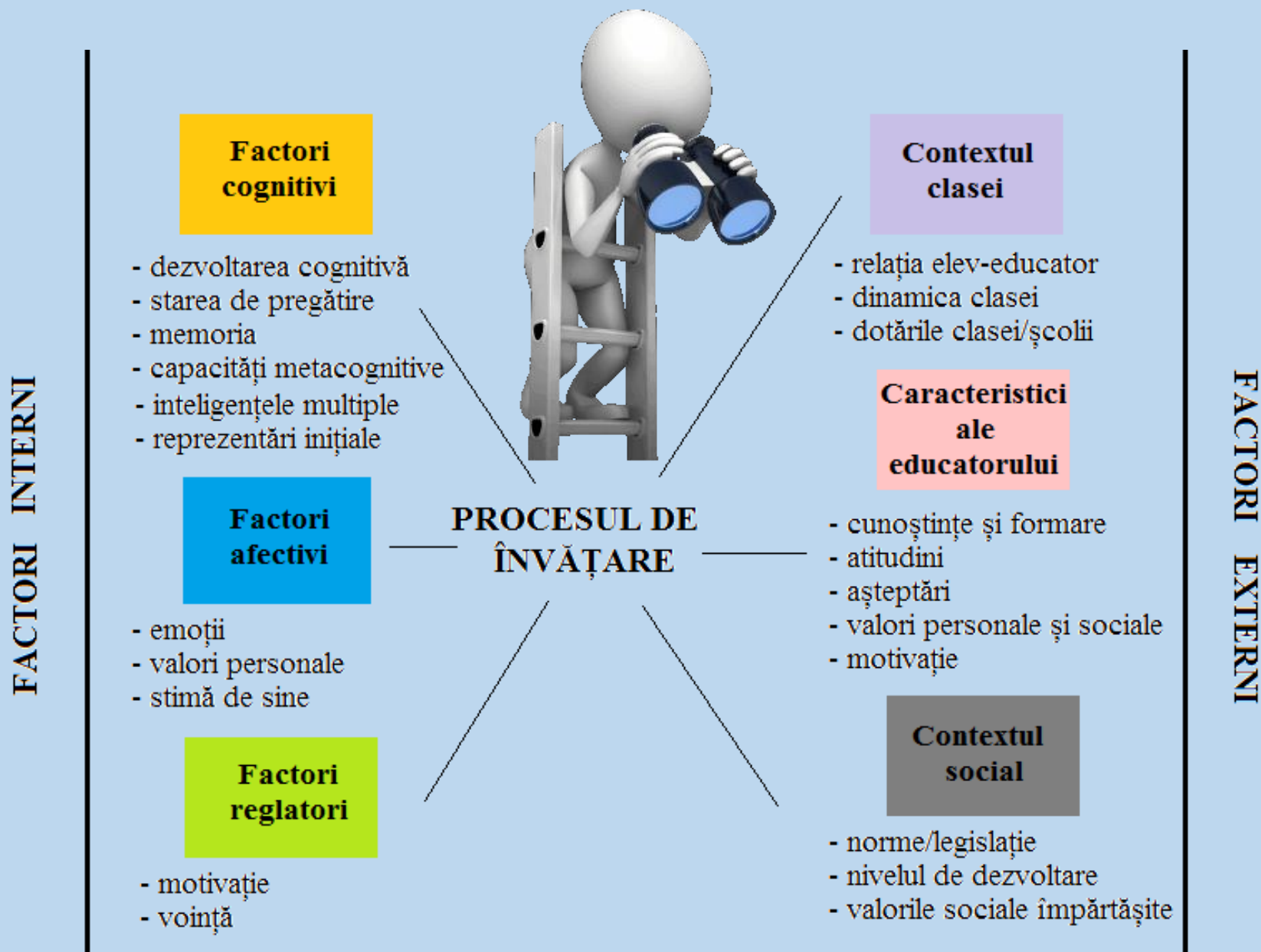

Domenii în care este implicată învățarea

Învățarea în:

- **domeniul conativ** – constă în achiziționarea deprinderilor necesare dezvoltării fizice și motorii adecvate și adaptării eficiente la mediu.
- **domeniul cognitiv** – implică dezvoltarea de abilități academice care conduc la dezvoltarea mentală și intelectuală.
- **domeniul afectiv** – se reflectă în achiziționarea de deprinderi sociale, maturizare emoțională și dezvoltare morală.

Variabile ce influențează învățarea școlară

Modele de instruire

MODELUL/TEORIA INVATARII CUMULATIV-IERARHICE (R. GAGNÉ)

1. Învățarea de semnale
2. Învățarea stimul-răspuns
3. Înlănțuirea de mișcări
4. Asocierile verbale
5. Învățarea prin discriminare
6. Învățarea conceptelor
7. Învățarea regulilor și principiilor
8. Rezolvarea de probleme

MODELUL J. B. CARROLL

Învățarea școlară = f(timp real/timp necesar)
adică

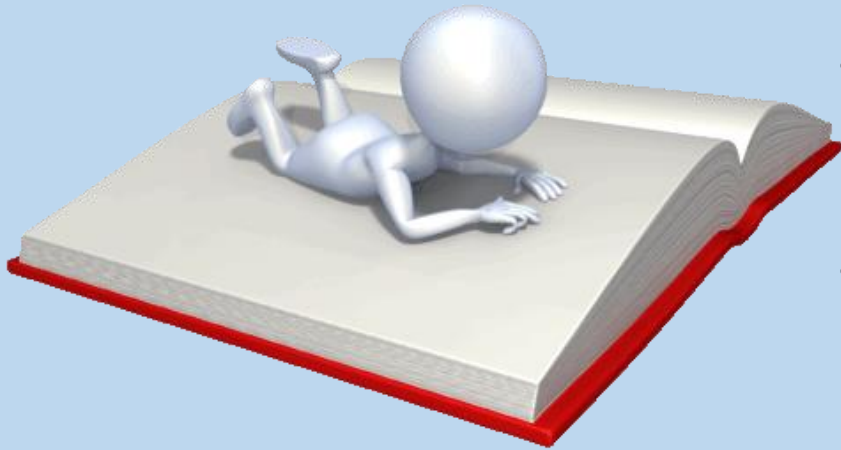

$$\text{Învățarea școlară} = \frac{\text{timpul real}}{\text{timpul necesar}}$$

(reușita școlară) (oportunitatea și perseverența)

(aptitudinea pentru disciplină,
calitatea instruirii și capacitatea
de înțelegere a instruirii)

CUM SE DESFĂȘOARĂ PROCESUL DE ÎNVĂȚARE?

- Modelul procesualității învățării (R. Gagné).
- Teoria învățării experiențiale (D. Kolb)

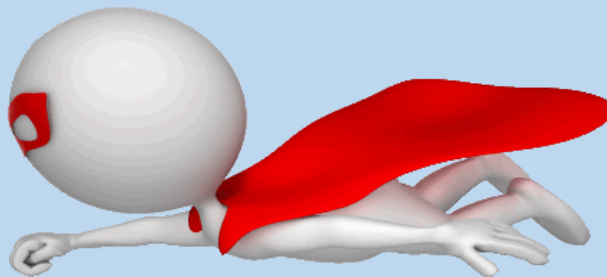
STRUCTURA ȘI PROCESUALITATEA ÎNVĂȚĂRII

R.Gagné a pus în evidență procesualitatea învățării:

1. Faza de receptare
2. Faza de însușire (asimilare)
3. Faza de stocare
4. Faza de actualizare (aprofundare)

Modelul procesualității învățării (R. Gagné).

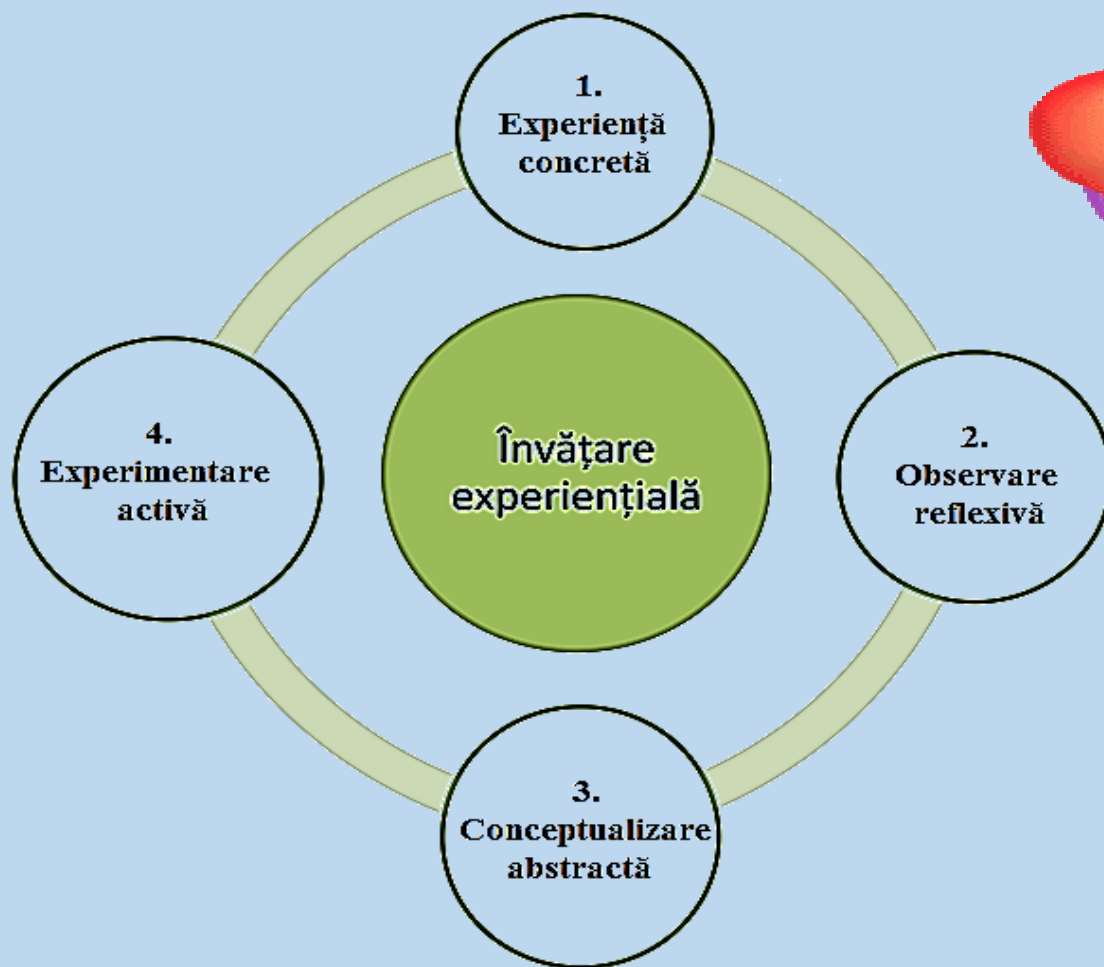
I. Faza de RECEPTARE

II. Faza de ÎNSUȘIRE

III. Faza de STOCARE

IV. Faza de ACTUALIZARE

Teoria învățării experiențiale (D. Kolb).

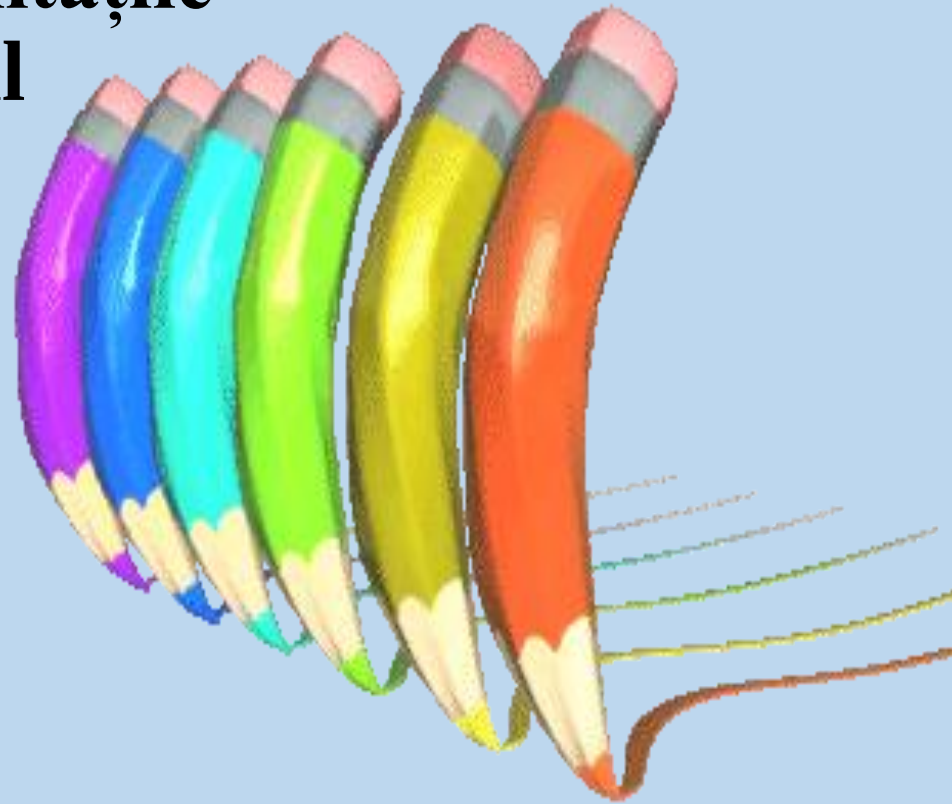
CUM ÎNVĂȚĂM? – STILURILE DE ÎNVĂȚARE

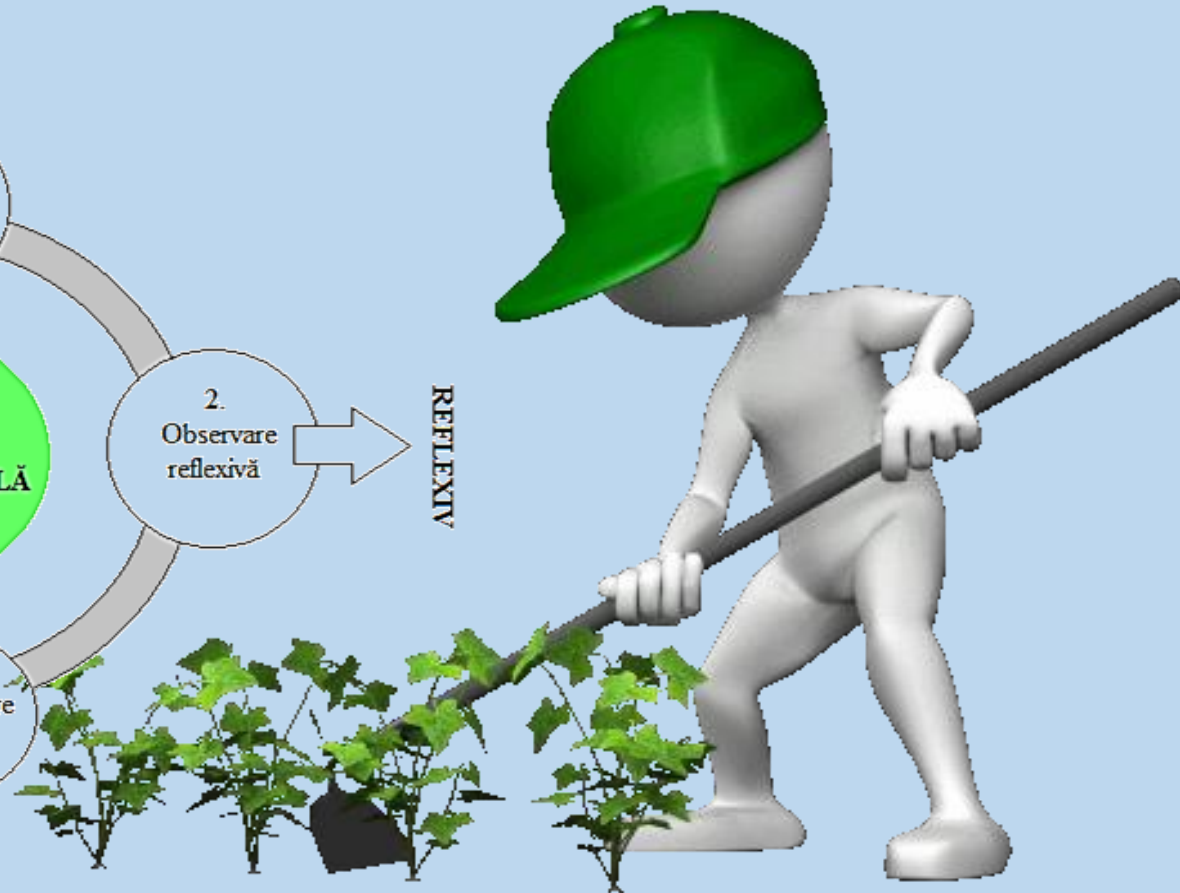
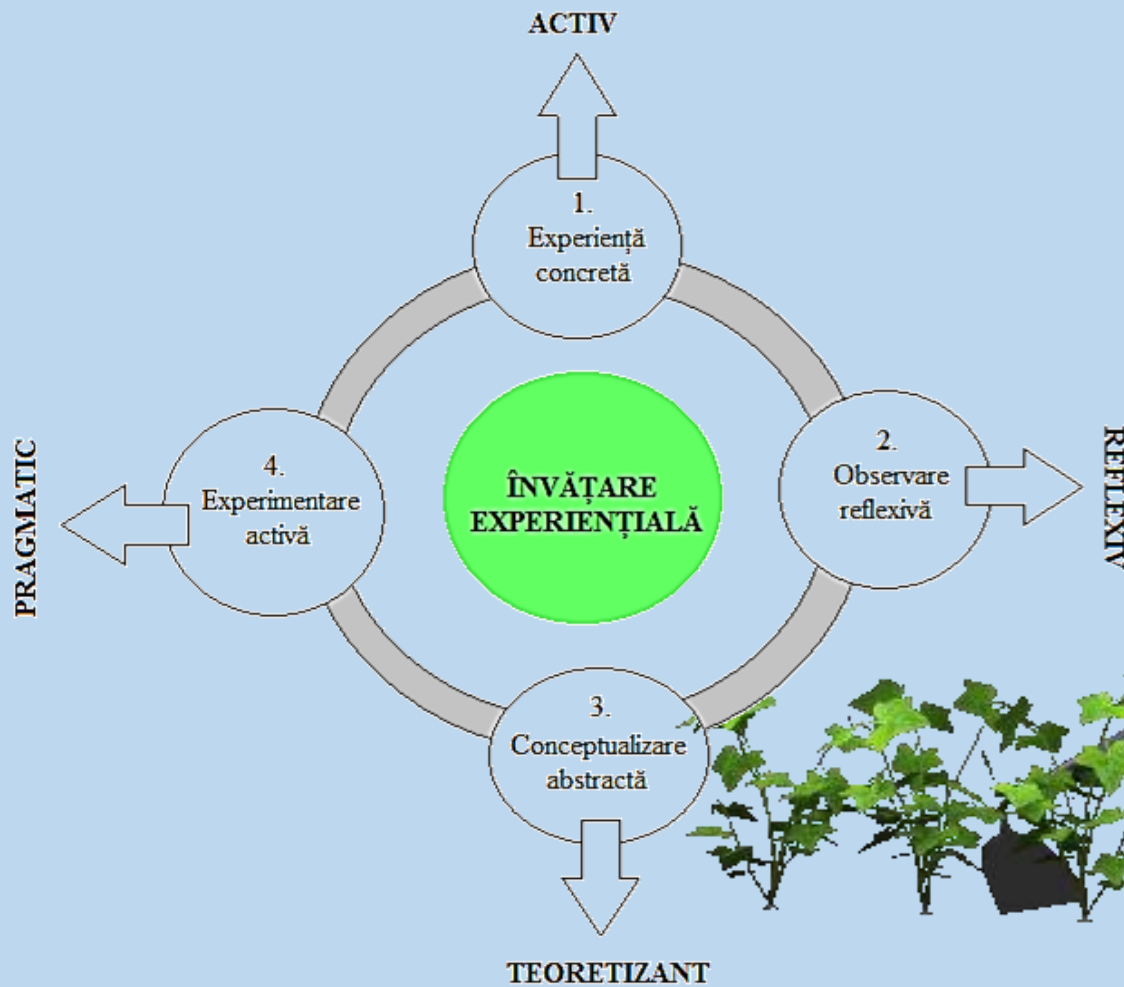
- Stilul de învățare reprezintă predispoziția elevilor de a adopta, de o manieră independentă, o strategie de învățare particulară, în raport cu sarcinile de învățare

Stilurile bazate pe modalitățile de encodaj senzorial

- Stilul vizual
- Stilul auditiv
- Stilul kinestezic

Stiluri ce țin de dimensiunea acțională

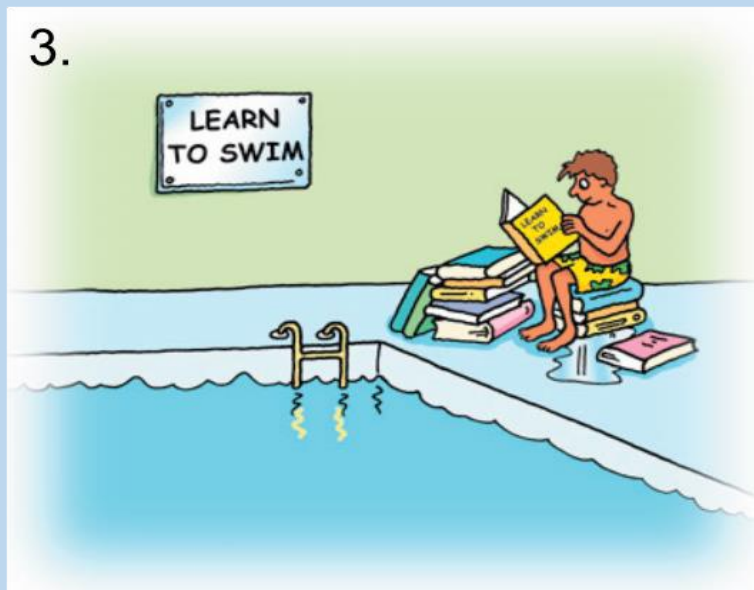
1.

2.

3.

4.

DEZVOLTAREA PROCESELOR MOTIVAȚIONAL-VOLITIVE ȘI ROLUL LOR ÎN ÎNVĂȚARE

TRECEREA DE LA TREBUINȚELE
ORGANICE LA TREBUINȚELE SPECIFIC
UMANE DE FACTURĂ SOCIO-CULTURALĂ

Obiective:

La final studenții vor putea:

- Să definească motivația.
- Să explice diferențele dintre trebuință și motiv.
- Să descrie trebuințele elevilor .

MOTIVAȚIA

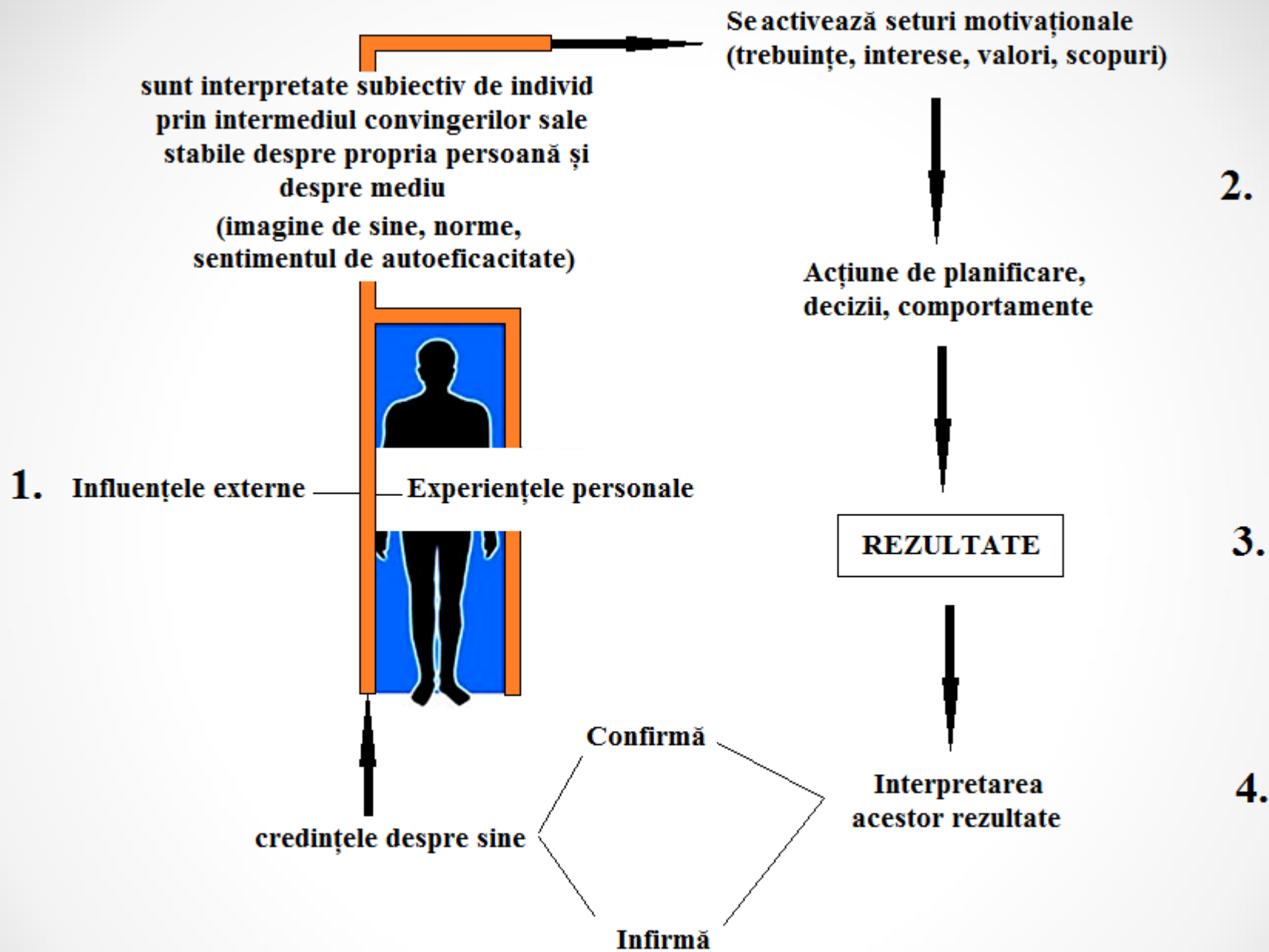
- ✓ Reprezintă totalitatea proceselor interne care activează, orientează și susțin comportamentul nostru.

COMPONENTE ALE MOTIVAȚIEI

- ✓ **Trebuințele** – reprezintă stări interne de necesitate, tensiuni care orientează omul spre anumite acte.
- ✓ **Motivul** – este cauza externă a acțiunii, filtrată prin nevoile/trebuințele interne.

COMPONENTE ALE MOTIVAȚIEI

- ✓ **Interesele** – desemnează orientarea selectivă și relativ constantă a persoanei spre anumite obiecte, fenomene, evenimente sau domenii de activitate.
- ✓ **Convingerile** – sunt idei adânc implementate în structura personalității, puternic trăite afectiv, care impulsionează spre acțiune

Mecanismul motivației (după V. Mih)

ETAPELE PROCESULUI MOTIVAȚIEI

- ✓ faza de orientare a comportamentelor spre atingerea unor scopuri
- ✓ faza de declanșare
- ✓ faza de susținere
- ✓ faza de dezangajare

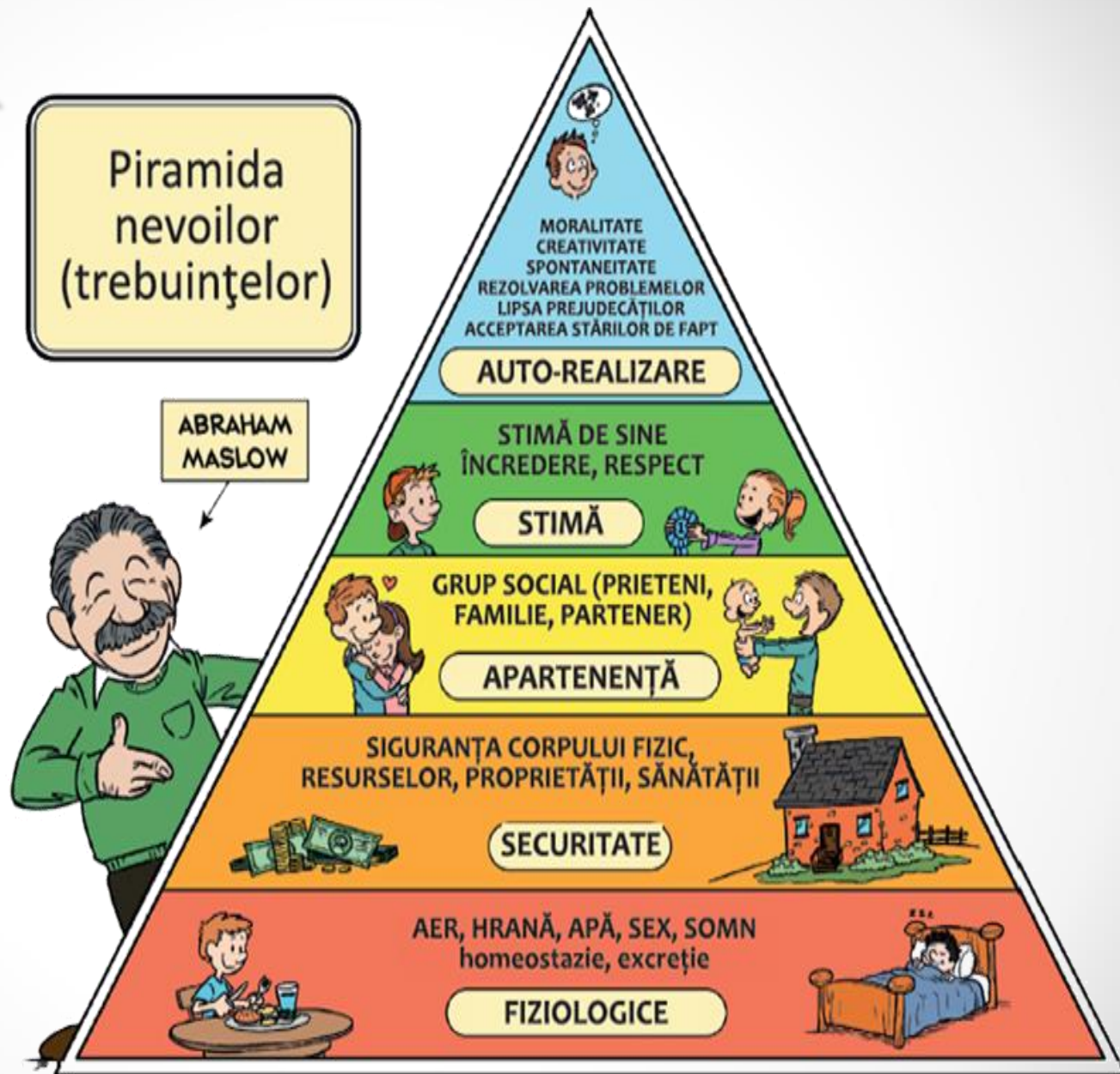
TEORII ASUPRA TREBUINȚELOR

1. **Teoriile hedoniste** – explică trebuințele prin evitarea neplăcerii și căutarea plăcerii (Freud)
2. **Teoriile funcționaliste** – explică rolul trebuințelor în funcționarea organismului (Claparède).
3. **Teoriile cognitiviste** – subliniază importanța factorilor intelectuali în activitatea umană.
4. **Teoriile personologice** – se referă la trebuințele legate de propria personalitate.
5. **Teoriile sociale** – consideră domeniul socialului generator de trebuințe.

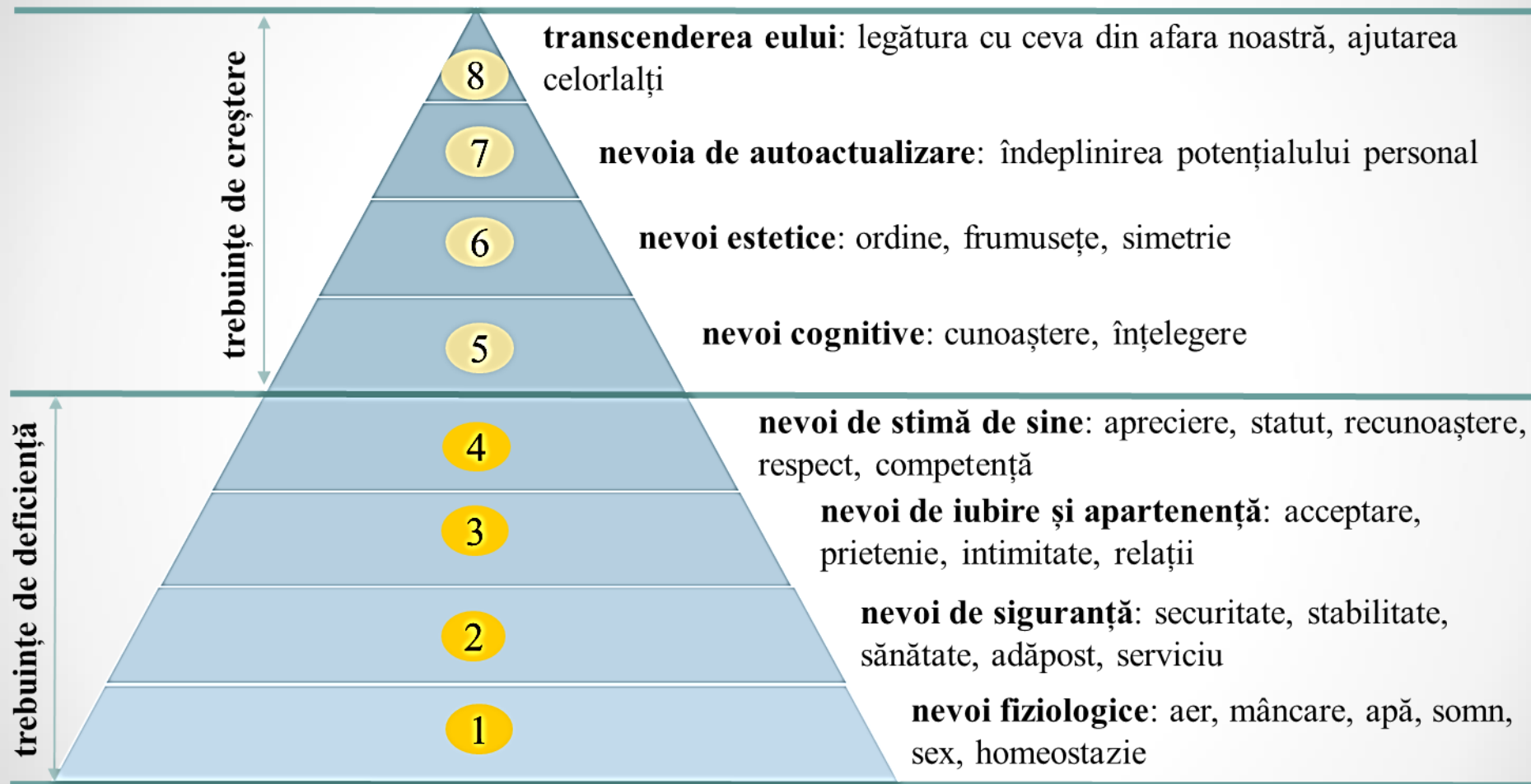
CRITICA TEORIILOR

- Fiecare dintre aceste teorii pune în evidență rolul determinant al câte unei categorii de trebuințe, dar nu explică varietatea și interacțiunea dintre ele.

TEORIA LUI MASLOW

PIRAMIDA TREBUINȚELOR (Abraham Maslow)

MOTIVAȚIA ÎN CONTEXT ȘCOLAR

” ... se referă la totalitatea factorilor care îl mobilizează pe elev la o activitate menită să îl conducă la asimilarea unor cunoștințe, la formarea unor priceperi și deprinderi.”

(D. Sălăvăstru)

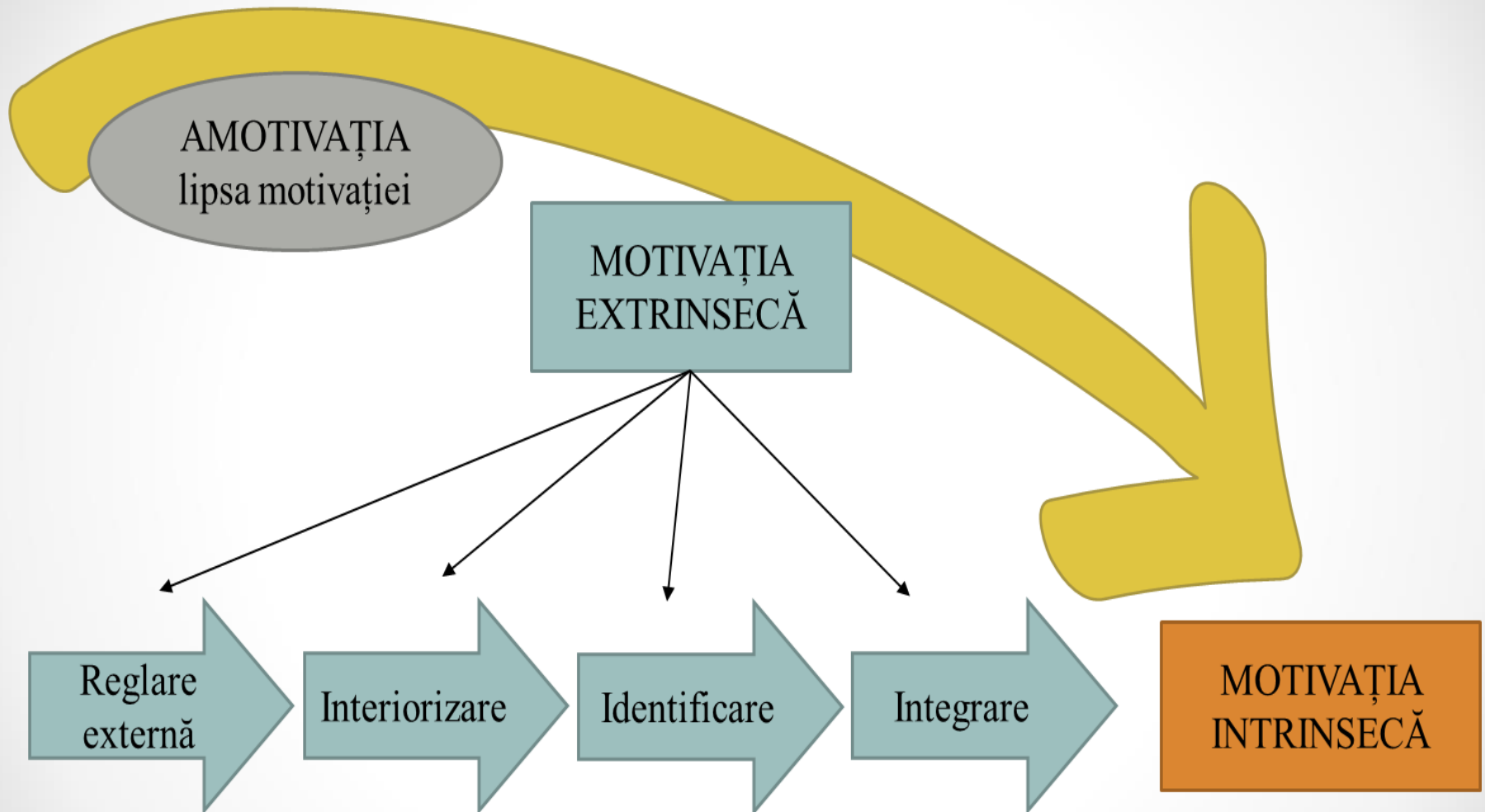
TREBUIŢELE ELEVULUI

- de alimentaţie corespunzătoare
- îmbrăcăminte ergonomică
- spaţiu de învăţat adecvat
- familie echilibrată
- grup de prieteni şi de joacă
- dezvoltarea personalităţii

CONTINUUMUL MOTIVAȚIONAL

- Totalitatea fenomenelor motivaționale, trebuințe, motive, în diferite stări de activizare, latente, conștiente, la diferite nivele de ierarhizare.

Continuumul motivațional în concepția lui E. L. Deci

OPTIMUL MOTIVAȚIONAL

(relația de echilibru între motivație, sarcina de învățat și personalitatea elevului)

- ✓ Dacă sarcina de învățat este dificilă motivația elevului este eficientă dacă este ascendentă, crescând în intensitate.
- ✓ Dacă sarcina de învățat este ușoară, motivația este eficientă dacă este descendentă, scăzând în intensitate.

CLASIFICAREA MOTIVELOR

- Motive:
 1. **pozitive** (conduc la acțiune)
 2. **negative** (conduc la blocarea acțiunii)
- Motive:
 1. **intrinseci** (specifice acțiunii)
 2. **extrinseci** (exterioare acțiunii)

MOTIVAȚIA ÎNVĂȚĂRII

- **EXTRINSECĂ:** pentru părinți, pentru profesori, pentru concurență, pentru bursă, pentru salariu, pentru societate.

- **INTRINSECĂ:** de plăcere, pentru a cunoaște mai mult, pentru a te forma, a te schimba, a te dezvolta, a te profesionaliza

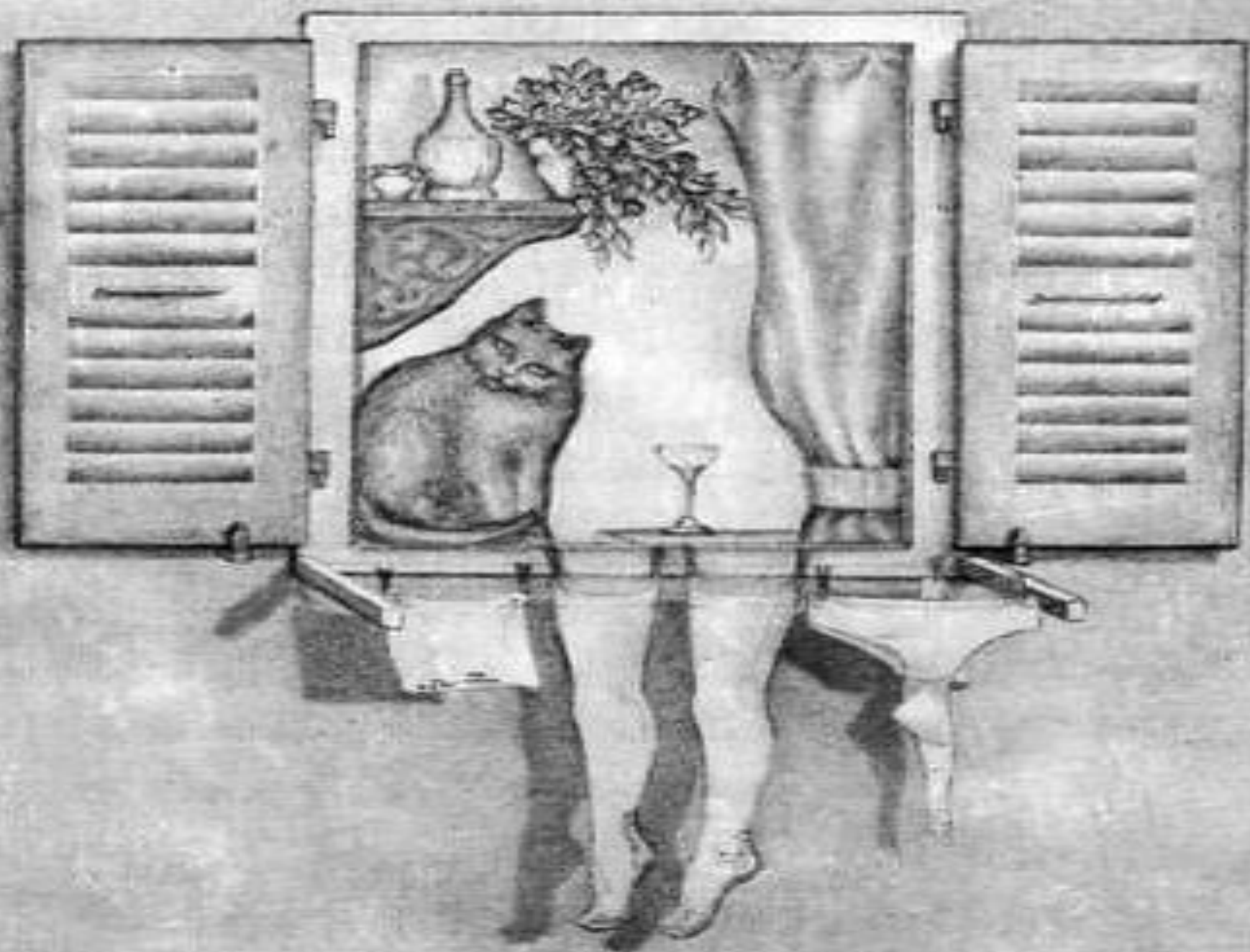

Caracteristici ale elevilor motivați ce îi ajută în obținerea succesului școlar

- emit aprecieri pozitive referitoare la experiența școlară pe care o trăiesc;
- se bucură de ceea ce fac;
- sunt convinși că vor avea rezultate bune;
- sunt convinși că au aptitudinile necesare pentru a avea succes;
- au încredere în mediul școlar și social, având așteptări realiste în ceea ce privește reușita lor pe viitor;

Strategii pentru captarea interesului elevilor chiar atunci când impulsul cognitiv este minim

1. crearea unor conflicte cognitive
2. apelarea la impulsul de autoafirmare al elevului
3. cunoașterea domeniilor de interes ale elevului
4. comunicarea, la începutul orei, a motivului
pentru care este necesară învățarea aceluia lucru
și pentru ce este util;

5. îndemnarea și susținerea elevilor în vederea stabilirii unor obiective realiste și semnificative atât pe termen scurt (mai eficiente în cazul elevilor mici) cât și pe termen lung;
6. sublinierea utilității obținerii unor rezultate școlare bune, punându-le în relație cu posibilitatea viitoare de a fi accesate universități mai bune, burse de studiu sau o carieră satisfăcătoare;
7. invitarea la orele de clasă a unor membri ai comunității, astfel încât elevii să poată corela programa școlară cu carierele respective;

Comportamente ce pot servi drept indicatori ai existenței unor probleme de motivație

1. elevul amână cat mai mult momentul începerii lucrului;
2. are dificultăți în a se decide;
3. își fixează scopuri greu de atins;
4. alege calea cea mai facilă și mai rapidă pentru a îndeplini o activitate;
5. crede că șansele sale de succes sunt reduse;
6. refuză să încerce să execute o nouă activitate;
7. își face munca rapid și fără a fi atent;
8. abandonează repede o activitate și nu încearcă să o facă și a doua oară;
9. pretinde că a încercat să lucreze, dar nu a ieșit nimic.
10. explică eșecurile sale prin propria incapacitate de a face lucrurile cerute;

Când problemele de motivație ale elevului se regăsesc în percepțiile acestuia cu privire la competența sa în a îndeplini o activitate, profesorul trebuie:

- să-i învețe pe elevi să gândească pozitiv atunci când se află în fața unei activități dificile (este greu, dar sunt capabil să reușesc);
- să-i obișnuiască pe elevi să-și stabilească în mod realist standardele de reușită, să se raporteze la reușitele lor anterioare și să nu se compare în permanență cu ceilalți colegi;
- atunci când e posibil, să-i lase pe elevi să-și definească ei înșiși obiectivele învățării; aceste obiective este bine să fie precise, pe termen scurt și să țină seama de capacitățile elevilor;
- în anumite situații, să-i ceară elevului să verbalizeze operațiile pe care le execută; în felul acesta, va putea lua cunoștință de procedurile care sunt bine executate, dar și de cele care mai necesită exerciții;
- să-l obișnuiască pe elev să nu se judece prea sever și să nu se culpabilizeze atunci când greșește.

Față de elevii considerați slabi și nemotivați, profesorul ar trebui să adopte următoarele comportamente:

- să-și exprime încrederea în capacitatea lor de a reuși;
- să le acorde aceeași atenție ca și elevilor buni;
- să evite crearea de situații competitive în care ei nu pot decât să piardă;
- să nu le facă observații în fața colegilor;
- să evite a-și exprima disprețul atunci când ei eșuează;
- să manifeste interes pentru reușitele lor.

VOINȚA ȘI ROLUL EI ÎN ÎNVĂȚARE

- Dezvoltarea determinării de a învăța în funcție de cunoașterea posibilităților, a intereselor și a aspirațiilor.

METODE DE DEZVOLTARE A VOINȚEI DE A ÎNVĂȚA

- ✓ după fiecare curs/lecție fă un conspect sau o schiță
- ✓ atunci când nu ai înțeles ceva la curs/lecție întreabă imediat
- ✓ citește/lucrează suplimentar pentru aprofundarea cunoștințelor
- ✓ aplică ceea ce ai învățat din punct de vedere teoretic

METODE DE DEZVOLTARE A VOINȚEI

DE A ÎNVĂȚA

- ✓ învața chiar dacă ți se pare greu sau mai ales atunci
- ✓ folosește mai multe surse de obținere a informațiilor și le compară
- ✓ citește, scrie, desenează, schițează pentru a reține mai bine informațiile
- ✓ explică și altora ceea ce ai învățat

FUNCȚIONAREA PIRAMIDEI LUI MASLOW

- Trebuința care motivează comportamentul este cea nesatisfăcută.
- O trebuință nu apare ca motivație decât dacă cea anterioară a fost satisfăcută.
- Apariția unei trebuințe noi, după satisfacerea alteia, se face gradual, nu brusc.
- Trebuințele de creștere se deosebesc de trebuințele de deficiență, nu numai prin nivelul intensității lor ci și prin alte caracteristici:
 - apariția lor în evoluția umanității (sub aspect filogenetic și ontogenetic) este mai târzie față de trebuințele de bază;
 - comportamentul de satisfacere a trebuințelor de creștere este mai complicat și presupune existența mai multor condiții sociale, economice și politice decât satisfacerea nevoilor bazale;
 - actualizarea de sine acționează pe termen lung, menține tensiunea în interesul scopurilor îndepărtate și de multe ori de neatin;
 - trebuințele de creștere sunt rezultatul evoluției culturale a omenirii și cu cât o trebuință este mai înaltă în ierarhie, cu atât ea este mai specific umană;

CREATIVITATEA

PREAMBUL

????? Ce o fi
CREATIVITATEA?

???

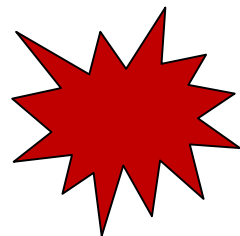
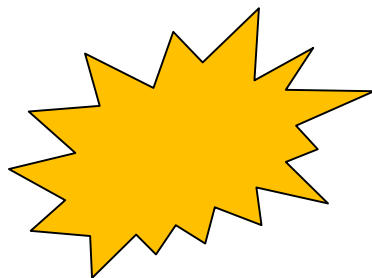
?!

????!!!

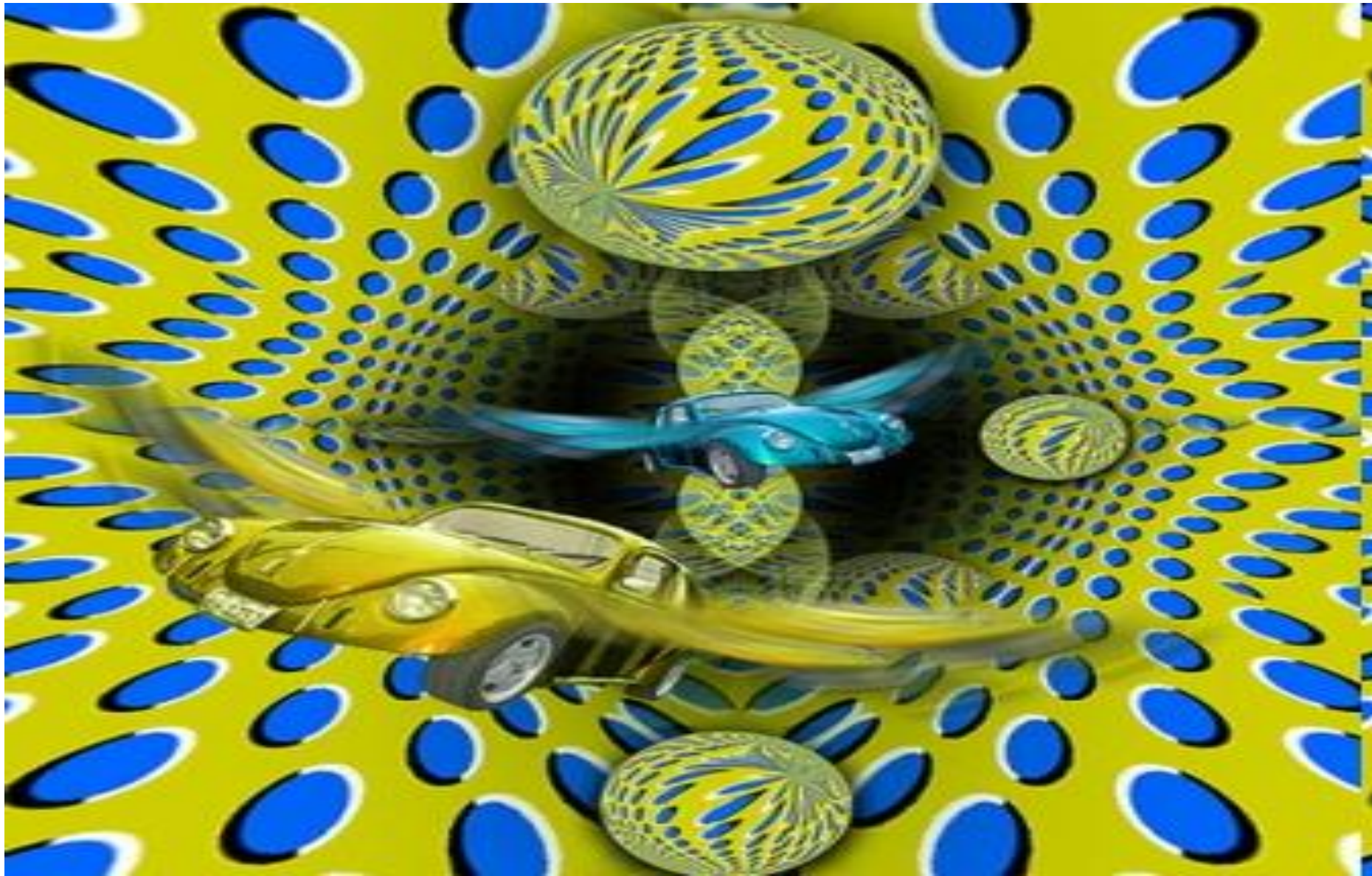
**Foarte simplu.
Gândiți-vă ...**

**... Ce facem când suntem prinși la
înghesuială?**

... sau când rutina ne înghite ... ?

... Nu toți suntem

... EINSTEIN!

Și totuși ...ne pregătim de “luptă” ...

... cu ce avem

Cum facem ca totul să fie mai ușor?

Abordăm problema altfel ...

Atunci, **CREATIVITATEA** ne dă aripi.

Să fim creativi ...

înseamnă să ne folosim **IMAGINAȚIA**

.... și GÂNDIREA,

... să privim provocările vieții, dintr-o pluralitate de perspective ...

... și să fim deschiși către orice idee,

... pentru a avea o revelație (un insight).

Ideile bune ... apar când nu ne așteptăm

**Deci, să ne punem mintea la contribuție.
(căci, unde nu-i cap vai de picioare)**

Creativitatea este o chestiune de stare de spirit,

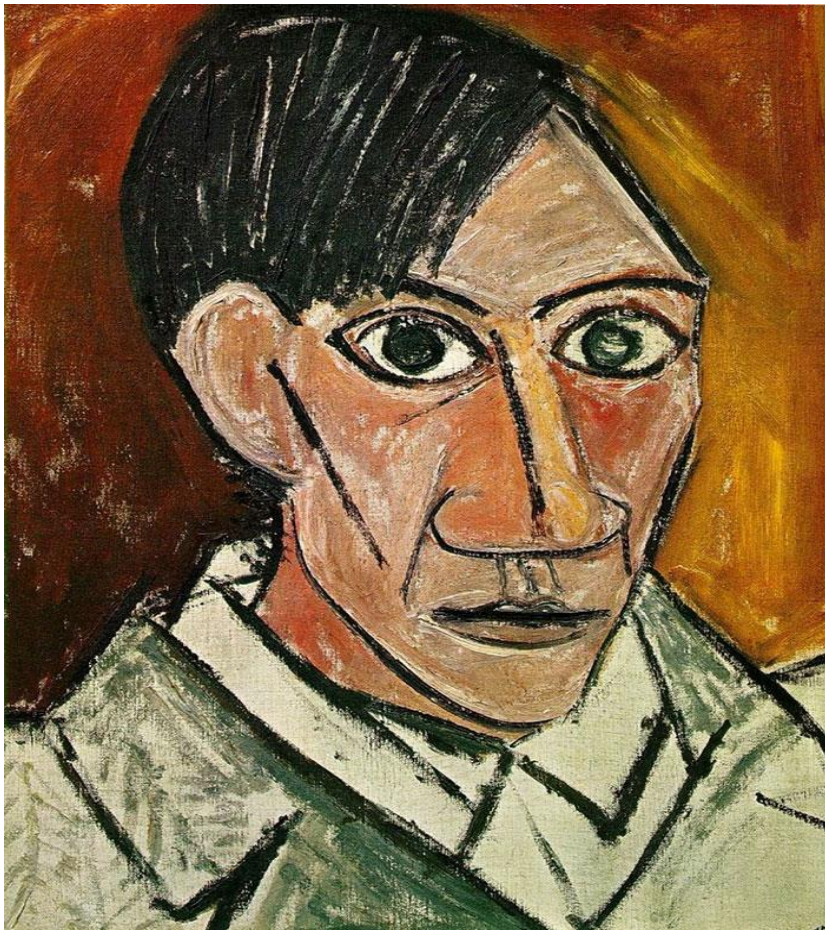
dar necesită implicare și studiu.

**Găsim soluții noi, pornind de la un fond personal
de cunoștințe, de experiențe și de emoții**

“Un sfert de oră de muncă și cincizeci de ani de experiență” – spunea Picasso, referindu-se la lucrările sale ...

Ca și la sportivi, trebuie antrenament.

**Trebuie să avem o stare de spirit pozitivă față de
noi și față de ceilalți ...**

**și încredere în devierile, uneori iraționale,
ale gândirii noastre ...**

Să ne confruntăm soluțiile proprii, cu ale altora.

**Când mergem cu elaborarea ideilor
până la capăt, putem ajunge departe ...**

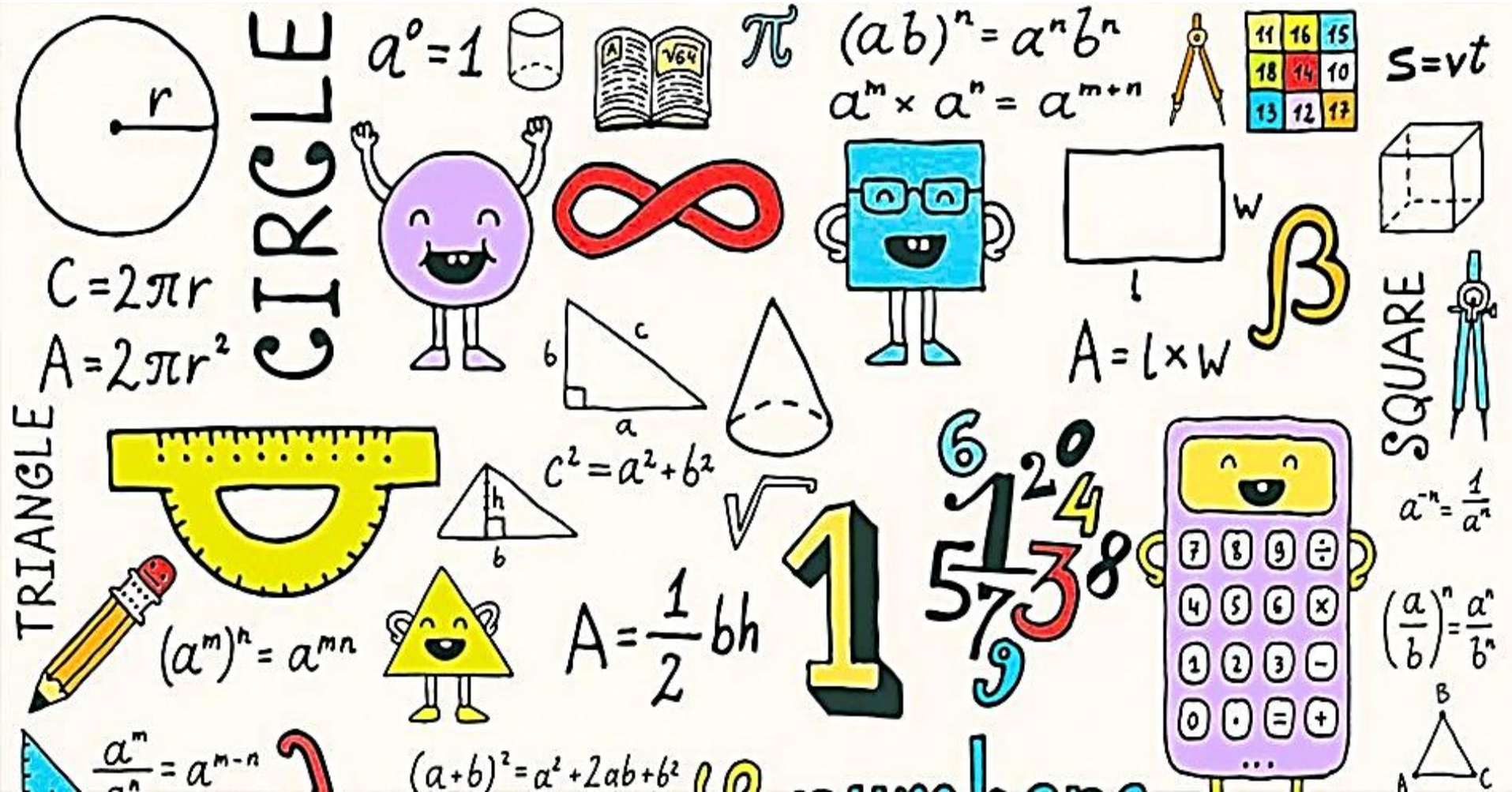

... și chiar pot funcționa.

Creativitatea se trăiește!

MAI CONCRET ...

Ce este creativitatea?

- **Creativitatea** – este activitatea corelată a tuturor forțelor psihice (processe cognitive, afective, motivaționale, aptitudini și atitudini) conștiente și inconștiente puse în slujba elaborării noului, utilului, originalului.

M. Caluschi

Cum s-a ajuns să se studieze creativitatea?

De ce atât de târziu?

Și de ce este important să se cerceteze?

Dimensiunile creativității

Creativitatea se manifestă în trei modalități diferite:

- Personalitatea creativă
- Procesul creativ
- Produsul creativ

Personalitatea creativă

Factorii creativității

- **Creativitatea** este favorizată prin cooperarea a trei categorii de factori: psihologici, biologici, socio-culturali.
- Printre cei mai importanți factori psihologici se numără **imaginația** și **gândirea**.

- **Imaginația** – este capacitatea minții omenești de a crea noi reprezentări pe baza percepțiilor, reprezentărilor sau ideilor acumulate anterior.
- Este un mecanism psihic absolut necesar pentru viața, cunoașterea și activitatea omului.

- **Gândirea** – este un proces psihic superior, cognitiv ce reprezintă o succesiune de operații.
- Deși funcționează ca un tot unitar, gândirea are două componente distincte: **gândirea divergentă** (creativă) și **gândirea convergentă** (analitică).

Gândirea divergentă (creativă) are ca dimensiuni:

- Fluiditatea
- Flexibilitatea
- Elaborarea
- Originalitatea

Exemplu de răspunsuri la întrebarea:

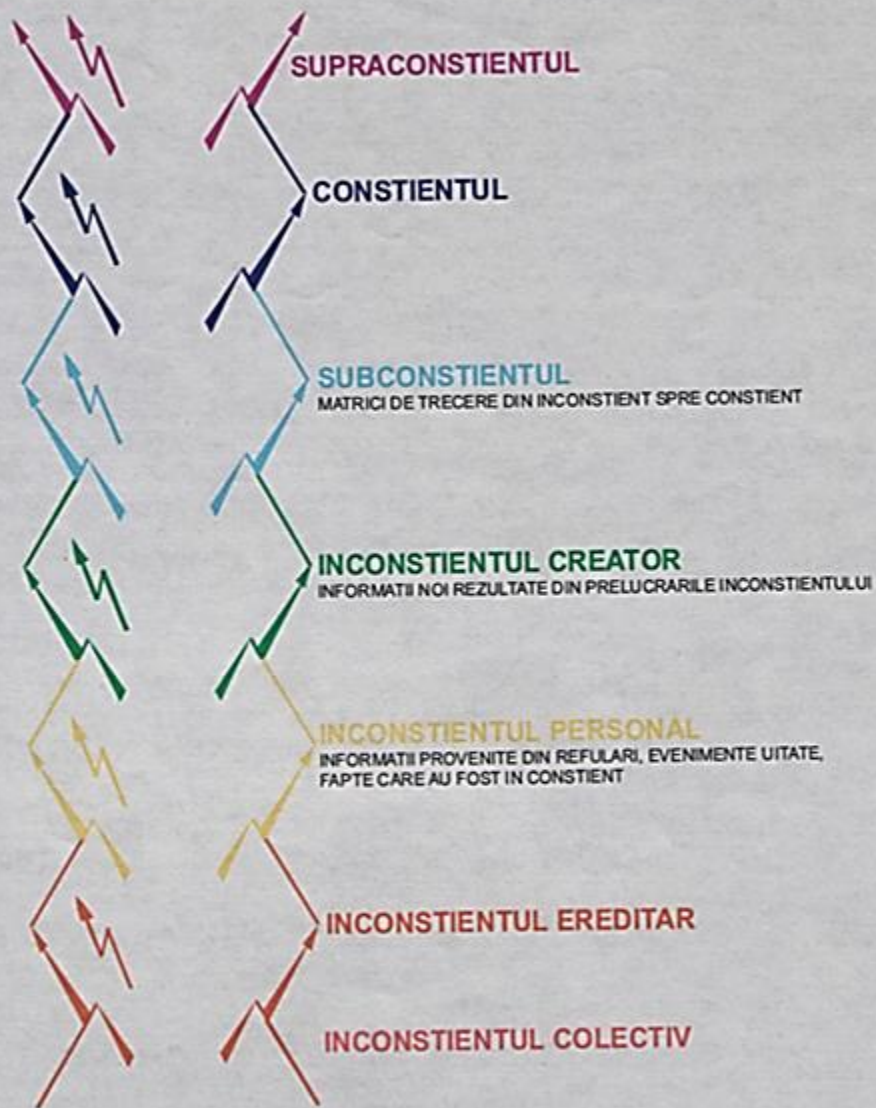
Ce consecințe ar fi dacă toți oamenii ar fi clone?

1. Nu vor exista mărimi diferite la îmbrăcăminte.
2. Nu vor exista mărimi diferite la încălțăminte.
3. Irișii ochilor vor avea același aspect și culoare.
4. Toți oamenii vor purta/nu vor purta ochelari.
5. Vor apărea boli genetice.
6. Oamenii nu se vor putea căsători.
7. Oamenii nu vor putea avea copii.
8. În final, omenirea va dispărea.
9. Nu se vor putea depista criminalii prin analiza ADN.
10. Toți oamenii vor avea aceleași amprente digitale.
11. Oamenii nu vor mai putea fi identificați după irisul ochilor.

Procesul creativ - faze

- **Prepararea** (nivel conștient)
- **Incubația** (nivel inconștient)
- **Iluminarea** (nivel inconștient, pătrunde în conștient)
- **Elaborarea/realizarea** (nivel conștient)
- **Verificarea** (nivel conștient)

INCONȘTIENȚUL COSMOTIC INFORMACIONAL
EFULGURĂȚIUNI, FLUX DE IMAGINI... EVRIKA

MODELUL BRĂNCUȘIAN EXPLICATIV AL COMUNICĂRII DINTRE
INCONȘTIENȚ ȘI CONȘTIENȚ

Elaborat de dr. M. Caluschi

Produsul creativ: însușiri definitorii

- **Originalitatea** (noutatea, imprevizibilitatea, surpriza , unicitatea)
- **Valoarea socială**

Produsul creativ

- ***creativitate expresivă*** (manifestări libere ale persoanei, de exemplu desenul copiilor)
- ***creativitate productivă*** (aplicarea unor tehnici cunoscute și realizarea de produse)
- ***creativitate inventică*** (realizarea de noi produse)
- ***creativitate inovativă*** (la nivelul principiilor unor domenii)
- ***creativitate emergentă*** (la mai multe domenii de activitate)

Psihologia educației 2021-2022

**CERINȚE PENTRU EXAMENUL
LA DISCIPLINA
PSIHOLOGIA EDUCAȚIEI**

CUM SE CALCULEAZĂ NOTA FINALĂ?

Nota finală = (Nota la seminar + Nota la examen) : 2

Nota la seminar = (Nota la prezență + Nota la portofoliu) : 2

ALTE INFORMAȚII

- Va trebui să realizați și un portofoliu în format fizic, pe care va trebui să-l păstrați până la examenul final din anul III.
- **Portofoliul fizic va cuprinde:**
 - ✓ prima pagină – vezi modelul în slide-ul următor;
 - ✓ activitățile realizate la seminar (scrise la calculator sau de mână – scanate, pozate)

UNIVERSITATEA TEHNICĂ „GHEORGHE ASACHI” DIN IAȘI
DEPARTAMENTUL PENTRU PREGĂTIREA PERSONALULUI DIDACTIC

PORTOFOLIU LA DISCIPLINA
PSIHOLOGIA EDUCAȚIEI

Student,
Numele și prenumele
Facultatea

DE UNDE TREBUIE SĂ ÎNVĂȚ PENTRU EXAMEN?

- Găsesc suportul de curs în clasă – în Fișiere, în folderul **Materiale de curs**

SAU

- Pentru obținerea suportului de curs parcurg următorii pași:
 1. Accesez site-ul: **<http://www.dppd.tuiasi.ro/>**
 2. Selectez ”**Biblioteca**”.
 3. Merg la secțiunea **Conf. univ. dr. Elena Tiron**.
 4. Descarc documentul: ”**Psihologie educațională**”

CE TREBUIE SĂ ÎNVĂȚ PENTRU EXAMEN?

Capitolul I – Psihologia educațională

I.1. Caracterul științific, interdisciplinar, aplicativ.

- definirea psihologiei educației (p. 13-14);
- ce vizează psihologia educației, din diferite perspective (p. 15-16);

I.2. Partenerii educaționali. Status și rol.

- statusul și rolul de elev/profesor (p. 19-22)

Capitolul III – Modelarea personalității

III.1. Conceptul de personalitate (p. 38-40)

- definirea personalității
- trăsăturile de personalitate – definire, tipuri

III.3. Structura și dinamica personalității.

- care sunt subsistemele personalității și descriere (p. 48)
- descrierea tipurilor introvertit – extravertit (p. 52)
- descrierea temperamentelor: sanguinic, coleric, flegmatic, melancolic (p. 54-55)

Capitolul IV – Repere psihogenetice și psihodinamice.

Caracterizarea vârstelor educaționale.

IV.2.A. Stadiile de dezvoltare cognitivă a copilului J. Piaget.

- care sunt stadiile și caracteristicile acestora (p. 76-78)

IV.2.D. (Nivelurile și stadiile de dezvoltare) Din punct de vedere moral L. Kohlberg.

- care sunt nivelurile și stadiile și caracteristicile acestora (p. 79-81)

Capitolul V – Structura și dinamica învățării.

Învățarea și educația.

V.2. Structură și procesualitate

- Modelul lui R. Gagné (p. 99-103)

Capitolul VII – Dezvoltarea proceselor motivațional-volitive și rolul lor în învățare.

VII.1. Trecerea de la trebuințele organice la trebuințele specific umane, de factură socio-culturală.

- ce sunt trebuințele (p. 139-140)
- Piramida trebuințelor (A. Maslow) și trebuințele elevului (p. 142-143)
- ce sunt motivația intrinsecă și motivația extrinsecă (p. 146)
- ce este optimul motivațional (p. 147)

Capitolul VIII – Dezvoltarea proceselor imaginativ-creative în procesul educațional.

VIII.4. Creativitatea și rolul ei în învățare.

- personalitatea creativă (p. 169-171)
- creativitatea ca proces (p. 172-173)